

KLAIPĖDOS UNIVERSITETAS

Socialinių ir humanitarinių mokslų fakultetas

Pedagogikos katedra

**SOCIALINIO PEDAGOGO IR MOKYTOJO BENDRADARBIAVIMAS
ĮGYVENDINANT VAIKO TEISES PRADINĖJE MOKYKLOJE**

Socialinės pedagogikos magistrantūros studijų programos baigiamasis darbas

Darbo autorius

HMISP18 stud. Jurgita Taurinskienė

Darbo vadovas

prof.dr. Rasa Braslauskienė

Klaipėda, 2020

**KLAIPĖDOS UNIVERSITETO
SOCIALINIŲ IR HUMANITARINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS**

MAGISTRO BAIGIAMOJO DARBO LYDRAŠTIS

JURGITA TAURINSKIENĖ

**SOCIALINIO PEDAGOGO IR MOKYTOJO BENDRADARBIAVIMAS ĮGYVENDINANT
VAIKO TEISES PRADINĖJE MOKYKLOJE**

.....
(magistro baigiamojo darbo autoriaus vardas, pavardė)

.....
(magistro baigiamojo darbo pavadinimas lietuvių kalba)

Patvirtinu, kad magistro baigiamasis darbas parašytas savarankiškai, nepažeidžiant kitiems asmenims priklausančių autorių teisių, visas baigiamasis magistro darbas ar jo dalis nebuvo panaudotas Klaipėdos universitete ir kitose aukštosiose mokyklose.

.....
(magistro baigiamojo darbo autoriaus ir parašas)

Sutinku, kad magistro baigiamasis darbas būtų naudojamas neatlygintinai 5 m. Klaipėdos universiteto studijų procese.

.....
(magistro baigiamojo darbo autoriaus ir parašas)

Pildo magistro baigiamojo darbo vadovas

Magistro baigiamąjį darbą ginti

(įrašyti – leidžiu arba neleidžiu)

.....
(data)

.....
(magistro baigiamojo darbo vadovo vardas, pavardė ir parašas)

Pildo studijų koordinatorius

Baigiamasis darbas įregistruotas

.....
(Reg. Nr., data)

.....
(parašas)

Pildo katedros, kuriojančios studijų programą, vedėjas

Magistro baigiamąjį darbą ginti

(įrašyti – leidžiu arba neleidžiu)

.....
(data)

.....
(katedros vedėjo vardas, pavardė ir parašas)

Oponentu(-ais) skiriu

.....
(įrašyti oponento(-ų) vardą, pavardę)

.....
(data)

.....
(katedros vedėjo vardas, pavardė ir parašas)

SANTRAUKA

Taurinskienė J. Socialinio pedagogo ir mokytojo bendradarbiavimas įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje. Socialinės pedagogikos magistro studijų programos baigiamasis darbas. Darbo vadovas prof. dr. Rasa Braslauskienė, Klaipėdos universitetas: Klaipėda, 2020.-79 p.

Raktažodžiai: Mokytojas, socialinis pedagogas, bendradarbiavimas, vaiko teisės, pradinė mokykla.

Vaiko teises reglamentuoja nacionaliniai ir tarptautiniai teisės aktai, o jų apsaugą užtikrina valstybė ir jos institucijos. Vaikai yra priklausomi nuo suaugusiųjų, nuo jų pastangų bei rūpesčio. Jie privalo turėti galimybę žinoti ir naudotis savo visomis teisėmis šeimoje, bendruomenėje, valstybėje. Mokykla – antra institucija po šeimos, kuri daro didžiausią įtaką vaiko socializacijai. Tam tikslui pasiekti reikalingas komandinis darbas. Stipriausias ryšys turėtų būti tarp mokytojo, mokinio ir socialinio pedagogo, nes nuo jų sąveikos priklauso socializacijos sėkmė. Socialinis pedagogas ir mokytojas privalo bendradarbiauti ir būti vieningi socializacijos procese įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje. Tik suderinus jų veiksmus ir priemones galima pasiekti teigiamų rezultatų.

Darbo objektas - socialinio pedagogo ir mokytojo bendradarbiavimas įgyvendinant vaiko teises.

Darbo tikslas - atskleisti socialinio pedagogo ir mokytojo bendradarbiavimo galimybes įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje.

Darbo uždaviniai:

1. Analizuoti socialinio pedagogo ir mokytojo bendradarbiavimo įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje teorinius pagrindus.
2. Ištirti socialinių pedagogų nuomonę apie bendradarbiavimo galimybes su mokytojais įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje.
3. Nustatyti mokytojų nuomonę apie bendradarbiavimo galimybes su socialiniu pedagogu įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje.
4. Pateikti rekomendacijas bendradarbiavimo galimybių įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje.

Metodai: mokslinės literatūros analizė, dokumentų (content) analizė, iš dalies struktūruotas interviu, kokybinių rezultatų (content) analizė.

Tyrimo rezultatai padėjo nustatyti socialinio pedagogo ir mokytojo bendradarbiavimo galimybes įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje. Nustatyta, kad mokytojai ir socialiniai pedagogai bendradarbiauja su kitais mokyklos specialistais ir siekia vienodų tikslų – visapusiškos pagalbos vaikams ir jų šeimoms bei tarpusavio pagalbos. Mokytojai ir socialiniai pedagogai turi galimybę bendradarbiauti

vieni su kitais įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje. Jie naudojami šia galimybe ir teigiamai vertina bendradarbiavimo rezultatus.

Tiek mokytojai, tiek socialiniai pedagogai yra labai aktyvūs, kūrybingi ir kompetentingi. Tai įrodo jų taikomi bendradarbiavimo metodai įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje. Tyrimo rezultatai parodė, kad mokytojai ir socialiniai pedagogai nedubliuoja savo veiklos funkcijų ir bendradarbiavimo metodų bei tinkamai jais pasiskirsto. Mokytojai ir socialiniai pedagogai vieningai pritaria, kad bendradarbiaujant atsiveria didesnės galimybės bei prisipažįsta, kad yra vieni kitiems reikalingi įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje. Jie pripažįsta, kad bendradarbiaujant pasiekiami geresni darbo rezultatai ir yra efektyviau išsprendžiamos vaikų problemos.

Tyrimo metu buvo atskleista, kad mokytojų ir socialinių pedagogų nuomonės išsiskiria pasiteiravus apie kartu siekiamų bendradarbiavimo tikslų būdus ir bendradarbiavimo problemas. Mokytojai neįžvelgia jokių bendradarbiavimo problemų, o socialiniai pedagogai kelias pastebi. Mokytojai ir socialiniai pedagogai vieningai pritaria, jog bendradarbiaujant yra daug didesnės galimybės įgyvendinti vaiko teises, negu dirbant pavieniui. Visaverčiam vaiko teisių įgyvendinimui visi informantai norėtų pasitelkti daugiau kompetentingų specialistų, o socialiniai pedagogai turi dar daugiau pasiūlymų, kaip pagerinti vaiko teisių įgyvendinimą pradinėje mokykloje.

SUMMARY

Taurinskienė J. Collaboration of Social Pedagogue and Teacher in Implementing of Child Rights in Primary School. Supervisor: Prof. Dr. Rasa Braslauskienė, Klaipėda University: Klaipėda, 2020.-79 p.

Keywords: teacher, social pedagogue, cooperation, child rights, primary school.

The rights of children are regulated by national and international legislation, and protected by state and its institutions. Children depend on adults and their efforts and concerns. Children must have an opportunity to be familiar and to know how to use all their rights in the family, community and in the state. School – second institution after family, which has powerful impact on child socialization. In order to achieve socialization, the teamwork should be used. The strongest connection should be among a teacher, pupil and social pedagogue, because this interaction affects the success of socialization. Social pedagogues and teachers should collaborate and unite in socializing processes while implementing the rights of a child in a primary school. When actions and measures are harmonized, positive results could be achieved.

The object of the thesis – social pedagogues' and teachers' collaboration in implementing the rights of a child.

The goal of the thesis – to reveal a social pedagogue's and a teacher's opportunities for cooperation while implementing the rights of a child in a primary school.

The tasks of the thesis:

1. To analyze teacher's and social pedagogue's cooperation while implementing children's rights in a primary school theoretically.
2. To assess teachers' opinion on cooperation possibilities with social pedagogues while implementing children's rights in a primary school.
3. To identify social pedagogues' opinion on collaboration possibilities with teachers while implementing children's rights in a primary school.
4. To make the recommendation of cooperation possibilities in implementing children's rights in a primary school.

Methods of the research: analysis of scientific literature, analysis of documents (content), partially structured interview, analysis of qualitative results (content).

The results of the research helped to identify the opportunities of collaboration between a teacher and a social pedagogue in order to implement the rights of a child in a primary school. It was identified that teachers and social pedagogues collaborate with other specialists within the school and try to achieve

the same goals – comprehensive support for children and their families as well as mutual assistance. Teachers and social pedagogues have the opportunity to collaborate while implementing the rights of the child in a primary school. This opportunity is taken by teachers and social pedagogues and the results of the collaboration are positively evaluated.

Both, teachers and social pedagogues, are very active, creative and competent. This can be proved by their cooperation methods taken to implement the rights of a child in a primary school. The results of the research showed that teachers and social pedagogues do not duplicate their operational functions and the methods of the collaboration and distribute them properly. Teachers and social pedagogues agree that collaboration gives bigger opportunities and that they need each others to implement the rights of a child in a primary school. Due to collaboration, teachers and social pedagogues achieve better work results and solve the problems of children in a more efficient way.

The research showed that teachers and social pedagogues have different opinions when it comes to the ways of collaboration goals to achieve and the problems of collaboration. Teachers do not identify any problems of cooperation while social pedagogues notice some. Teachers and social pedagogues agree that cooperation gives much bigger chances to implement the rights of a child. All the respondents of the research would like to invoke more qualified specialists in order to completely implement the rights of a child. Social pedagogues have more suggestions how to make this implementation more effective.

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1 lentelė. Pagrindiniai vaiko teisių apsaugą Lietuvoje reglamentuojantys dokumentai	18
2 lentelė. Tarptautiniai teisės aktai, reglamentuojantys vaiko teisių apsaugą	23
3 lentelė. Socialinio pedagogo veiklos kompetencijų raiškos modelis	31
4 lentelė. Tyrimo eigas	38
5 lentelė. Tyrime dalyvavusių M demografinės charakteristikos	39
6 lentelė. Tyrime dalyvavusių socialinių pedagogų demografinės charakteristikos	41
7 lentelė. Pagrindinės vaiko teisės	44
8 lentelė. Pagrindiniai vaiko teises reglamentuojantys dokumentai	45
9 lentelė. Socialinių pedagogų bendradarbiavimo su kitais mokyklos specialistais tikslai	46
10 lentelė. Socialinio pedagogo vaidmuo įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje	47
11 lentelė. Socialinio pedagogo taikomi bendradarbiavimo metodai įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje	49
12 lentelė. Socialinio pedagogo ir mokytojų bendradarbiavimo tikslų įgyvendinimo būdai	50
13 lentelė. Socialinių pedagogų bendradarbiavimo su mokytojais problemos	52
14 lentelė. Socialinių pedagogų bendradarbiavimo su mokytojais galimybės	53
15 lentelė. Pagrindinės vaiko teisės	55
16 lentelė. Pagrindiniai vaiko teises reglamentuojantys dokumentai	56
17 lentelė. Mokytojų bendradarbiavimo su kitais mokyklos specialistais tikslai pradinėje mokykloje	57
18 lentelė. Mokytojo vaidmuo įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje	58
19 lentelė. Mokytojų taikomi bendradarbiavimo metodai įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje	60
20 lentelė. Mokytojo ir socialinio pedagogo bendradarbiavimo tikslų įgyvendinimo būdai	61
21 lentelė. Mokytojų bendradarbiavimo su socialiniu pedagogu galimybės	63

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

1 pav. Socialinis pedagogas lyderis (Bujokienė M., 2012, p.10)	33
2 pav. Socialinio pedagogo koordinuojama pagalbos komanda (Misiukevičienė ir kt., 2009, p.7).....	34

TURINYS

IVADAS	10
I. SOCIALINIO PEDAGOGO IR MOKYTOJO BENDRADARBIAVIMO ĮGYVENDINANT VAIKO TEISES PRADINĖJE MOKYKLOJE TEORINIAI ASPEKTAI.....	15
1.1. Socialinio pedagogo ir mokytojo bendradarbiavimo sampratos apibrėžtis, remiantis Lietuvos Respublikos ir tarptautinių dokumentų, įgyvendinant vaiko teises, teorine analize	15
1.2. Mokytojo veiklos ir bendradarbiavimo aspektai vaiko gerovės srityje.	26
1.3. Socialinio pedagogo ir mokytojo įgyvendinant vaiko teises bendradarbiavimo ypatumai pradinėje mokykloje	30
II. SOCIALINIO PEDAGOGO IR MOKYTOJO BENDRADARBIAVIMO GALIMYBIŲ ĮGYVENDINANT VAIKO TEISES PRADINĖJE MOKYKLOJE EMPIRINIS TYRIMAS	37
2.1 Tyrimo logika	37
2.2. Tyrimo metodika.....	38
2.3 Tyrimo etika	42
III. SOCIALINIO PEDAGOGO IR MOKYTOJO BENDRADARBIAVIMO GALIMYBIŲ ĮGYVENDINANT VAIKO TEISES PRADINĖJE MOKYKLOJE REZULTATŲ APIBENDRINIMAS	44
3.1. Socialinių pedagogų nuomonės apie mokytojo bendradarbiavimo galimybes, įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje rezultatų interpretacija	44
3.2 Mokytojų nuomonės apie socialinio pedagogo bendradarbiavimo galimybes, įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje rezultatų vertinimas	55
3.3. Tyrimo rezultatų apibendrinimas	65
DISKUSIJA	69
IŠVADOS	72
REKOMENDACIJOS	73
LITERATŪRA	74
PRIEDAI	80

IVADAS

Temos aktualumas. „Ilgą laiką vaikai visuomenėje buvo traktuojami kaip mažuma, ne pagrindinė ir neatstovaujanti visuomenei grupė. XX amžiaus pradžioje vaikai neturėjo jokių teisių – jie buvo visiškai priklausomi nuo suaugusiųjų“ (Urbonienė, 2009). Dabartinis mokyklos modelis buvo sukurtas industrinio amžiaus laikais, kai vyravo kitoks mąstymo būdas ir kiti valstybės poreikiai. Tada mokykla turėjo veikti kaip mechanizmas, taikyti standartines programas bei mokymo būdus, siekiant perduoti tradicinius kultūros pagrindus (*Geros mokyklos koncepcija*, 2015). Vaikai yra visuomenės pagrindas, todėl suaugusiųjų pareiga yra sukurti kuo palankesnes sąlygas jų vystymuisi. *Lietuvos pažangos strategijoje Lietuva 2030* teigiama, kad pagrindinis ugdymo tikslas - sveika, savarankiška, savimi pasitikinti, kūrybinga ir iniciatyvi asmenybė.

Ugdymo įstaigos, kaip pagrindinės vaiko socializacijos institucijos, sparčiai reaguodamos į kintančius visuomenės poreikius, siekia sudaryti sąlygas kiekvienam vaikui įgyti jo prigimtį atitinkantį išsilavinimą ir užtikrinti kokybišką bei visapusišką socialinės pedagoginės pagalbos vaikams teikimą. Taigi, dabartiniame pasaulyje švietimo sistemos vaidmuo vis labiau auga. Europos šalių patirtis leido reformuoti Lietuvos švietimo ir vaiko gerovės sistemą. Visuomenės požiūrio į vaiką kitimą daugiausiai nulėmė *Jungtinių Tautų Vaiko teisių konvencija* (1989). Tai pirmasis dokumentas, kuris įtvirtino teisę dalyvauti vaikui, įpareigojo kitus žmones išklausti vaikus ir gerbti jų nuomonę, priimti vaikui svarbius sprendimus tik jos išklausi, bendradarbiauti ir kurti pasaulį kartu su jais (*Vaiko teisių konvencija*, 1989).

Vaiko Konstitucija (2015), parengta vadovaujantis *Vaiko teisių konvencija* (1989), prisideda prie to, kad kiekvienas Lietuvos vaikas džiaugtųsi vaikyste ir augtų sveikas, laimingas ir atsakingas. Todėl vaiko teisių įgyvendinimas reikalauja imtis neatidėliotinių ir skubių veiksmų, nes šiuo metu labiausiai pažeidžiamos vaiko kaip žmogaus teisės. Kai kurių valstybių pažanga yra didesnė nei kitų, tačiau nė viena nepasiekė Konvencijos reikalaujamo lygio. Vaiko teisės bus įgyvendintos tik tada, kai valstybės dalyvės bus politiškai nusistačiusios tai padaryti bei turės tam pakankamai galimybių ir žinių (*Vaikų teisės Nuostatų įgyvendinimas*, 2002). Taigi, kaip minima *Vaiko teisių konvencijoje* (1989) - vaiko socializacijai didžiausią įtaką po šeimos turi kita ugdymo institucija – mokykla. Mokykloje būtina užtikrinti sveiką, saugią, be smurto, prievartos ir žalingų įpročių aplinką, vykdyti ugdymo, mokymo, studijų, švietimo programas. Mokykla turi demonstruoti atvirumą vietos bendruomenei, sudaryti mokymo sutartį, vykdyti įsipareigojimus ir kokybiškai šviesti. Bendrojo ugdymo mokyklose saugios ir palankios mokiniams aplinkos kūrimu rūpinasi Vaiko gerovės komisija. Ši komisija teikia švietimo pagalbą, pritaiko švietimo programas mokiniams, kurie turi specialiųjų ugdymosi poreikių, taip pat

atlieka kitas funkcijas, kurios susijusios su vaiko gerove (*LR Švietimo įstatymo pakeitimo įstatymas*, 2011).

Lietuvos valstybė, siekdama prisitaikyti prie pasaulio pokyčių, kuria ir vadovaujasi naujausiais dokumentais: *Valstybinė švietimo 2013–2022 metų strategija* (2013), *Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“* (2012), taip pat strategija *„Europa 2020“* (2010), *Šešioliktosios vyriausybės 2012–2016 metų programa* (2012), *Vaiko gerovės 2013 – 2018 metų programa* (2012) ir kt. Šiais dokumentais siekiama kaitos švietimo sistemoje, veiklios, nuolat besimokančios visuomenės. Siekiama, kad švietimo ir šeimos politika užtikrintų lygias galimybes, švietimo prieinamumą ir sutelktų Lietuvos žmones, švietimo bendruomenę, kuri norėtų nuolat kryptingai lavintis ir siekti asmeninės ir šalies sėkmės. Tam yra būtinas teisinis švietimas, nes tai dalis asmenybės darnaus vystymosi ir tinkamo integravimo į visuomenę. Vaikai yra priklausomi nuo suaugusiųjų, nuo jų pastangų bei rūpesčio. Vaikams būtina būti apsaugotiems nuo aplaidumo, smurto, jiems reikalinga meilė, mokslas, pastogė ir kiti būtini dalykai. Jie privalo turėti galimybę žinoti ir naudotis savo visomis teisėmis šeimoje, bendruomenėje ir valstybėje. Tam tikslui pasiekti būtinas supratimas ir bendradarbiavimas tarp vaikų, mokytojų, tėvų, ugdymo, valdžios institucijų, sveikatos priežiūros įstaigų, vaiko teisių apsaugos tarnybos bei kitų valstybės ir savivaldybių institucijų (Prakapas ir kt. 2008).

Socialinis pedagogas bendrauja vadovaudamasis profesiniais interesais ir įsitikinimais, sukuria situacijas, kurios skatina tarp bendradarbiaujančių pusių etiškus, profesionaliai kompetentingus veiksmus. Socialinis pedagogas dirba kartu su mokytojais, klasių auklėtojais, kitais specialistais, tėvais ar teisėtais vaiko atstovais, bendruomene. Komandinis darbas, bendradarbiavimas neatsiejamas nuo kasdienės jo veiklos. Pasak G. Kvieskienės (2007), socialinis pedagogas ir mokytojas yra svarbūs mokyklos bendruomenės komandos nariai, kurie dirba kartu su mokyklos administracijos darbuotojais, vadovais, psichologais, logopedais ir kitais mokyklos darbuotojais. Socialinio pedagogo ir mokytojo glaudus ir konstruktyvus bendradarbiavimas galėtų padėti spręsti vaiko teisių įgyvendinimo galimybes pradinėse klasėse.

Problemos ištirtumas. M. Barkauskaitė ir J. Mikalauskienė (2011) teigia, kad suorganizavus komandinį darbą galima pasiekti efektyvių rezultatų. Jų tyrimo (2011) rezultatai parodė, kad mokiniai mokykloje nesijaučia saugūs, todėl jiems būtina užtikrinti psichologinį, fizinį ir socialinį saugumą. Mokykloje turi vyrauti geri mokyklos bendruomenės narių tarpusavio santykiai. Tai daro įtaką ir užtikrina visavertį asmenybės ugdymą, suteikia mokiniui psichologinį atsparumą neigiamiems reiškiniams. Stipriausias ryšys turėtų būti tarp mokytojo ir mokinių. Ši sąveika gali būti veiksminga tik tada, kai mokytojas supras, kad būtina reaguoti, pastoviai kreipti dėmesį į vaiko norus, prašymus,

poreikius ir jo veiklas, sudaryti visas galimybes bendrauti, pripažinti jį tokį, koks yra, neakcentuoti netinkamo jo elgesio (Glebuviene ir kt., 2010). Taigi mokytojas turi tiesioginį poveikį vaikų mokymuisi, asmenybės raidai, jų elgesiui, todėl jis turi būti daug išmanantis pavyzdys (Helmke, 2012).

Mokytojų, tėvų ir socialinių pedagogų bendradarbiavimo naudą plačiai nagrinėjo E. M. Pomerantz, E. M. Moorman (2007), M. R. Warren, S. Hong, C. L. Rubin, P. Sychitkokhong (2010), A. Valantinas, G. Čiuladienė (2012), T. Ch. Iruonagbe, I. A. Chiazor, A. Foluke (2013) ir kt. Šie tyrėjai padarė išvadą, kad visų ugdymo proceso dalyvių įsitraukimas į vaikų ugdymą teigiamai veikia ne tik vaikų mokymo(si) pasiekimus, jų psichinę sveikatą, socialinius santykius su aplinkiniais, bet ir vaikų ateities perspektyvą. Bendradarbiavimo tarp mokyklos pedagogų ir mokinių tėvų aktualumą analizavo K. J. Paulsen (2008), R. M. Berns (2009), E. Perrault, R. McClelland, C. Austin, J. Sieppert (2011). Socialinio pedagogo bendradarbiavimo tobulinimo galimybes, tėvų įtraukimą į mokyklos veiklą analizavo B. M. Radu (2011), D. Martišauskienė (2014), L. K. Schalla (2015), G. Slušnienė, D. Parišauskienė, A. Balčėtienė (2018). Socialinio pedagogo ir mokyklos bendradarbiavimą, sprendžiant vaikų socializacijos problemas, tėvų vaidmenį, kuriant saugią mokyklos bendruomenės aplinką nagrinėjo R. Braslauskienė (2018), G. Šmitienė (2018), O. Merfeldaitė (2009), I. Leliūgienė, G. Simanavičiūtė (2010), I. Leliūgienė, A. Kaušylienė (2012), L. Šlušnys, D. Šukytė (2016). C. R. Keyes (2012) išsamiai apibūdino tėvų ir pedagogų partnerystę, F. Smit (2007) nusakė tėvų ir pedagogų partnerystės pobūdį mokykloje.

Vaiko teises ugdymo įstaigose tyrinėjo D. Kabašinskaitė (2006), R. Pocevičienė (2007), D. Bubelienė, T. Sakalauskaitė (2007), V. Viršilas (2017). L. Dromantienė, R. Šalaševičiūtė (2010) apibūdino vaiko gerovės politiką ir vaiko teisių apsaugą Lietuvoje, atskleidė socialinių darbuotojų vaidmenį ir problemas dirbant su vaikais. Pagalba vaikui tapo dar efektyvesnė, kai mokykloje atsirado tarpinė grandis tarp mokinio ir mokytojo. Šią tarpinę grandį užėmė socialinis pedagogas. Jo pareigybės įvedimą paskatino kintanti ekonominė situacija Lietuvoje, nauji reikalavimai švietimo sistemai ir naujų rizikų tarp jaunų žmonių atsiradimas. Socialinis pedagogas geba optimizuoti vaiko asmenybės raidą, sklaidos ir raidos sąlygas, o iškilus asmenybės raidos problemoms, jis teikia socialinę bei pedagoginę pagalbą vaikams ir jų tėvams (Leliūgienė ir kt., 2011). Socialinis pedagogas ir mokytojai turėtų būti vieningi socializacijos procese įgyvendinant vaiko teises mokykloje. Tik suderinus jų veiksmus ir priemones galima pasiekti teigiamų rezultatų, todėl šių grupių bendravimas ir bendradarbiavimas yra būtinas. Mokinyss, socialinis pedagogas ir mokytojas – pagrindiniai socializacijos proceso mokykloje veikėjai, nuo kurių sąveikos priklauso socializacijos sėkmė (Ivanauskienė, 2009).

Lietuvos mokslininkų darbuose yra atlikta tyrimų, susijusių su socialine pedagogine pagalba. Sėkmingos socialinės pedagoginės pagalbos veiksniai mokykloje tyrinėjo I. Bušauskienė ir V. Daugirdienė (2015); N. Koskienė (2014), R. Kateivienė (2011). K. Košlan (2016); L. Olšauskytė (2016); D. Zdybaj (2014); N. Peciukonienė, E. Kuzina (2012); S. Burvytė (2015) tyrė socialinio pedagogo poreikį ugdymo įstaigose. Socialinės pedagoginės pagalbos bendradarbiaujant galimybes analizavo: J. Čižikienė, R. Virbalienė (2016); I. Klanienė (2016); A. Astrauskienė (2013); O. Merfeldaitė (2007); R. Dabravolskienė (2005). B. Švedaitė (2005); G. Kvieskienė, V. Indrašienė, V. Targamadžė ir kt. Braslauskienė, R., Thorsteinsson, G., Vismantienė, R. (2015) atskleidė pagrindinius teisinio švietimo modeliavimo elementus ugdymo įstaigose bei tėvų ir mokinių į(si)traukimo svarbą į šį procesą, apibūdino vaikų teisių ir pareigų ugdymo reikšmę ugdymo įstaigose.

Šiame darbe yra keliama **mokslinė problema**: kokios socialinio pedagogo ir mokytojo bendradarbiavimo galimybės įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

Darbo objektas - socialinio pedagogo ir mokytojo bendradarbiavimas įgyvendinant vaiko teises.

Darbo tikslas - atskleisti socialinio pedagogo ir mokytojo bendradarbiavimo galimybes įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje.

Darbo uždaviniai:

1. Teoriškai pagrįsti socialinio pedagogo ir mokytojo bendradarbiavimą įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje.
2. Ištirti socialinių pedagogų nuomonę apie bendradarbiavimo galimybes su mokytojais įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje.
3. Ištirti mokytojų nuomonę apie bendradarbiavimo galimybes su socialiniu pedagogu įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje.
4. Pateikti vaiko teisių įgyvendinimo pradinėje mokykloje praktines rekomendacijas.

Darbe taikomi tyrimo metodai:

- teoriniai (mokslinės literatūros ir dokumentų analizė);
- empiriniai (iš dalies struktūruotas interviu, turinio (content) analizė).

Darbo teorinės nuostatos

Magistrinio darbo teorinės dalies pagrindimui aktuali yra *progresyviojo ugdymo* teorija (Ferriere, 1993, Yehuda, 1997, Decroly, 1999), kurioje traktuojama, kad „*vaikystė pati yra tikslas, todėl vaikų ugdymas grindžiamas jų poreikių tenkinimu. Pagrindinis klausimas, kuris gali kilti ugdytojui, – ko reikia vieno ar kito amžiaus vaikui, kad jis augtų psichiškai ir fiziškai sveikas; atsakymas į šį klausimą lemia ugdymą. Vaikas turi teisę į pilnavertį vaikišką gyvenimą, todėl mokykla turi jį žavėti, būti jauki, puošni,*

patraukli žmogiškaisiais santykiais. Kitaip sakant, mokykla, kaip rašė J. A. Komenskis, moksleiviui turi būti „džiaugsmo namai“ (Bitinas, 2013, p.187). Ši teorija mūsų darbe ragina ugdytojus kurti vaikams saugią ir aktyvią saviraiškos atmosferą, skatinti kritinį mąstymą, iniciatyvumą, kūrybingumą, mokyklos ir šeimos bendradarbiavimą, įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje.

Progresyviojo ugdymo teorija metodologiniu požiūriu ypač reikšminga mūsų darbe. Ji svarbi atskleidžiant ir parenkant metodus bei formas, analizuojant socialinio pedagogo ir mokytojo bendradarbiavimo galimybes, įgyvendinant vaiko teises, vadovaujantis šios teorijos vienu iš mokymo principų: „mokytojas turi atsisakyti autoritarinio vadovavimo ugdymui, vadovautų ugdymo procesui kaip mokinių veiklos organizatorius ir patarėjas“ (Bitinas, 2013. p.188).

Magistrinio darbo tyrimui labai aktualios *humanistinės psichologijos idėjos* (Rogers, 1995; Maslow, 1999, 2003; Lepeškienė, 1996 ir kt.), kurios skatina siekti nuoširdaus bendravimo su ugdytiniu, jį nuolat teigiamai vertinti, skatinant socialinio ir emocinio potencialo plėtrą, atsižvelgiant į vaiko teises; siekiama ugdytiniui suvokti save, savo problemas, bendradarbiaujant su mokytoju ir socialiniu pedagogu. Taip pat pasisakoma už nediskriminavimo teisę, nuoširdų bendravimą, teisę į mokslą, kuris ugdytų atsakomybę, mokytų spręsti problemas, suteikiama teisė aktyviai dalyvauti visuomenės gyvenime - mokyklos valdyme (Bitinas, 2000; Lepeškienė, 1996). *Humanistinės psichologijos idėjos* vadovaujasi vaikystės autonomiškumo postulatu: vaikai turi ne mažiau teisių nei suaugusieji. Vaiko teisės – ne privilegija, o būtina laisvos asmenybės formavimosi sąlyga. Suaugusiųjų ir vaikų sąveika grindžiama lygiateisiškumu (Bitinas, 2000; Duoblienė, 2006). *Humanistinės psichologijos idėjos* reikšmingos vertinant tyrimo duomenis, formuluojant išvadas.

Visos minėtos teorinės filosofinės nuostatos atitinka dabarties reikalavimus, jos yra tarsi pamatas šiuolaikinei mokyklai. Mokykla kuria demokratinę visuomenę ir skatina vaiko teisių įgyvendinimą šalyje. Mokyklos bendruomenė vadovaujasi vaikų teises užtikrinančiais dokumentais ir pripažįsta, kad vaikai turi tiek pat teisių kaip ir suaugę, siekia padėti vaikams, ugdyti toleranciją, palaikyti gerus ryšius tarp ugdymo dalyvių, kuria saugią aplinką ir užkerta kelią diskriminacijai, siekiant lygybės atsižvelgia į vaiko interesus. Taigi idealistinės, pragmatizmo bei humanizmo ugdymo filosofijos nuostatos atsispindi dabarties mokyklos filosofijoje.

Darbo struktūra ir apimtis. Baigiamojo darbo struktūrą sudaro įvadas, teorinė ir empirinė darbo dalys, diskusija, išvados, literatūros sąrašas, santrauka (lietuvių ir anglų kalbomis), priedai. Darbo apimtis – 79 puslapiai (be priedų). Darbe pateiktos vaizdinės priemonės: 21 lentelė ir 2 paveikslai. Literatūros sąrašą sudaro 71 šaltinis.

I. SOCIALINIO PEDAGOGO IR MOKYTOJO BENDRADARBIAVIMO ĮGYVENDINANT VAIKO TEISES PRADINĖJE MOKYKLOJE TEORINIAI ASPEKTAI

1.1 Socialinio pedagogo ir mokytojo bendradarbiavimo sampratos apibrėžtis, remiantis Lietuvos Respublikos ir tarptautinių dokumentų, įgyvendinant vaiko teises, teorine analize

„Kiekvienas vaikas – mažas didelės visuomenės narys – nori augti ir tobulėti. Vaikui augant formuojasi jo charakterio bruožai, asmeninės savybės, įgūdžiai, vertybių skalė, tobulinami protiniai bei fiziniai sugebėjimai, įgyjama savarankiškumo, žinių, todėl labai svarbu, kad kiekvienam vaikui būtų sudaryta galimybė to siekti“ (Šalaševičiūtė, 2008).

Ne visais laikais buvo pripažįstamos vaikų teisės. Ilgai vaikai buvo laikomi kaip suaugusiųjų turimų teisių objektai, o ne kaip savarankiški teisių subjektai (Leliūgienė ir kt., 2011). Pastaraisiais dešimtmečiais dramatiškai pasikeitė požiūris į vaiką. Vaiko teisėms suteikiamas išskirtinis dėmesys (Glebuviene ir kt., 2010). *Lietuvos pažangos strategija "Lietuva 2030"* (2012) skelbia, kad piliečiai, tarp jų ir vaikai, turi žinoti, kad jų teisės bus tinkamai apgintos, sumažinta socialinė įtampa ir sukurta saugi aplinka. Būtina pabrėžti, kad vaikai yra atskira žmonių grupė, kuri turi savo teises (Leliūgienė ir kt., 2011). Vaikų teisės – įstatymais paremtos vaikų laisvės ir galimybės, pabrėžiama jų apsauga (*Socialinės apsaugos terminų žodynas*, 1999). Šios teisės rodo universalų bei ypatingą vaikystės statusą (Leliūgienė ir kt., 2011). C. Willow (2010) teigia, kad vaiko teisės nėra kaip galimybė, gerumas vaikui. Tai yra pareiga, solidarumo ir partnerystės išraiška, kuri kiekvienam yra privaloma (Willow, 2010).

Vaikų teisės yra sudėtinė žmogaus teisių sistemos dalis, jos, lyginant su suaugusiais, gali būti praplėstos arba apribotos. Vaikų teisių apsaugos lygis turi būti aukštas, nes tai visuomenės dalis, kuri yra pati pažeidžiamiausia ir jautriausia įvairiems pokyčiams (Kairienė, 2012). Kiekvieno Lietuvos piliečio teises ir pareigas reglamentuoja Lietuvoje galiojantys teisės aktai. Vaikas yra pilnavertis Lietuvos valstybės pilietis ir privalo gauti visas teikiamas teises garantijas (*LR Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymas*, 2018).

Šiandien pripažįstamų vaiko teisių turinį sudaro *Vaiko teisių konvencijoje* (1989) nurodytos teisės, jos gali būti suskirstytos į tokias keturias grupes:

1. **Išlikimo teisės:** teisė gyventi, patenkinti svarbiausius poreikius, turėti maisto, būstą, tinkamas gyvenimo sąlygas, medicininį aptarnavimą.

2. **Raidos, augimo teisės:** galimybių plėtojimas, mokymasis, teisė į laisvalaikį, informaciją, dalyvavimą kultūrinėje veikloje, minties ir sąžinės laisvės užtikrinimą.

3. Globos, saugumo teisės: apsauga nuo netinkamo elgesio, išnaudojimo, suaugusiųjų aplaidumo. Jos aprėpia vaikų darbo, agresyvaus elgesio su jais, seksualinio išnaudojimo ir kitas problemas.

4. Dalyvavimo teisės: jos leidžia aktyviai dalyvauti bendruomenės gyvenime, laisvai reikšti savo mintis, vertinti dalykus, susijusius su pačių vaikų gyvenimu.

Vaiko teisės ir pareigos yra įtvirtintos visuose teisės lygmenyse. Nacionaliniai ir tarptautiniai teisės aktai įtvirtina pagrindines vaiko teises: teisė gyventi ir augti; teisė būti sveikam; teisė į individualybę ir jos išsaugojimą; teisė į asmeninį gyvenimą, asmens neliečiamybę ir laisvę; teisė į gyvenimo sąlygas; turtinės teisės; teisė į gyvenamąjį būstą; socialinės teisės; teisė į valstybės paramą ir išlaikymą; teisė į poilsį ir laisvalaikį; teisė dalyvauti vaikų apsaugos programose. Šios visos vaiko teisės turi būti įgyvendinamos ir mokyklose. Jose yra privaloma vis atnaujinti ugdymo turinį, atsižvelgiant į mokinių interesus, poreikius, į kintančias kultūrinę bei socialinę aplinkas ir kt. (LR *Švietimo įstatymas*, 2011).

Lietuvos Respublikos Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme (2018) įtvirtinta, jog vaiko teisių apsaugą Lietuvos Respublikoje užtikrina:

- valstybė ir jos institucijos,
- vietos savivaldos institucijos,
- visuomeninės organizacijos, kurių veikla susijusi su vaiko teisių apsauga.

Taigi Lietuvoje už vaiko teises yra atsakingos šios institucijos:

Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaiga. „Tikslas - gerinti vaiko teisinę apsaugą, ginti vaiko teises ir jo teisėtus interesus, užtikrinti tarptautinės ir nacionalinės teisės aktuose nustatytą vaiko teisių ir jo teisėtų interesų įgyvendinimą, atlikti vaiko teisių užtikrinimo ir apsaugos priežiūrą bei kontrolę Lietuvoje.“ (*Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstatymas*, 2018, 2 str.).

Lietuvos socialinės apsaugos ir darbo ministerija - už vaiko teisių apsaugą atsakingas *Šeimos ir bendruomenių departamentas*, kurio tikslas yra organizuoti ir koordinuoti šeimos, jaunimo, vaikų, bendruomenių ir nevyriausybinių organizacijų plėtros politikos įgyvendinimą ministerijos koncepcijai priklausančiose srityse (*Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija*, 2013)

Valstybės vaikų teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. „Pagrindiniai tarnybos uždaviniai yra šie: užtikrinti vaiko teisių apsaugos priemonių įgyvendinimą; organizuoti įvaikinimą Lietuvos Respublikos piliečiams ir užsieniečiams Lietuvos Respublikoje; organizuoti vaiko teisių ir teisėtų interesų atstovavimo teismuose sistemos įgyvendinimą; organizuoti savivaldybių vaiko teisių apsaugos tarnybų specialistų kvalifikacijos tobulinimą ir globėjų (rūpintojų) bei tėvų rengimą“ (*Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatai*, 2018).

Savivaldybių vaiko teisių apsaugos skyriai ir visuomeninės organizacijos. Savivaldybių vaiko teisių apsaugos skyriai yra savivaldybių administracijų struktūriniai padaliniai, kurie pagal kompetenciją įgyvendina *Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos* (1989) ir vaiko teisių apsaugą reglamentuojančių teisės aktų nuostatas, atstovauja vaiko teisėms ir teisėtiems interesams, gina juos teisės aktų nustatyta tvarka. Visuomeninės organizacijos, kurių veikla susijusi su vaiko teisių apsauga, teikia socialinę, psichologinę, psichiatrinę, teisinę pagalbą, konsultavimo, ugdymo ir palaikymo, laikino apgyvendinimo bei kitas paslaugas (*Bendrieji savivaldybių vaiko teisių apsaugos skyrių nuostatai*, 2017).

„1996 m. gegužės 30 d. LR Prezidento dekretu įsteigta *Konsultacinė vaikų reikalų taryba prie LR Prezidento*. Ši tarnyba teikia Prezidentui aktualią informaciją apie vaikų ir jų šeimų socialinių teisių padėtį ir supažindina su ja visuomenę. 1997 m. vasario 25 d. įsteigta *Seimo šeimos ir vaiko reikalų komisija*, kuri nagrinėja ir teikia pasiūlymus Seimui, LR Vyriausybei dėl vaiko, šeimos teisių apsaugos politikos formavimo. Funkcionuoja *Vaiko teisių apsaugos tarnyba prie LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos*. Ji analizuoja informaciją apie vaiko teisių apsaugos, teisių pažeidimų prevencijos problemas. *Nevyriausybinių organizacijų* vaidmuo saugant vaiko teises taip pat labai svarbus. Dvi žymesnės nevyriausybines organizacijos, dirbančias vaikų teisių apsaugos srityje, – tai Lietuvos vaikų teisių gynimo asociacija „Gelbėkit vaikus“ ir Lietuvos nacionalinis UNICEF komitetas. Jos aktyviai dirba skleidamos visuomenei žinias apie vaikų teises bei jų pažeidinėjimo problemas“ (Glebuviene ir kt., 2010).

1959 metų *Vaiko teisių deklaracijos* preambulė skelbė: „žmonijos pareiga vaikui duoti viską, ką ji turi geriausia“. Prabėgus daugiau nei pusei amžiaus po *deklaracijos* (1959) paskelbimo, varta pasvarstyti, ar šiuolaikiniai vaikai, puikiai mokantys rasti pačią įvairiausią informaciją internete, žino tai, kas jiems aktualiausia – savo teises.

„Eurobarometro“ (2019), R. Prakapo ir kt. (2009) atlikti tyrimai atskleidė, kad bendrojo ugdymo mokyklose mokiniai įvairiose situacijos stengiasi atskleisti savo, kaip visateisių piliečių, galimybes, tačiau atsitinka taip, kad dauguma nežino savo teisių. Daugelis vaikų per mažai žino apie savo teises, nežino į ką, reikalui esant, kreiptis. Tyrimų (2018; 2019) metu padaryta išvada, jog vaikams reikėtų suteikti daugiau informacijos. R. Prakapo ir kt. (2009) tyrimo duomenys rodo, kad šeima daugiausiai dėmesį sutelkia tik į pareigas, todėl mokykla vaikams yra svarbiausia žinių apie teises ir pareigas perteikėja. Mokiniai tik paviršutiniškai žino apie teisės aktus, susijusius su jų asmeninių teisių ir pareigų apibrėžtimis.

Analogiškai vaikams sudėtinga problema yra institucijų, teikiančių pagalbą vaikams, žinojimas bei gebėjimas jas nustatyti. Taigi vaiko teisėms reikia suteikti išskirtinį dėmesį. Būtina pabrėžti, kad

vaikai turi savo teises, tačiau jų įgyvendinimas priklauso tik nuo suaugusiųjų supratimo ir malonės (Prakapas ir kt. 2009).

“Kuriant pilietinę visuomenę ir teisinę valstybę ypatingą svarbą įgyja pilietinės visuomenės principas. Atviros, teisingos ir darnios pilietinės visuomenės siekis neatsiejamas nuo teisinės valstybės, teisingumo, demokratijos principų. Lietuvoje, kaip ir bet kurioje kitoje valstybėje, galioja daug įvairių įstatymų ir poįstatyminių teisės aktų, kuriuose sureguliuoti svarbiausi šalies visuomeniniai santykiai“ (Prakapas ir kt., 2008, p.51). 1 lentelėje išskiriami pagrindiniai vaiko teisių apsaugą Lietuvoje reglamentuojantys dokumentai.

1 lentelė. Pagrindiniai vaiko teisių apsaugą Lietuvoje reglamentuojantys dokumentai (sudarė darbo autorė, 2019)

Eil. Nr.	LR Vyriausybės dokumentai	Metai	Akto numeris
1.	<i>Lietuvos Respublikos Konstitucija</i>	1992	Nr. 33-1014
2.	<i>Lietuvos Respublikos Švietimo įstatymas</i>	2011	Nr. VIII-854
3.	<i>Lietuvos Respublikos išmokų vaikams įstatymas</i>	2019	Nr. I-621
4.	<i>Lietuvos Respublikos vaikų išlaikymo fondo įstatymas</i>	2018	Nr. X-987
5.	<i>Lietuvos Respublikos Baudžiamasis kodeksas</i>	2019	Nr. 89-2741
6.	<i>Lietuvos Respublikos nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymas</i>	2011	Nr. IX-1067
7.	<i>Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymas</i>	2019	Nr. X-493
8.	<i>Lietuvos Respublikos vaiko apsaugos pagrindų įstatymas</i>	2018	Nr. 33-807
9.	<i>Lietuvos Respublikos socialinės paramos mokiniams įstatymas</i>	2019	Nr. X-686
10.	<i>Lietuvos Respublikos minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymas</i>	2018	Nr. X-1238
11.	<i>Valstybinė šeimos politikos koncepcija</i>	2008	Nr. X-1569
12.	<i>Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymas</i>	2011	Nr. XI-1425

13.	<i>Lietuvos Respublikos Civilinis kodeksas</i>	2001	VIII-1864
14.	<i>Dėl mokinio specialiųjų ugdymosi poreikių (išskyrus atsirandančius dėl išskirtinių gabumų) pedagoginiu, psichologiniu, medicininiu ir socialiniu pedagoginiu aspektais įvertinimo ir specialiojo ugdymosi skyrimo</i>	2013	VIII-969
15.	<i>Lietuvos Respublikos Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstatymas</i>	2007	VIII-1708
16.	<i>Bendrieji vaiko teisių apsaugos tarnybų nuostatai</i>	2017	1983
17.	<i>Vaiko laikino išvykimo į užsienio valstybes tvarkos aprašas</i>	2019	414
18.	<i>Lietuvos respublikos Valstybinių pašalpų šeimoms, auginančioms vaikus įstatymas</i>	2004	IX-2237
19.	<i>Įsakymas dėl vaikų ir jaunimo socializacijos 2014–2016 metų veiksmų plano patvirtinimo</i>	2014	V - 485
20.	<i>LR Šeimos stiprinimo įstatymas</i>	2017	XIII-700

1992 metų *Lietuvos Respublikos Konstitucija* yra įstatymas, kuris garantuoja žmogaus teises, visiems piliečiams. LR *Konstitucijos* (1992) II skirsnis gina prigimtines žmogaus teises ir laisves. Įstatyme pabrėžiamas žmogaus orumas, kurio negalima žeminti. Taip pat ginamas žmogaus privatus gyvenimas ir nuosavybės neliečiamumas. Labai svarbi minties, tikėjimo, sąžinės, įsitikinimų bei religijos laisvė. LR *Konstitucijoje* (1992) teigiama, kad visi žmonės yra lygūs ir gali burtis į taikias bendrijas bei asociacijas. LR *Konstitucijos* (1992) II skirsnis apibrėžia šeimos svarbą, jos teises bei religijos ir mokslo galimybes. Pabrėžiama, kad šeimoje prasideda doras vaiko auklėjimas ir atsakomybė už vaikus. Mokslas privalomas iki 16 metų.

Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas (2011) svarbus teisės aktas, kuris apibrėžia mokinio teises ir pareigas, ugdymo bei socialinės pedagoginės pagalbos paskirtį ugdymo institucijoje. Įstatyme (2011) nurodoma, kad kiekvienam asmeniui yra suteikiamos lygios galimybės mokytis visą gyvenimą. Atsižvelgiant į mokinių interesus, kintančią aplinką turi kisti ir ugdymo turinys. Laisvai leidžiama pasirinkti mokslą valstybine ir gimtąja kalba. Taip pat laisvai pasirenkamos religinės pamokos. Didelis dėmesys skiriamas socialinius sunkumus, atskirtį patiriantiems mokiniams. Jiems užtikrinamas švietimo prieinamumas teikiant socialines paslaugas ir pedagoginę pagalbą. Dokumentas užtikrina specialiųjų poreikių asmeniui visas sąlygas dalyvauti švietime: mokyklos aplinkos pritaikymą, psichologinę, specialiąją pedagoginę ir specialiąją pagalbą, ugdymui skirtos kompensacinės technikos ir specialiųjų mokymo priemonių aprūpinimą. Socialinė padėtis lemia tai, kad mokiniai taip pat yra vežiojami

mokykliniais autobusais ir nemokamai maitinami, aprūpinami vadovėliais. „Vaikui, dėl ligos ar patologinės būklės negalinčiam mokytis bendrojo lavinimo mokykloje sudaromos sąlygos mokytis gydymo įstaigoje, namuose, savarankiškai mokytis ir laikyti egzaminus“ (LR *Švietimo įstatymas*, 2011, 35str.).

LR *išmokų vaikams įstatyme* (2019) numatytas, kas turi gauti išmokas: vaikai auginami ir globojami iki 2 metų, jei šeimoje auginami 3 ir daugiau vaikų, taip pat vaikui, kuriam nustatyta globa. Pastarajam mokamos išmokos iki 24 metų, jei vaikas mokosi pagal bendrojo ugdymo programą ar studijuoja aukštojoje mokykloje. Taip pat mokama karių vaikams, vaikams patyrusiems socialinę riziką. Įstatymas nurodo išmokų gavėjų pareigas ir teises.

Lietuvos Respublikos vaikų išlaikymo fondo įstatymas (2018) užtikrinta vaiko teisę į socialinę apsaugą, pagal įstatymo nustatytą išlaikymo dydį.

Lietuvos Respublikos Baudžiamasis kodeksas (2019) nustato bausmių skyrimo nepilnamečiams ypatumus. Bausmėmis siekiama didinti auklėjamųjų poveikių priemonių taikymą, padėti jiems pakeisti gyvenimo būdą ir elgesį ugdant bei auklėjant, sulaikyti nuo naujų nusikalstamų veiklų.

Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymas (2011) „nustato viešosios informacijos, kuri daro neigiamą poveikį nepilnamečių fiziniam, protiniam ar doroviniam vystymuisi, kriterijus, jos skelbimo ir platinimo tvarką, taip pat šios informacijos rengėjų, platintojų ir jų savininkų, žurnalistų bei jų veiklą reglamentuojančių institucijų teises, pareigas ir atsakomybę“ (*Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymas*, 2002, 1 str.).

LR *Socialinių paslaugų įstatymas* (2019) nurodo, socialinių paslaugų rūšis, institucijas. Čia pabrėžiamas bendradarbiavimo būtinumas, nes pastebėjus ugdymo, švietimo įstaigos turi pranešti apie socialinių paslaugų reikalingumą ir tikslus poreikius asmeniui. Nurodoma, kad švietimo įstaigos privalo padėti vaikams su negalia ir kitos socialinės atskirties vaikams ugdytis ir jaustis saugiai ugdymosi aplinkoje. Įstatymas taip pat nustato socialinių paslaugų finansavimą, įvertina šeimos padėtį.

„LR *Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme* (2018), remiantis *Lietuvos Respublikos Konstitucija* (1992), *JTO Vaiko teisių deklaracija* (1959), 1989 metų *Vaiko teisių konvencija*, kitomis tarptautinės teisės normomis bei principais, atsižvelgiant į specifinę vaiko padėtį šeimoje ir visuomenėje, nacionalinės teisės tradicijas, nustatomos pagrindinės vaiko teisės, laisvės bei pareigos, šių teisių ir laisvių apsaugos bei gynimo svarbiausiosios garantijos. Šis įstatymas taip pat reguliuoja vaiko elgesio kontrolės bei jo atsakomybės pagrindines sąlygas, nustato tėvų, kitų fizinių ir juridinių asmenų atsakomybės už vaiko teisių pažeidimus bendrąsias nuostatas, vaiko teisių apsaugos institucijų sistemą ir jų veiklos teisinius pagrindus“ (LR *Vaiko teisių pagrindų įstatymas*, 2018, 1 str.).

Lietuvos Respublikos socialinės paramos mokiniams įstatymas (2019) socialiniam pedagogui dirbančiam ugdymo institucijoje turi būti gerai išnagrinėtas ir puikiai žinomas. Šiame įstatyme nurodytos dvi pagrindinės socialinės paramos rūšys: mokinių aprūpinimas mokinio reikmėmis ir mokinių nemokamas maitinimas. Socialinis pedagogas bendradarbiaudamas su mokytoju, ugdymo institucijos vadovu, tėvais įgyvendina socialinės paramos mokiniui užtikrintas garantijas. Socialinio pedagogo atsakomybė, kad mokiniams sąžiningai būtų suteiktos ir pritaikytos įstatyme minimos socialinės paramos rūšys.

Lietuvos Respublikos minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu (2018) siekiama teigiamų vaiko elgesių pokyčių. Vaikams, kurie vykdo neteisėtus veiksmus, teikiama socialinė, pedagoginė, psichologinė ir kitos pagalbos, diegiamos tinkamos vertybės ir atsakomybė, pagarba kitam žmogui. Atsižvelgiant į vaiko amžių ir elgesio adekvatumą skiriamos minimalios arba vidutinės priežiūros priemonės. Mokyklose turi būti sudaryta prevencinio darbo grupė, kuri stebi, nustato teisės pažeidimus vykdo nusikalstamumo prevenciją, teikia švietimo pagalbą mokiniui, mokytojams ir vaiko atstovams.

Valstybinė šeimos politikos koncepcija (2008) – svarbus, aktualus teisės aktas įgyvendinantis vaiko teisių apsaugą Lietuvos valstybėje. Šios koncepcijos (2008) idėja – kurti vieningesnę ir stipresnę šeimos politiką mūsų visuomenėje. Reikia dėti didelį indėlį į šeimos, kaip institucijos formavimą, tausojimą, puoselėjimą bei garantijų teikimą ugdytis ir suteikti reikalingiausias vertybes. Lietuvos valstybė ir joje veikiančios institucijos, vaiko teisių atstovai privalo vykdyti ir prižiūrėti, kad šeima, vaikas šeimoje jaustų teigiamas emocijas, kurios priklauso nuo Lietuvoje įgyvendinamų teisės aktų būtinumo gerovei užtikrinti. Dokumente (2008) įvardinti tikslai: „atskleisti šeimos išskirtinę vertę asmens ir visuomenės gyvenime; apibrėžti šeimos atliekamas funkcijas, svarbias tenkinant asmens ir visuomenės poreikius; apibūdinti šeimos raidos ir šeimos gyvenimo sąlygų problemas Lietuvoje; apibrėžti valstybinės šeimos politikos tikslus ir principus; numatyti valstybinės šeimos politikos veiksmų kryptis“ (*Valstybinė šeimos politikos koncepcija*, 2008).

LR Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymas (2011) garantuoja gynimą nuo smurto artimoje aplinkoje. Vaikas šeimoje, ugdymo institucijoje, dienos centre ar kitoje viešojoje erdvėje turi teisę būti ginamas, jeigu atsiranda smurto tikimybė ar smurtas jau panaudotas prieš vaiką. *LR Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo* 4 straipsnyje aprašoma smurto prevencija, kurią privalo organizuoti švietimo institucija, savivaldybė, nevyriausybinės organizacijos. Socialinis pedagogas pasitelkęs į pagalbą mokyklos administraciją, pedagogus turi vykdyti tyrimus smurto tematika, rengti prevencinius užsiėmimus mokiniams, pedagogams, tėvams. Mokyklos bendruomenė turi prisidėti, norint užkirsti smurto plitimą vaikų tarpe.

LR *Civilinio kodekso* (2001) I knygoje sutelkiamas dėmesys į šeimos teisinius santykius, nurodomos vaiko turtinės teisės, teisės globoje ir rūpyba. II knygoje nurodoma, kad vaiko teisės įsigalioja nuo jo gimimo. Iki 14 metų įvairius sandorius sudaro tėvai, vaiko interesams tenkinti. Nuo 16 metų vaikas gali būti pripažintas visiškai veiksniu ir savarankiškai įgyvendinti visas civilines teises ir pareigas. Taip pat ginama teisė į vardą, atvaizdą. Taigi, draudžiama vaikus fotografuoti, platinti informaciją apie privatų gyvenimą, pažeisti jų orumą. III knyga skelbia šeimos teisę, vaikų ir tėvų tarpusavio teises ir pareigas. Pabrėžiama, kad tėvai prižiūri ir dorai ugdo vaikus iki pilnametystės. Taip pat nurodoma, kad vaikai turi teisę gyventi, sveikai vystytis, turėti vardą, pavardę, žinoti savo tėvus ir su jais gyventi. Jeigu vaiko teisės yra pažeidžiamos, jis turi teisę kreiptis į vaiko teisių apsaugos instituciją, o nuo 14 metų ir į teismą. Daug dėmesio skiriama vaiko globai ir rūpybai.

LR *Dėl mokinio specialiųjų ugdymosi poreikių (išskyrus atsirandančius dėl išskirtinių gabumų) pedagoginiu, psichologiniu, medicininiu ir socialiniu pedagoginiu aspektais įvertinimo ir specialiojo ugdymosi skyrimo įstatyme* (2013) pateikiami ugdymo uždaviniai, kurie skatina specialiųjų poreikių asmenis integruoti į demokratinę visuomenę bei bendrojo lavinimo įstaigą, teikti jiems specialiąją pedagoginę, psichologinę pagalbą ir užtikrinti lygias teises gauti išsilavinimą. Įstatyme nurodoma, kad specialiųjų poreikių mokiniams ugdymas gali trukti 1 - 2 metais ilgiau nei įprastai. Jie mokomi bendrųjų ir specialiųjų dalykų pagal adaptuotą bendrojo lavinimo programą, pritaikytą jų gebėjimams. Mokiniais specialiąją pedagoginę, psichologinę ir socialinę pagalbą turi suteikti kvalifikuoti tos srities specialistai. Pedagogams, kurie dirba su tokiais vaikais privaloma suteikti reikiamas priemones, padėjėjus ir tinkamas sąlygas, be to jie turi būti skatinami atlikti šį darbą. Darbas reikalauja bendradarbiavimo su tėvais ir kitais specialistais.

LR *Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstatyme* (2007) aprašomos vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus pareigos, kurios įpareigoja prižiūrėti ir kontroliuoti, kaip dirba vaiko teisių apsaugą užtikrinančios įstaigos, ar įgyvendinami teisės aktai, tirti įvairius skundus ir informuoti apie esamą vaiko teisių apsaugos situaciją. Kontrolierius remia iniciatyvas, kurios padeda įgyvendinti vaiko teisių apsaugą, įspėja pažeidėjus.

Bendrieji vaiko teisių apsaugos tarnybų nuostatai (2017) nurodo, kokie yra savivaldybių vaiko teisių apsaugos tarnybų uždaviniai, funkcijos, pareigos ir teisės. Pagrindiniai tarnybos uždaviniai yra, užtikrinant vaiko teisių apsaugą, įgyvendinti tam skirtus įstatymus, rengti prevencines priemones, atstovauti vaiko teisėms ir interesams teisme, ginti vaikų teises šeimose valstybės ir savivaldybės institucijose bei įstaigose, nevyriausybinių institucijų, organizacijų ir fizinių asmenų įsteigtose vaikų globos įstaigose, organizuoti globą, įvaikinimą.

Be visų paminėtų LR teisės aktų mūsų valstybėje kuriamos naujos programos ir strategijos, kurios padeda dar efektyviau įgyvendinti vaiko teises. Viena iš jų yra *Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“* (2012). Ja siekiama padėti Lietuvai tapti modernia, veržlia, atvira pasauliui, puoselėjančia savo nacionalinį tapatumą šalimi. Strategijos pagalba kuriama sumani visuomenė, ekonomika ir valdymas. *Šešioliktosios vyriausybės 2012–2016 metų programa* (2012) siekiama modernizuoti švietimą, išgyvendinti smurtą ir patyčias, įgyvendinti socializacijos priemones, atkurti mokytojo profesijos prestižą, tobulinti pedagogų kompetencijas ir kt. Be švietimo reikalų aptariami ekonomikos, kultūros politikos teisės, teisėtvarkos ir kiti klausimai. *Valstybinė švietimo 2013–2022 metų strategija* (2013) parengta siekiant sutelkti švietimo bendruomenės pastangas esminiems švietimo pokyčiams. Siekiama pakelti pedagoginių bendruomenių lygį, užtikrinti savivaldos, socialinės partnerystės ir vadovų lyderystės darną, švietimo prieinamumą ir lygias galimybes, sukurti skatinančią visą gyvenimą mokytis sistemą. *Vaiko gerovės 2013 – 2018 metų programos* (2012) tikslas - „kurti vaiko gerovę užtikrinančių paslaugų ir priemonių sistemą, kuri sudarytų palankias sąlygas vaikui augti saugioje šeimos aplinkoje ir gauti reikiamą pagalbą“.

Tarptautinė teisė apima žmogaus teises visame pasaulyje. Tarptautinių teisės aktų taikymo sritys skiriasi, tačiau visų jų bendras tikslas – tarptautiniu lygiu rūpintis vaiko gerove. 2 lentelėje pateikiami tarptautiniai teisės aktai, kurie užtikrina vaiko teisių apsaugą.

2 lentelė. Tarptautiniai teisės aktai, reglamentuojantys vaiko teisių apsaugą (sudarė darbo autorė, 2019)

Eil. Nr.	Tarptautiniai teisės aktai	Metai	Akto numeris
1.	<i>Visuotinė žmogaus teisių deklaracija</i>	1948	Nr. 68-2497
2.	<i>Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija</i>	1950	_____
3.	<i>Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija</i>	2000	
4.	<i>Tarptautinis pilietinių ir politinių teisių paktas</i>	1966	Nr. 77-3288
5.	<i>Tarptautinis ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių paktas</i>	1966	Nr. 77-3290
6.	<i>Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija</i>	1989	Nr. 60-1501
7.	<i>Europos socialinė chartija (pataisyta)</i>	1996	Nr. 49-1704
8.	<i>Tarptautinė konvencija dėl visų formų rasinės diskriminacijos panaikinimo</i>	1998	_____
9.	<i>Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių konvencija ir jos Fakultatyvus protokolas</i>	2006	_____

10.	<i>Vaikų teisių konvencijos Fakultatyvinis protokolas dėl vaikų prekybos, vaikų prostitucijos ir pornografijos</i>	2000	Nr. 208
11.	<i>Europos tarybos konvencija „Dėl vaikų apsaugos nuo seksualinio išnaudojimo ir seksualinės prievartos“</i>	2007	Nr. 201
12.	<i>Europos Konvencija dėl nesantuokinių vaikų teisinio statuso</i>	1975	Nr.60-1404

Visuotinė žmogaus teisių deklaracija (1948) skelbia, kad žmonės turi elgtis vienas su kitu kaip broliai, tarp visų žmonių turi būti lygybė. Skelbiama, kad kiekvienas žmogus yra laisvas, niekas negali žeminti jo orumo, diskriminuoti, kištis į privatų gyvenimą. Visi turi gerbti vieni kitų nuosavybę, minties religijos, įsitikinimų laisvę, teisę į darbą, poilsį, mokslą, pilietybę ir kitas svarbias žmogaus teises. Dokumente (1948) žmogaus teisės paskelbtos kaip idealas, kurio turi siekti visos tautos, visos valstybės ir užtikrinti, kad jos būtų visuotinai ir tikrai pripažįstamos bei taikomos tiek pačių valstybių narių tautoms, tiek jų jurisdikcijai priklausančių teritorijų tautoms.

Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijoje (1950) taip pat paskelbtos visos žmogaus teisės ir laisvės. Pagal šį dokumentą įsteigtas Europos žmogaus teisių teismas, kuris gina visas žmogaus teises bei laisves. Dokumente (1950) aprašomi jo veikimo principai.

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija (2000) sukurta siekiant Europos tautų taikios ateities. Daugiausia dėmesio yra skiriama žmogaus orumui, laisvei, lygybei ir solidarumui. Išskirtos ir vaiko teisės, kuriomis nurodoma, kad vaikas turi teisę į apsaugą, globą, nuomonę. Pabrėžiama, kad įvairios institucijos turi visada atsižvelgti į vaiko interesus, kalbama apie vaiko darbo sąlygas ir švietimo bei mokymo užtikrinimo būtinumą.

Tarptautiniame pilietinių ir politinių teisių pakte (1966) skelbiamos pilietinės ir politinės žmogaus teisės, kuriomis pabrėžiama žmogaus orumas, šeimos privatumas, taikių susirinkimų, sąžinės, minties, religijos ir kitos žmogaus laisvės, pareiškama apie atsakomybę padarius nusikaltimą. Pabrėžiama, kad vaikai turi gauti tinkamą institucijų apsaugą.

Tarptautiniame ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių pakte (1966) dėmesys skiriamas šalių bendradarbiavimui įgyvendinant ekonomines, socialines ir kultūrines teises. Minimios tokios teisės kaip teisė į darbą, palankias darbo sąlygas, profesines sąjungas, apsaugą šeimai, ypač auginančiai vaikams, sveikatą, privalomą mokslą, dalyvavimą kultūriniame gyvenime. Valstybės turi pateikti ataskaitas, kokiomis priemonėmis to siekia.

Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija (1989) galioja 193 valstybėse. *Konvencija* (1989) gina šias vaikų teises: teisę gauti išsimokslinimą; teisę žinoti savo tėvus ir bendrauti su jais; teisę būti apgintam

nuo bet kokio pobūdžio smurto; teisę gyventi pilnavertį gyvenimą; teisę turėti savo nuomonę; teisę turėti asmeninį gyvenimą, neliečiamybę ir laisvę; teisę vartoti gimtąją kalbą ir naudotis savo kultūra ir kt. Kiekviena šalis turi pateikti metines ataskaitas, kaip jose yra įgyvendinamos vaiko teisės. *JT vaiko teisių konvencijoje* (1989) yra įvardintos ir vaiko pareigos: pareiga mokytis; pareiga saugoti savo sveikatą; pareiga gerbti savo tėvus ir globėjus; pareiga gerbti savo valstybę ir įstatymus; pareiga laikytis visuomenės priimtų elgesio taisyklių.

Europos socialinė chartija (1996) - teisinė sutartis, kuri garantuoja visų žmonių socialines teises. *Chartijos* (1996) 17 straipsnis apibrėžia vaikų ir paauglių teises į socialinę, teisinę ir ekonominę apsaugą: „... užtikrinti, kad vaikai ir paaugliai turėtų reikalingą priežiūrą ir pagalbą, būtų tinkamai mokomi ir lavinami; apsaugoti vaikus ir paauglius nuo apleidimo, smurto ir išnaudojimo; teikti valstybės apsaugą ir specialią pagalbą netekusiems savo šeimos paramos; suteikti vaikams ir paaugliams nemokamą pradinį bei vidurinį išsilavinimą ir skatinti juos tvarkingai lankyti mokyklą“.

Tarptautinė konvencija dėl visų formų rasinės diskriminacijos panaikinimo (1998) gina visų rasių žmones nuo diskriminacijos ir suteikia visavertę apsaugą. Taip pat neleidžia vyrauti kokios nors vienos tautos pranašumui ir suteikia visoms tautoms lygias žmonių teises.

Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių konvencija ir jos Fakultatyviu protokolu (2006) pripažįstama, kad neįgaliems vaikams ir suaugusiesiems turi būti suteiktos galimybės lygiai su kitais vaikais visapusiškai naudotis žmogaus teisėmis ir pagrindinėmis laisvėmis. Dokumentu (2006) siekiama pagarbos besivystantiems neįgalių vaikų gebėjimams, tapatybei, nuomonei, vaiko interesams. *Konvencija* (2006) įgalioja šviesti visus žmones nuo mažens, kad jie gerbtų neįgaliųjų teises, nevartotų prieš juos smurto ir prievartos. Taip pat numatoma parama šeimoms, auginančioms neįgalius vaikus, vaikams - visos švietimo ir mokslo galimybės, sveikatos priežiūra, laisvalaikis su kitais vaikais.

Fakultatyvinis protokolas dėl vaikų prekybos, vaikų prostitucijos ir pornografijos (2000) įvardina priemones, kurios užtikrina vaikų apsaugą nuo jų pardavimo, vaikų prostitucijos ir pornografijos, nuo ekonominio išnaudojimo ir bet kokio darbo, kuris gali būti pavojingas.

Europos tarybos konvencija „Dėl vaikų apsaugos nuo seksualinio išnaudojimo ir seksualinės prievartos“ (2007). Ši konvencija tai, išsamiausias ir pažangiausias Europos standarto dokumentas, veikiant prieš seksualinę vaikų prievartą. Konvencijos (2007) 1 straipsnyje nurodomi tikslai: „... užkirsti kelią seksualiniam vaikų išnaudojimui ir seksualinei prievartai prieš juos ir kovoti su tuo; ginti vaikų, tapusių seksualinio išnaudojimo ir seksualinės prievartos aukomis, teises; skatinti nacionalinį ir tarptautinį bendradarbiavimą kovojant su seksualiniu vaikų išnaudojimu ir seksualine prievarta prieš juos“. Svarbus prevencinis darbas su šeima. Socialinis pedagogas, būdamas atsakingas už prevencinę

sritį, turi priimti atsakomybes ir stengtis suteikti kuo daugiau žinių apie galimą seksualinį išnaudojimą, prievartą, nurodyti būdus, kaip būtų galima užkirsti kelią seksualinei prievartai bei seksualiniam išnaudojimui.

Pasikeitus požiūriui į vaiką, jam suteikiamos visos teisinės garantijos. Tam suvaldyti yra sukurti teisės aktai ir įsteigtos juos įgyvendinančios ir vaiko teises ginančios institucijos. Pabrėžiama, kad vaikams labai trūksta apie tai informacijos, todėl švietimo ir ugdymo įstaiga privalo į tai reaguoti. Mokytojai ir socialiniai pedagogai taip pat turi būti susipažinę su pagrindiniais teisės aktais, kad bendradarbiaudami galėtų vaikams suteikti reikiamą pagalbą, užtikrintų lygias galimybes į mokslą, sukurtų saugią aplinką, sulaikytų vaikus nuo nusikalstamų veiklų ir tinkamai pasirūpintų vaiko gerove.

1.2. Mokytojo veiklos ir bendradarbiavimo aspektai vaiko gerovės srityje

Pradinio ugdymo srityje siekiama išugdyti sveiką, aktyvų, kūrybingą, elementaraus raštingumo ir socialinių, informacinių, pažintinių bei vertybinių nuostatų pagrindus įgijusį vaiką. Supažindinimas su vaiko teisėmis ir jų įgyvendinimas yra labai svarbi demokratinės valstybės jauno žmogaus ugdymo mokykloje dalis. Pasak L. Deveikio (2017), jau pradinėse klasėse galima mokinius supažindinti su vaikų teisėmis. Šioje mokyklos pakopoje pagrindinis tikslas turėtų būti vaiko pasitikėjimo savimi ir socialinio pakantumo ugdymas. Kurti ir išlaikyti demokratiniais principais pasiremiančią valstybę gali tik tokie piliečiai, kurie savo gyvenimą grindžia pagarba žmogui, pareiga ir atsakomybe. Tai yra kultūringos visuomenės, kuri gerbia ir pripažįsta vaikų teises, pagrindas. Pradinio ugdymo programos tikslas yra „padėti vaikui įgyti sėkmingam mokymuisi ir gyvenimui būtinų socialumo, komunikavimo, pažinimo, kūrybingumo, sveikos gyvensenos ir mokėjimo mokytis kompetencijų pagrindus“.

Kiekvienas žmogus yra tam tikros bendruomenės dalis. Vaikai didelę dalį gyvenimiškos patirties įgyja įsiliedami į mokyklos bendruomenę. Čia jie nori jaustis saugūs, turėti galimybę ugdyti savo asmenybę, siekti žmogiškos laimės (Astrauskienė, 2008, p.5). Šiuolaikinė visuomenė pripažįsta mokytojo svarbą ugdymui, nes jis yra ugdytojas, kuris perduoda savo žinias, įgūdžius ugdytiniui (Astrauskienė, 2008).

XXI a. mokytojui nebeužtenka būti tik geru savo srities specialistu, supratimo ir tiesos šaltiniu. Šiandien ypatingai svarbu mokytojui orientuotis nuolat besikeičiančioje visuomenėje, suprasti politinius, ekonominius, socialinius pokyčius, mokėti juos pateikti, komentuoti mokiniams, jų tėvams. Mokytojas privalo suvokti valstybės švietimo politiką, matyti europinį bei pasaulinį jos kontekstą (*Mokymosi visą*

gyvenimą užtikrinimo strategija, 2008). Mokytojas turi teisingai skirstyti darbo prioritetus, suvokti save ne tik kaip dalykų mokytoją, bet ir kaip vaiko asmenybės ugdytoją. Jis privalo daug dėmesio skirti auklėjamai pedagoginio darbo daliai, nes ugdytojas tampa mokinių grupės lyderiu ir nuolat daro poveikį mokiniams savo elgesiu, nuostatomis, kalba (Danielsen, 2009). Kaip teigia A. Rutkienė ir V. Zuzevičiūtė (2009), šiuolaikinis mokytojas - tai mokymo organizatorius, mokymosi galimybių kūrėjas, talkininkas, patarėjas bei tarpininkas, kuris yra tarp mokinio ir daugybės šiuolaikinių žinių šaltinių, kuris turi padėti mokiniams pasiręsti savarankiškam gyvenimui ir rūpintis nuolatiniu mokymusi.

Visaverčiam vaiko teisių mokykloje įgyvendinimui reikalinga, kad mokytojas būtų kvalifikuotas ir kompetentingas. Mokytojas – įvairių komunikacinių tinklų dalyvis. Jis – organizatorius ir administratorius (Bankauskienė, 2012). *Pedagogo profesijos kompetencijos apraše* (2015) teigiama, kad mokytojui svarbu turėti bendrakultūrinę, profesinę, bendrąsias ir specialiąsias kompetencijas. Kompetencija - tai žmogaus žinios, įgūdžiai, gebėjimai, požiūriai, vertybės, esančios asmens viduje ir visa tai pasireiškia sėkmingais žmogaus konkrečios srities veiklos darbo rezultatais (Gudžinskienė ir kt., 2016)

Bendrakultūrinė kompetencija svarbi tam, kad mokytojas, norėdamas įgyvendinti vaiko teises mokykloje, pats turi saugoti ir plėtoti daugialypę, tautinių mažumų patirtimi praturtintą Lietuvos kultūrą, dalyvauti kuriant pilietinę visuomenę, gerbti ugdytinių socialinį, kultūrinį, kalbinį ir etninį tapatumą. Gerbiantis kitus mokytojas pats taps pavyzdžiu ir skatins kitus elgtis gerai. Taip pat reikia vertinti namų aplinkos vaidmenį ir šeimos vertybių skirtumus bendraujant su mokiniiais ir jų tėvais bei mokyti mokinius vadovaujantis bendražmogiškomis vertybėmis, kad jie matytų pavyzdį ir sugebėtų patys gerbti kitą asmenį ir nepažeidinėti jo teisių (*Pedagogo profesijos kompetencijos aprašas*, 2015).

Nuo mokytojo taip pat negali būti atsiejamos jo profesinės kompetencijos, tokios kaip ugdymo/si aplinkų kūrimo, dalyko turinio planavimo ir tobulinimo, mokymo/si proceso valdymo, mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimo, mokinių motyvavimo ir paramos jiems, mokinio pažinimo ir jo pripažinimo ir profesinio tobulėjimo kompetencijos (*Pedagogo profesijos kompetencijos aprašas*, 2015). Mokytojas turi būti aktyvus, jis turi siūlyti įvairias metodikas, kad vaikai nejaustų rutinos. Kiekviena diena tiek vaikui, tiek mokytojui turi būti lyg iššūkis (Chipman, Volunteer, ir kt., 2016).

Pedagogai privalo tinkamai planuoti pamokų turinį, kad jis būtų patrauklus mokiniams, jog mokiniai norėtų ir turėtų galimybę sužinoti apie vaiko teises ir jų mokytis. Mokymo procese mokytojas turi sugebėti pastebėti tarp vaikų kylančius konfliktus ir taikyti įvairias psichosocialines ir edukacines intervencijas, padedančias juos valdyti ir išspręsti. Būtina pažymėti mokytojo pasiekimų ir pažangos vertinimo kompetenciją, kurios dėka mokiniai turėtų būti vertinami pagal vienodus vertinimo kriterijus

ne tik už mokymąsi, bet ir už socialinę pažangą, kuri svarbi gerinant vaiko teisių įgyvendinimo situaciją mokykloje (*Pedagogo profesijos kompetencijos aprašas*, 2015). Be to pedagogas turi pasirūpinti saugia aplinka mokykloje, kur vaikas galėtų visapusiškai ugdytis, būti kūrybišku, iniciatyviu, įgyti psichologinį atsparumą neigiamiems reiškiniams (Barkauskaitė, M. ir kt., 2015). Į šią aplinką turėtų būti integruojami ir specialiųjų poreikių vaikai, nes kiti vaikai, užaugę tokioje aplinkoje, vertins juos kaip visaverčius visuomenės narius (Galagan, 2018).

Pedagogas turėdamas bendravimo, bendradarbiavimo kompetencijas moka naudoti verbalinius ir neverbalinius komunikavimo būdus, skatinančius mokinių bendravimą ir bendradarbiavimą klasėje. Įgyvendinant vaiko teises būtina bendradarbiauti su pagalba vaikui ir šeimai teikiančiomis organizacijomis, nuolat tikslingai atnaujinti žinias ir lavinti įgūdžius, produktyviai dalyvauti mokyklos savivaldos institucijų veikloje ir adekvačiai vertinti problemiškas situacijas mokykloje. Taip pat svarbu mokėti vadovautis mokyklos kaitą reglamentuojančiais dokumentais ir dalyvauti projektų veikloje. (*Pedagogo profesijos kompetencijos aprašas*, 2015). Šias kompetencijas įgijęs mokytojas turi gerus komandinius įgūdžius, kurie padeda sukurti tvirtą ryšį ir bendradarbiauti su kolegomis, pagalbiniu personalu, profesinio orientavimo ir kitais specialistais, bendrauti su mokinių tėvais, pripažįstant jų vaidmenį, teises ir atsakomybę, sudarant ugdymo/si sąlygas (Jackson, T. ir kt., 2015).

Taigi, įgyvendinant vaiko teises mokykloje, svarbu būti įdomiu, profesionaliu, gyvybingu, ieškančiu, atviru kaitai, besimokančiu. Nieko nėra nykiau kaip atsainus, abejingas savo darbui mokytojas. Remiantis *Vaiko teisių konvencija* (1989), *Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu* (2018), *LR švietimo įstatymu* (2011), *Pedagogo profesijos kompetencijos aprašas*, (2015), *Vaiko gerovės 2013 – 2018 metų programa* (2012) ir *mokyklų nuostatais* galima įvardyti mokytojo pareigas ir funkcijas, siekiant vaiko gerovės:

1. *Užtikrinti geros kokybės ugdymą ir mokinių saugumą.* Mokytojai turi atsižvelgti į mokinių gebėjimus ir polinkius, palaikyti mokinių norą mokytis, pasitikėjimą savo gebėjimais. Turi padėti tiems mokiniams, kuriems sunkiau mokytis, o turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, – pritaikyti dalyko programą, turinį, metodus; kuo visapusiškiau ugdyti vaiko asmenybę, talentą ir protinius bei fizinius sugebėjimus.
2. *Ugdyti mokinių dorovines, pilietines, tautines ir patriotines nuostatas, pagarbą tėvams bei žmogaus teisėms, pagrindinėms laisvėms ir principams.*
3. *Ugdyti vaiko atsakomybę atlikti pareigas ir atsakyti už savo poelgius šeimoje, mokymo bei auklėjimo įstaigose, socialinėje aplinkoje.*
4. *Atsakyti už vaiko gyvybę, sveikatą, drausmę ir tvarką pamokų ir mokyklos renginių metu.*

5. *Ugdyti pagarbą gamtai.*
6. *Nešališkai vertinti mokinių mokymosi pasiekimus.*
7. *Informuoti.* Mokytojai turi nuolat informuoti mokinius apie jų pasiekimų įvertinimą, o tėvus (globėjus, rūpintojus) – ir apie vaiko elgesį, mokymosi poreikius, sunkumus; sužinojęs apie vaiką, kuriam būtina pagalba, privalo pranešti kompetentingai institucijai.
8. *Tobulinti savo kvalifikaciją.*
9. *Gerbti mokinį kaip asmenį, nepažeisti jo teisių ir teisėtų interesų.*
10. *Laikytis teisės norminių aktų patvirtintų Mokytojo etikos normų ir mokyklos vidaus tvarką nustatančių dokumentų.*
11. *Saugoti vaiką nuo neigiamos socialinės aplinkos įtakos, privalomas teisinis švietimas.*
12. *Suteikti vaikui pagalbą, pastebėjus vaiko teisių pažeidimus, kreiptis pagalbos į kitas kompetentingas institucijas, asmenis, siekiant vaiko gerovės.*

Mokytojai, dirbdami pradinio ugdymo mokykloje, turi įgyvendinti pradinio ugdymo tikslą – „išugdyti sveiką, aktyvų, kūrybingą, elementaraus raštingumo ir socialinių, informacinių, pažintinių, veiklos gebėjimų bei bendražmogiškųjų vertybių pamatus įgijusį vaiką“ (Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrosios programos, 2008). Jie aprėpia šias ugdymosi sritis: dorinis ugdymas, kalbinis ugdymas, meninis ugdymas, kūno kultūra, socialinis ir gamtamokslinis ugdymas. Kiekviena ugdymo sritis pradinėje klasėje turi savo paskirtį, kurios yra apibrėžiamos *Geros mokyklos koncepcijoje* (2015).

Šiuolaikinį mokytoją, kuris įgyvendina kokybišką ugdymą pradinėje mokykloje apibrėžia A.Rutkienė ir V.Zuzevičiūtė (2009, p.55): „mokytojas – tai mokymo organizatorius, mokymosi galimybių kūrėjas, mokymosi talkininkas, patarėjas, partneris, tarpininkas, esantis tarp mokinio ir daugybės įvairių šiuolaikinių žinių šaltinių, turintis padėti mokiniams pasirengti savarankiškam gyvenimui, rūpintis nuolatiniu savo mokymusi.“

Mokytojui, įgyvendinant vaiko teises, būtina bendradarbiauti su kitais specialistais, pagalbą teikiančiomis organizacijomis bei vaiko tėvais ar globėjais. Tam mokytojas turi būti pasiruošęs ir orientuotis nuolat besikeičiančioje visuomenėje. Pedagogui būtina turėti bendrakultūrinę, profesinę, bendrąsias ir specialiąsias kompetencijas. Tik tada jis sugebės tinkamai atlikti savo funkcijas, įgyvendinti pradinio ugdymo tikslą ir profesionaliai siekti vaiko gerovės. Mokytojas - vaiko sėkmingos ateities garantas.

1.3 Socialinio pedagogo ir mokytojo bendradarbiavimo ypatumai pradinėje mokykloje vaiko teisių įgyvendinimo kontekste

Bendraujant su mokytojais, mokyklos administracija, socialiniai pedagogai dažniausiai yra jungiamoji grandis, kuri padeda atrasti mokinių sėkmės galimybes, pastebi jų stipriąsias puses (Ivanauskienė, 2009).

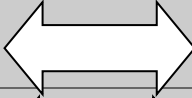
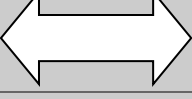
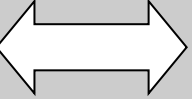
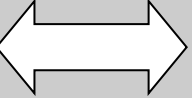
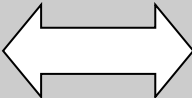
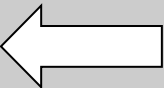
„Socialinės pedagoginės pagalbos paskirtis – padėti tėvams (globėjams, rūpintojams), kad būtų įgyvendinta vaiko teisė į mokslą, užtikrinti jo saugumą mokykloje: šalinti priežastis, dėl kurių vaikas negali lankyti mokyklos ar vengia tai daryti, sugrąžinti į mokyklą ją palikusius vaikus, kartu su tėvais (globėjais, rūpintojais) padėti vaikui pasirinkti mokyklą pagal protines ir fizines galias ir joje adaptuotis“ (LR švietimo įstatymas, 2011, 20 str.).

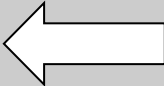
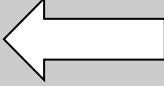
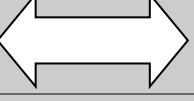
Socialinio pedagogo rengimo standartas (2008) reglamentuoja socialinio pedagogo darbą šiose srityse: prevencinio darbo organizavimas, darbas su ugdytiniais ir jų grupėmis, darbas su ugdytinių šeimomis, bendravimas ir bendradarbiavimas, socialinio pedagogo profesinis ir asmeninis tobulėjimas. *Socialinio pedagogo pareiginėje instrukcijoje* (2017) įvardintos socialinio pedagogo darbo funkcijos: įvertinimo (renka informaciją, analizuoja, daro išvadas); konsultacinė (pataria, padeda, konsultuoja); korekcinė (skatina, įgalina, padeda adaptuotis, aktyvina, mobilizuoja); vadybinė (organizuoja, telkia, planuoja, priima sprendimus ir už juos atsako); šviečiamoji (informuoja, aiškina); koordinacinė (palaiko ryšius, perduoda informaciją); prevencinė (numato neigiamus reiškinius, poelgius ir padeda jų išvengti); teisinė (atstovauja, gina vaiko interesus); socialinio ugdymo.

Socialinio pedagogo veikla glaudžiai susijusi su bet kurios srities pedagogui reikalingomis kompetencijomis. Remiantis LR Švietimo ir mokslo ministerijos *Socialinio pedagogo pareigine instrukcija* (2017) ir LR švietimo ir mokslo ministerijos *Pedagogo profesijos kompetencijų aprašu*

(2015), R.Terechovienė (2017) sudarė socialinio pedagogo veiklos kompetencijų raiškos modelį (3 lentelė).

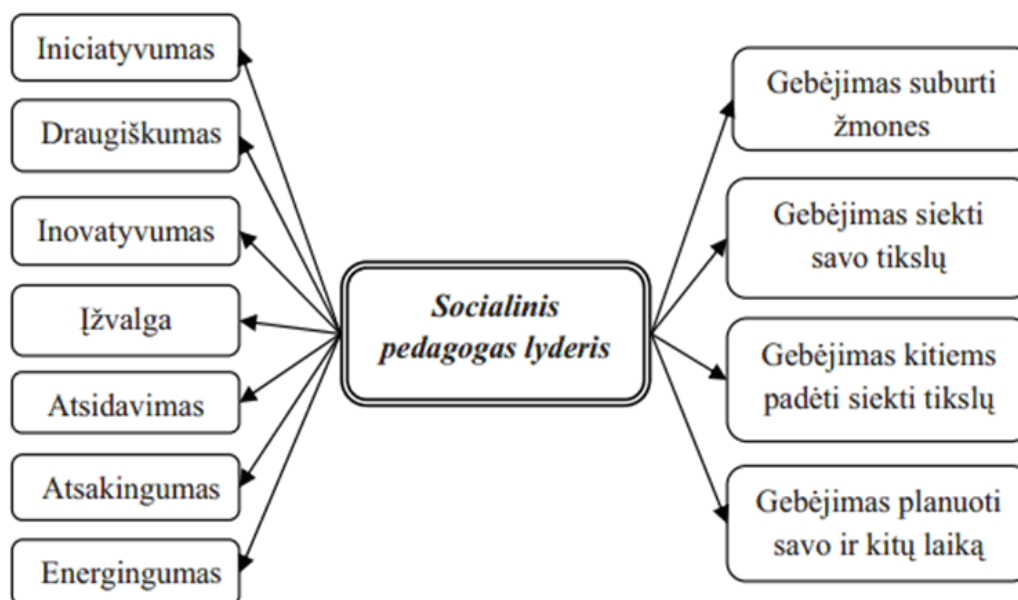
3 lentelė. Socialinio pedagogo veiklos kompetencijų raiškos modelis (Terechovienė R., 2017, p. 196-197)

<i>Bendrosios pedagogo kompetencijos</i>		<i>Bendrujų pedagogo kompetencijų išvalga socialinio pedagogo veikloje</i>
1. Komunikacinė ir informacijos valdymo		<i>Komunikacinės kompetencijos</i> dėka taikomi įvairūs komunikavimo būdai skatinant mokinių bendravimą ir bendradarbiavimą; atliekama socialiniam ugdymui aktualios informacijos paieška.
2. Bendravimo		<i>Bendravimo ir bendradarbiavimo</i> kompetencija - bendraujama ir bendradarbiaujama su mokiniais, jų tėvais pripažįstant jų vaidmenį, teises ir atsakomybę,
2. Bendradarbiavimo		mokytojais, skirtingų kultūrų asmenimis, įvairių organizacijų atstovais, socialiniais partneriais.
3. Tiriamosios veiklos		<i>Tiriamosios veiklos</i> kompetencija - profesinės veiklos tyrimas.
4. Reflektavimo ir mokymosi mokyti		<i>Reflektavimo ir mokymosi mokyti</i> kompetencija - įvertinami profesinės praktikos privalumai ir trūkumai numatant profesinio tobulėjimo perspektyvas, nuolat tikslingai atnaujinant ir lavinant įgūdžius, organizuojant savo mokymąsi.
5. Organizacijos tobulinimo bei pokyčių valdymo		<i>Organizacijos tobulinimo bei pokyčių valdymo</i> kompetencija - dalyvaujama mokyklos savivaldos institucijų, projektinėje veikloje, vertinamos problemiškos situacijos, vadovaujamosi kaitą mokykloje reglamentuojančiais dokumentais.
<i>Profesinės pedagogo kompetencijos</i>		Profesinių pedagogo kompetencijų išvalga socialinio pedagogo veikloje
1. Informacinių technologijų naudojimo		<i>Informacinių technologijų naudojimo</i> kompetencija - statistinių duomenų apibendrinimas
2. Ugdymo/si aplinkų kūrimo		

3. Dalyko turinio planavimo ir tobulinimo		_____
4. Mokymo/si proceso valdymo		Vadybinė kompetencija: 1. planavimas 2. organizavimas 3. vadovavimas 4. kontrolė 5. Sociaedukacinio darbo planavimas.
5. Mokinių pasiekimo ir pažangos vertinimo		_____
6. Mokinių motyvavimo ir paramos jiems		Mokinių motyvavimo ir paramos jiems kompetencija - ugdyti savimi pasitikėjimo gebėjimą, pagalba sprendžiant problemas.
7. Mokinių pažinimo ir pažangos pripažinimo		_____
8. Profesinio tobulėjimo		Profesinio tobulėjimo - planuoti, sistemingai tobulinti savo profesinę karjerą.
		Socialinio pedagogo profesinės kompetencijos: socialinės pedagoginės pagalbos ugdytiniui organizavimo; darbo su ugdytinių grupėmis; saugios ugdytinio aplinkos kūrimo; prevencijos poreikių įvertinimo.

Galima teigti, kad socialinis pedagogas teikia pagalbą mokiniams ir atlieka savo pareigas, pasitelkdamas tiek bendrąsias pedagogo, tiek specialiąsias kompetencijas. I.Leliūgienės ir R.Terechovienės (2017) atliktame socialinio pedagogo veiklos kompetencijų raiškos tyrime paaiškėjo, kad socialiniai pedagogai savo profesinėje veikloje pilnai realizuoja bendrakultūrinės, profesinės, bendrąsias, specialiąsias ir komunikacines kompetencijas.

Socialinis pedagogas atskleidamas savo kompetencijas darbe su pradinių klasių mokiniais formuoja lyderio savybes, kuria lyderio vaidmenį, kuris dažniausiai ištisia pagalbos ranką. Lyderis - tas žmogus, kuris sujungia mokyklos administraciją, visus pedagogus, vadovus dirbti dėl vieno tikslo, siekiant ugdytinių gerovės, dirbti visiems kaip komandai (Bujokienė, 2012). M. Bujokienė (2012) atliko tyrimą, kurio tikslas buvo išanalizuoti socialinių pedagogų požiūrį į jų lyderystę mokykloje, ir atskleidė, kuo pasižymi tikras šios profesijos lyderis (1 pav.):

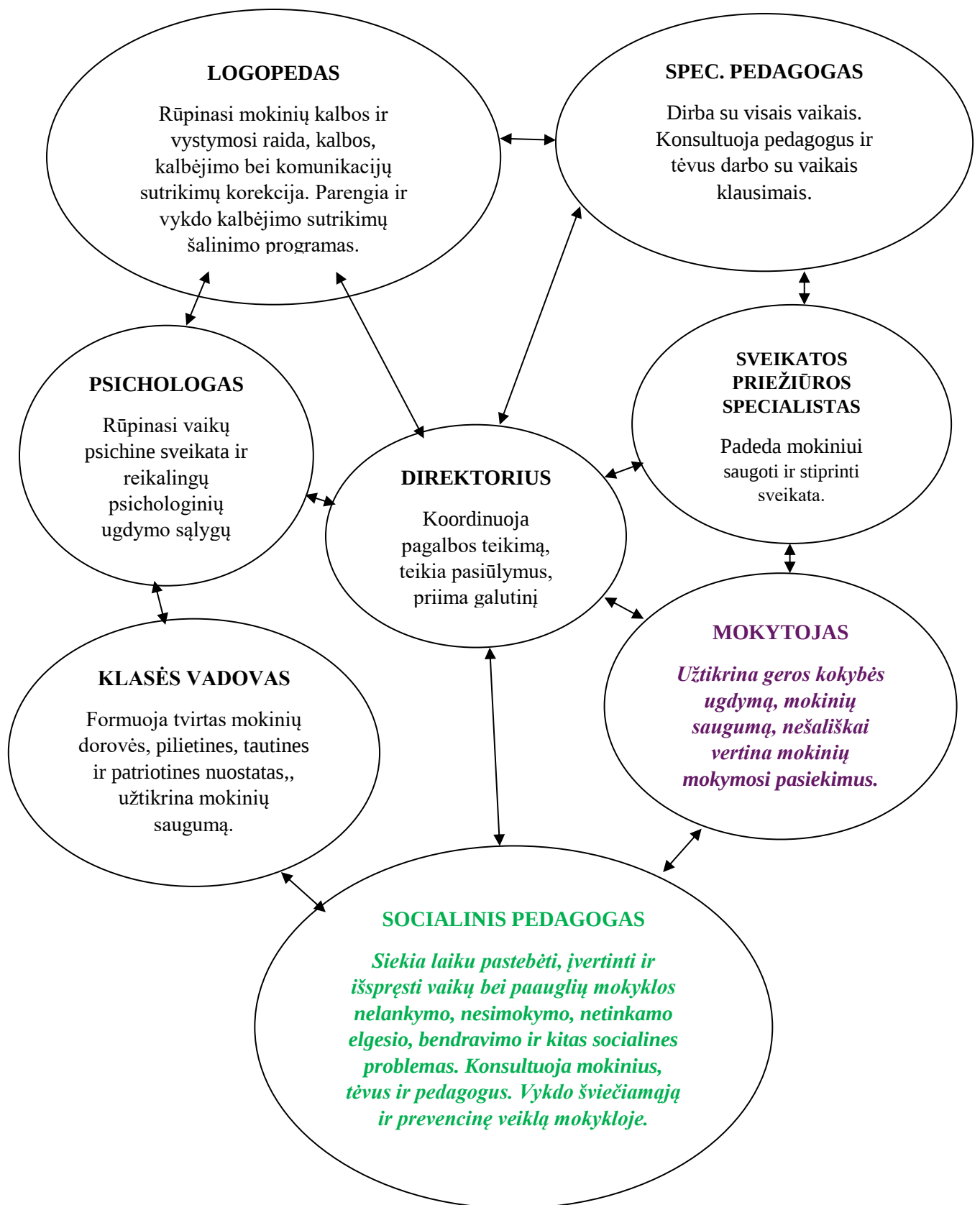

1 pav. Socialinis pedagogas lyderis (Bujokienė M., 2012, p.10)

1 paveiksle matome, kokios yra socialinio pedagogo lyderio savybės, tai: *iniciatyvumas*, *draugiškumas*, *įžvalgumas*, *atsidavimas*, *inovatyvumas*, *atsakingumas*, *energingumas*. Socialinis pedagogas privalo gebėti suburti žmones, siekti savo tikslų, padėti kitiems siekti tikslų, planuoti savo ir kitų laiką.

S.Ignatavičiaus (2011) nuomone, tik bendruomenėje - intensyviais ir teigiamais ryšiais bei įvairiapuse bendra veikla susijusiame sociume - formuojasi individo gebėjimai gyventi tolerantiškai, solidariai ir sąmoningai spręsti iškylančias problemas. Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos bei Švietimo aprūpinimo centro vykdytame projekte „*Alternatyvus ugdymas švietimo sistemoje*“ (2011) teigiama, jog vaikų socializacijos procesui gerinti būtina sudaryti vidinio (institucinio) lygmens tinklo komandą. Komanda turi veikti pagal mokyklos vadovo patvirtintą darbo reglamentą.

O. Misiukevičienė ir A.Putauskienė (2009, p.7) išskyrė komandinio darbo tikslus: „nukreipti, mažinti izoliaciją, mokyti socialinio patyrimo, paruošti individus jų gyvenimo permainoms, padėti asmenims spręsti jų asmenines problemas“. Pati svarbiausia socialinio pedagogo užduotis - apjungti visus mokyklos specialistus komandiniam darbui. 2 paveiksle pavaizduota pagalbos komanda, kuri turi veikti koordinuojama socialinio pedagogo ugdymo institucijose.

2 pav. Socialinio pedagogo koordinuojama pagalbos komanda (Misiukevičienė ir kt., 2009, p.7)

Taigi, socialinis pedagogas yra komandos narys (2 pav.), kuris turi gebėti apjungti kitus komandos narius, kad šie suvoktų, kaip svarbu siekti bendro tikslo ir efektyvumo dirbant su vaikais. Socialinis pedagogas turėtų būti lyderis ir vesti komandą tinkama linkme. Nors teigiama, kad trūksta socialinio pedagogo darbo specifikos apibrėžtumo, tačiau tai dar labiau suartina su mokytojais ir įkvepia papildyti ir padėti mokytojams spręsti vaiko teisių klausimus.

Šiuolaikinė mokykla yra savarankiška, demokratiška, savo gyvenimą grindžianti humanizmo principais ir bendrosiomis žmonių vertybėmis, ugdymo tikslų siekianti bendruomenė. Čia vaikas patiria, kad yra neatskiriama visuomenės dalis, nes vyksta intensyvus mokinių, mokinių ir mokytojų, mokytojų tarpusavio ir su kitų institucijų darbuotojais bei tėvais bendravimas ir bendradarbiavimas. Šis bendradarbiavimas šiuolaikinėje, vis besikeičiančioje visuomenėje yra gana sudėtingas (Rutkienė ir kt., 2009). Mokykla, kuri išgyvena nuolatinius pokyčius, pereina nuo dalyko mokymo prie visapusiškos asmenybės ugdymo(si). Dabartinės mokyklos prioritetas yra kiekvieno bendruomenės nario bendradarbiavimas, jų įtraukimas į kokybiškai naujais santykiais grįstos, kompetencijų ugdymą(si) užtikrinančios mokyklos kaip besimokančios bendruomenės kūrimą. Mokykla turėtų įvairiomis naujomis formomis bendradarbiauti ne tik su tiesioginiais mokyklos partneriais, bet ir su vietos politiniais, religiniais lyderiais, įvairiomis jaunimo organizacijomis, žiniasklaidos atstovais bei paprastais žmonėmis, kurie bent kiek galėtų padaryti įtaką ugdymo(si) proceso kokybei. XXI amžiaus mokykla turi sutelkti pastangas kurti ir plėtoti bendravimo, bendradarbiavimo, mokymosi kartu ir vieniems iš kitų kultūrą. Sėkmingos mokyklos veiklos pamatu tampa bendradarbiavimu grįsti santykiai, kurie aprėpia įvairią partnerystę.

Bendradarbiavimo sėkmė gali būti užtikrinta tada, kai yra tiksliai apibrėžtos bendradarbiaujančių asmenų ar organizacijų veikimo ribos, tik jiems būdingų vaidmenų žinojimas ir atlikimas. Svarbu išmanyti ir kitų bendradarbiaujančių veiklą, laikytis atsakomybės, tinkamai elgtis ir tinkamai derinti tikslus. Bendradarbiavimas – darbas sujungus intelektines pastangas, pagalbą vienas kitam, bendrą problemos sprendimą ir bendrą problemos sprendimo priėmimą. Bendradarbiavimas yra labai svarbus visuomenei, gyvenančiai kaitos procese. Mokykla, kaip ir visuomenė patiria visus pokyčius ir jos bendruomenės nariai yra jų sąlygojami. Mokyklai vienu metu yra būdingi ir socialinės organizacijos, ir socialinės institucijos bruožai. Čia vyksta socializacijos procesas, kurio metu vaikai, sąveikaudami su aplinka, perima socialines normas ir kultūrinės vertybes, tobulina ir realizuoja save. Svarbiausia turi būti palaikomas bendradarbiavimas tarp mokinio, mokytojo ir socialinio pedagogo, nes jie yra pagrindiniai socializacijos proceso mokykloje veikėjai, nuo kurių sąveikos priklauso socializacijos sėkmė. Kai

mokykloje atsirado tarpinė grandis tarp mokinio ir mokytojo. Šią tarpinę grandį užėmė socialinis pedagogas. V. Ivanauskienė (2009) teigia, kad, nepaisant to, dažnai klasių auklėtojai ir socialiniai pedagogai moksleivių problemas sprendžia individualiai arba dubliuoja vieni kitų funkcijas. Ugdymo institucijos pasigenda bendradarbiavimo tarp mokytojų ir socialinių pedagogų (Ivanauskienė 2009). Jeigu mokytojas atsiriboja nuo bet kokio bendravimo ir bendradarbiavimo su mokyklos komanda, kuri dažniausiai yra suburta socialinio pedagogo, jam vėliau sunkiau sekasi įsilieti į probleminių situacijų sprendimą. Todėl mokytojas privalo bendradarbiauti, nes tuo tarpu ir socialinis pedagogas taip pat nebus pajėgus spręsti mokinio problemų be mokytojo (Kvieskienė ir kt., 2006). Mokytojas turėtų spręsti nesudėtingas vaikų problemas, tačiau kilus didesniems vaiko teisių pažeidimams kreiptis į socialinį pedagogą. Pastarasis sprendžia rimtesnius teises, socialines pasekmes sukeliančius įvykius ir pateikia rekomendacijas mokytojui, kaip jis privalo prisidėti prie situacijos gerinimo (Karmaza, Grigutytė, Karmazė, 2007).

O. Merfeldaitė (2016) teigia, kad organizuodami bendrą veiklą, vienydami pastangas socialiniai pedagogai ir mokytojai gali sukurti bendradarbiavimo veiksmų sistemą, kuri lemia sėkmingą socialinių problemų sprendimą mokykloje. Socialinis pedagogas, pasitelkęs bendradarbiavimo įgūdžius dirba ne tik su mokiniais, bet ir su pedagogais. Glaudus bendradarbiavimas tarp socialinių pedagogų ir mokytojų reikalingas tam, kad mokykloje vyktų sėkminga socializacija, būtų puoselėjami humaniški tarpusavio santykiai, atskleidžiami kiekvieno mokinio talentai ir gebėjimai, būtų ginamos vaikų teisės, jie būtų įtraukiami į socialiai reikšmingą ir naudingą veiklą. Geras bendradarbiavimas su kolegomis neatsiranda savaime. Skirtingos nuomonės, taktikos iššaukia diskusiją, praplečia bendradarbiaujančių požiūrį. Labai svarbus yra mokytojo ir socialinio pedagogo santykis, nes jie turi vieną tikslą – padėti vaikui. Būtina derinti veiksmus, iškelti bendrus tikslus, juos aptarti, pasiskirstyti funkcijomis. Socialiniai pedagogai ir mokytojai dirba su tais pačiais vaikais ir tik siekdami to paties tikslo gali pasiekti reikiamų rezultatų (S. Burvytė, 2017).

Apibendrinant galima pastebėti, kad vien tik mokytojams spręsti mokinių socialines, edukacines problemas sudėtinga. Būtinai bendradarbiavimas su socialiniu pedagogu. Socialinis pedagogas kaip ir mokytojas privalo būti kompetentingas ir taikyti savo darbe tiek bendrąsias pedagogo, tiek specialiąsias kompetencijas. Jos padeda sujungti mokyklos administraciją, mokytojus, vadovus dirbti visiems kaip komandai, siekiant ugdytinių gerovės. Svarbiausiai turi būti palaikomas bendradarbiavimas tarp mokinio, mokytojo ir socialinio pedagogo, nes jie yra pagrindiniai socializacijos proceso mokykloje veikėjai. Mokytojas ir socialinis pedagogas turi siekti bendro tikslo ir susikurti bendradarbiavimo veiksmų sistemą, kuri padėtų įgyvendinti vaiko teises.

II. SOCIALINIO PEDAGOGO IR MOKYTOJO BENDRADARBIAVIMO GALIMYBIŲ ĮGYVENDINANT VAIKO TEISES PRADINĖJE MOKYKLOJE EMPIRINIS TYRIMAS

Remiantis moksline literatūra, dokumentų analize, *idealistinės, pragmatizmo bei humanizmo ugdymo filosofijos* nuostatomis, siekėme ištirti socialinio pedagogo ir mokytojo bendradarbiavimo galimybes, įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje. Šiame skyriuje pirmiausia 2.1 poskyryje atskleidžiama ir pagrindžiama magistrinio darbo empirinio tyrimo logika. 2.2 poskyryje aprašoma ir pagrindžiama kokybinio tyrimo metodologija, o 2.3 poskyryje - tyrimo etika.

2.1 Tyrimo logika

„Tyrimo plano kūrimo centre yra jo loginis pagrindimas, t. y. teoriniu ir metodologiniu pagrindu pasirinktų teorijų pristatymas, tyrimo strategijos pasirinkimas bei tyrimo plano sudarymas“ (Norvilienė, 2014, 79 p.).

Siekiant ištirti socialinio pedagogo ir mokytojo bendradarbiavimo galimybes, įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje, nuspręsta ištirti mokytojų ir socialinių pedagogų nuomones. Tyrimui atlikti pasirinktas kokybinis tyrimas. D. Silverman (2016) teigimu, kokybinis tyrimas – tai subjektyvi tyrėjo interpretacinė nuostata apie tyrimo objektą, kai surinktų kokybinių duomenų analize atskleidžiami tyrimo dalyvių lūpomis pateikiami išgyvenimai, patirtys, kurie interpretuojami tyrėjo. „Šio metodo savitumas yra <...> tas, kad nelabai įmanoma iš anksto suplanuoti tyrimo eigos, nes neaišku, kaip gali keistis situacija; tokiuose tyrimuose tenka valdyti visą tobulinamąją situaciją ir apimti daugelį veiksmų“ (Karvelienė, 2019, 50 p.).

Kokybinio tyrimo strategijos pasirinkimą lėmė faktas, kad, taikant šią strategiją, galima suvokti ir nuosekliai aprašyti realiose aplinkose vykstančias sąveikas, nusakyti šioms sąveikoms būdingus bruožus, atpažinti žmonių išgyvenimus, patirtis (Žydzūnaitė, Sabaliauskas, 2017). Pristatant kokybinius tyrimus nėra griežtai reglamentuojama struktūra.

Tyrimą sudarė keturi etapai (žr. 4 lentelę):

4 lentelė. Tyrimo eiga
(sudaryta autoriaus, 2020)

Tyrimo eiga	Metodai, rezultatai
1 etapas (2018 m. rugsėjis – gruodis)	Mokslinės literatūros ir dokumentų analizė.
2 etapas (2019 m. sausis - birželis)	Kokybinio tyrimo (iš dalies struktūruotų interviu) atlikimas. 1 tiriamųjų grupė – 8 mokytojai; 2 tiriamųjų grupė – 5 socialiniai pedagogai.
3 etapas (2019 m. birželis– 2020 m. vasaris)	Empirinių duomenų analizė, apibendrinimas, diskusija.
4 etapas (2020 m. kovas- gegužė)	Rekomendacijų, išvadų pateikimas.

Baigiamajame magistro darbe atliktas kokybinis tyrimas. Jis pasirinktas dėl mažo mokytojo ir socialinio pedagogo, įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje ištirtumo. Pasak V. Žydzūnaitės ir kt. (2017) kokybinius tyrimus yra itin aktualu taikyti švietimo ir ugdymo srityse, nes jie įgalina iš esmės pažinti, suvokti ir nuosekliai aprašyti realiose aplinkose vykstančias sąveikas, nusakyti šioms sąveikoms būdingus bruožus, atpažinti žmonių elgesio strategijas, išgyvenimus ir patirtis. Šio kokybinio tyrimo paskirtis – pažinti, suprasti ir apibūdinti mažai tyrinėtus mokytojo ir socialinio pedagogo bendradarbiavimo galimybes.

2.2 Tyrimo metodika

1 tiriamųjų grupės kokybinio tyrimo atlikimas.

Tyrimo tikslas: ištirti mokytojų (toliau tekste – M) nuomonę apie bendradarbiavimo su socialiniais pedagogais galimybes, įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje.

Tyrimo atlikimo laikas ir vieta. Tyrimas vykdytas 2019 m. sausio - birželio mėn. penkiose „A“, „B“, „C“, „D“ ir „E“ Klaipėdos miesto pradinėse mokyklose.

Tyrimo dalyviai. B. Bitino (2013) teigimu, atliekant kokybinius tyrimus, tyrimo dalyvių atranka priklauso nuo tyrimo tikslo. I. Gaižauskaitės, N. Valavičienės (2016) nuomone, atliekant interviu, imties sudarymas gali būti formuojamas duomenų rinkimo metu. Tačiau pirminis tyrimo dalyvių poveikio sudarymas turi būti apgalvotas, logiškas. Šiame tyrime imties vienetai iš generalinės aibės atrinkti remiantis netikimybine tikslina atranka.

Atsižvelgiant į darbo tikslą, uždavinius, tyrimui buvo atrinkti individai, kurie gali suteikti prasmingos informacijos apie tiriamąjį dalyką. Šiuo atveju, tai **M**, kurie ypatingą dėmesį skiria vaiko

teisių įgyvendinimui, dalyvaujant Tarptautiniuose, Respublikiniuose konkursuose, projektuose, gerosios patirties sklaidos renginiuose, dirbant *Vaiko gerovės* komisijoje (toliau tekste – VGK) ir kt. 5 lentelėje pateikiamas demografinis informantų apibūdinimas.

5 lentelė. Tyrime dalyvavusių **M** demografinės charakteristikos
(sudaryta autoriaus, 2020)

Kodas	Amžius	Pedagoginio darbo stažas	Darbo stažas VGK	Kvalifikacinė kategorija
AP	53 m.	31 m.	7 m.	mokytojas metodininkas
BP	64 m.	46 m.	6 m.	mokytojas metodininkas
CP	40 m.	10 m.	5 m.	mokytojas metodininkas
DP	39 m.	15 m.	4 m.	mokytojas metodininkas
EP	34 m.	7 m.	7 m.	vyresnysis mokytojas
FP	48 m.	24 m.	7 m.	mokytojas metodininkas
GP	51 m.	26 m.	5 m.	mokytojas metodininkas
HP	55 m.	33 m.	7 m.	mokytojas metodininkas

5 lentelėje pateikti duomenys rodo, jog tyrime dalyvavo aštuoni **M**, kurių darbo stažas dirbant VGK yra nuo ketverių iki septynerių metų (informantai koduojami AP, BP, CP, DP, EP, FP, GP, HP). Informantų amžius – nuo trisdešimt ketverių iki šešiasdešimt ketverių metų. Pedagoginio darbo stažas svyruoja nuo septynerių iki keturiasdešimt šešerių metų. Tokia imtis – pakankama, nes, taikant individualų interviu, rekomenduojamas imties dydis – nuo penkių iki trisdešimties žmonių (Brinkman, 2018).

Interviu organizavimas. Kokybiniame tyrime pasirinktas interviu metodas, kurį mokslininkai (Luobikienė, 2010; Hesse-Biber, Leavy, 2011; Bitinas, 2013) pristato kaip vieną iš dažniausiai kokybiniuose tyrimuose naudojamų duomenų rinkimo metodų. Vienas iš interviu metodo privalumų, jog informantai gali pateikti atsakymus į klausimus, vartodami savo terminus, jiems leidžiama pasakyti savo nuomonę, padedančią atskleisti tyrinėjamo objekto esmę.

Šio tyrimo atveju pasirinktas duomenų rinkimo metodas – iš dalies struktūruotas interviu. „Tai tarpinis tarp nestruktūruoto interviu, kuriame pasiūloma tik bendra pokalbio tema, ir struktūruoto, kai visiems tiriamiesiems užduodama vienoda iš anksto parengtų klausimų seka, metodas“ (Karvelienė, 2019, 56 p.). Vykdam iš dalies struktūruotą interviu remiamasi planu, atsižvelgiant į iš anksto numatytus klausimus, „bet prie klausimų tvarkos ar numatytų pasakyti žodžių „neprisirišama“, jie laisvai keičiami vietomis, užduodami papildomi klausimai“ (Rupšienė, 2007, 67 p.). Iš dalies struktūruoto interviu pasirinkimą lėmė šio metodo lankstumas, betarpiškumas ir galimybė naudoti papildomus klausimus, atsižvelgiant į informantų atsakymus.

1 priede pateikto klausimyno dėka nustatyta M nuomonė apie bendradarbiavimo su socialiniais pedagogais galimybes, įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje. Atliekant interviu su M pagrindiniai interviu klausimų blokai buvo šie: *demografiniai duomenys*, 14 klausimų, kurie atliepia bendrąsias žinias apie vaiko teises, vaiko teisių įgyvendinimą bei mokytojo bendradarbiavimo galimybes su socialiniu pedagogu, įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje.

Tyrimo validumas, patikimumas. Siekiant užtikrinti tyrimo validumą stengtasi sukurti tarpusavio pasitikėjimu grįstą aplinką tarp informantų ir tyrėjo: informantams paaiškinta, kad gauti duomenys – konfidencialūs (informantai koduojami), formuluojami aiškūs klausimai.

Pažymėtina, jog kokybinių tyrimų ribotumas sietinas su kokybiniuose tyrimuose neišvengiamu subjektyvumu (Luobikienė, 2010; Hesse-Biber, Leavy, 2011; Bitinas, 2013). Tad, nors planuojant ir atliekant kokybinį tyrimą buvo laikomasi tokio pobūdžio tyrimams būtinų reikalavimų, tyrimo rezultatų generalizavimą apribojo mažas tyrimo dalyvių skaičius. Būtent kokybinių tyrimų rezultatai yra unikalūs ir būdingi tik konkrečiame tyrime dalyvavusiems asmenims.

Tyrimo instrumentas. L. Rupšienė (2007) pažymi, jog kokybiniuose tyrimuose tyrimo instrumentas yra pats tyrėjas. B. Bitinas (2013) tyrėją įvardina kaip pažinimo instrumentą, kuris tiesiogiai sąveikauja su tiriamaisiais, atlikdamas mokslinio pažinimo instrumento funkciją, stengiasi suvokti, pajusti ugdymo reiškinių prigimtį, esmę. Remiamasi prielaida, jog edukologinių tyrimų objektyvumas yra dalinis, asmeninė patirtis ir empatinė įžvalga neatskiriami nuo gautų duomenų, bet tyrimo instrumentas bando likti neutralus tyrimo rezultatų atžvilgiu, stengiasi šalinti savosios asmenybės poveikį rezultatų analizės interpretacijai.

Duomenų analizė. Interviu metu gauti duomenys buvo transkribuojami ir analizuojami. Metodologų (Rupšienė, 2007; Creswell, 2013; Gaižauskaitė, Valavičienė, 2016 ir kt.) teigimu, neegzistuoja jokia formulė, kaip analizuoti tekstinę interviu medžiagą. Todėl buvo apsibrėžtas pagrindinis šio tyrimo duomenų analizės principas – teksto turinys nagrinėjamas nuosekliai, dalijant nagrinėjamą turinį į analitinius vienetus – kodus, subkategorijas, kategorijas ir temas (Rupšienė, 2007; Bitinas, 2013). „Kokybinėje tyrimo analizėje analitinių vienetų išskyrimą reikia suprasti ne kaip struktūruotą procesą, o labiau kaip interpretacijos meną, todėl kodų, subkategorijų ir kategorijų išskyrimas yra kūrybiškas mąstymo procesas, siekiant iškoduoti tekste esančias prasmes“ (Karvelienė, 2019, 60 p.).

Šiame tyrime kiekvienam informantui atsitiktine tvarka suteiktas kodas. Surašius visą tekstą, užkoduojami interviu transkriptai. Po teksto užkodavimo atliktas teksto ištraukų iš interviu suskirstymas. Kiekvienas užkoduotas informanto atsakymas perkeltas į lentelę, šalia užrašius kodą. Po užkoduoto

teksto perkėlimo į lentelę, atliktas duomenų grupavimas. Užkoduoti ir jau lentelėje pateikti interviu duomenys sugrupuoti į grupes ir pogrupius pagal tam tikrus požymius. Suskirsčius interviu metu gautus duomenis į grupes ir pogrupius, atliktas detalus duomenų aprašymas. Remiantis informantų surinktais duomenimis, atliekama kokybinė turinio (content) analizė. Šis metodas yra tinkamiausias šiam tyrimui, nes kokybinė turinio analizė leidžia išskirti informantų vertybes, interesus, lūkesčius, išryškėjančius jų apmąstymuose apie turimą patirtį.

Parengus tyrimo ataskaitą, informantams buvo pasiūlyta susipažinti su ja. Pastabų informantai nepateikė.

2 tiriamųjų grupės kokybinio tyrimo atlikimas.

Tyrimo tikslas: ištirti socialinių pedagogų nuomonę apie bendradarbiavimo su M galimybes, įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje. **Tyrimo atlikimo laikas ir vieta.** Tyrimas vykdytas 2019 m. sausio - birželio mėn. penkiose „A“, „B“, „C“, „D“ ir „E“ Klaipėdos miesto pradinėse mokyklose.

Tyrimo dalyviai. Šiame tyrime imties vienetai iš generalinės aibės atrinkti taikant patogiąją kriterinę atranką. Naudojant kriterinės atrankos būdą išskirtas kriterijus: socialiniai pedagogai (toliau tekste – **SP**), dirbantys pradinėje mokykloje. 6 lentelėje pateikiamas demografinis informantų apibūdinimas.

6 lentelėje pateikti duomenys rodo, jog tyrime dalyvavo penki **SP**. Matome, kad dviejų informantų išsilavinimas – universitetinis bakalauras, trijų – universitetinis magistras. Tyrimo dalyviai koduojami SP1, SP2, SP3, SP4, SP5. Tokia imtis – pakankama, nes, taikant individualų interviu, rekomenduojamas imties dydis – nuo penkių iki trisdešimties žmonių (Brinkman, 2018).

6 lentelė. Tyrimo dalyvavusių socialinių pedagogų demografinės charakteristikos
(sudaryta autoriaus, 2020)

Kodas	Išsilavinimas
SP1	universitetinis bakalauras
SP2	universitetinis bakalauras
SP3	universitetinis magistras
SP4	universitetinis magistras
SP5	universitetinis magistras

Interviu organizavimas. žr. 39 p.

2 priede pateikto klausimyno dėka nustatyta, kokios, **SP** nuomone, yra bendradarbiavimo su M galimybės, įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje. Atliekant interviu su **SP**, pagrindiniai interviu

klausimų blokai buvo šie: demografiniai duomenys, 14 klausimų, kurie atliepia bendrąsias žinias apie vaiko teises, vaiko teisių įgyvendinimą bei mokytojo bendradarbiavimo galimybes su socialiniu pedagogu, įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje.

Tyrimo validumas, patikimumas. Pasak B. Bitino (2013), interviu metu yra svarbūs tyrėjo ir informanto santykiai. Todėl tyrėja stengėsi sukurti saugią ir pasitikėjimą skatinančią atmosferą. Buvo siekiama klausti aiškiai, vienu metu pateikti tik vieną klausimą; laikytis nuoseklios klausimų sekos: nuo bendro – prie konkretaus, nuo plataus – prie siauro. Taip pat validumas padidintas ir dėl jame naudotos mechaninės duomenų įrašymo priemonės – diktofono, kurio dėka gauta informacija neiškreipta, tiksli.

Tyrimo instrumentas. žr. 40 p.

Duomenų analizė. žr. 40 p.

2.3 Tyrimo etika

Pagrindžiant tyrimo etiką svarbu akcentuoti ne tik tyrėjo santykį su tyrimo dalyviais, bet ir su tyrimo metu gautais duomenimis. Tyrėjui svarbu gauti patikimus ir validžius duomenis, kritiškai analizuoti informaciją bei, kiek įmanoma, atsiriboti nuo teorinio žinojimo (Gulbinas, 2019).

R. Karvelienė (2019) akcentuoja, jog, atliekant kokybinį tyrimą, tyrėjui kyla nemažai iššūkių (kaip išlikti neutraliam, neįsivelti į su tyrimo objektu nesusijusias diskusijas, vengti nepatogių tyrimo dalyviui klausimų ir pan.), nes jis tiesiogiai sąveikauja su tyrimo dalyviais. T. Gulbinas (2019) pažymi, jog, atliekant kokybinį tyrimą, tyrėjui tenka susidurti su šiais įsipareigojimais: komunikuoti; atpažinti; gilintis; užrašyti; fiksuoti; perpasakoti informantų gyvenimo istorijas, laikantis susitarimų bei įsipareigojimų. Todėl tyrimo metu būtina laikytis tyrimo etikos principų (Gaižauskaitė, Valavičienė, 2016). Vykdam tyrimą, vadovautasi šiais mokslinės etikos principais:

Savanoriškumo principu, kuris reiškia, kad tyrime dalyvavo tik tie informantai, kurie patys laisvai apsisprendė jame dalyvauti (Luobikienė, 2010; Hesse-Biber, Leavy, 2011).

Privatumo principu, reiškiančiu, kad empirinio tyrimo metu gauta informacija be tiriamųjų sutikimo neatskleidžiama (Kardelis, 2016).

Anonimiškumo principu, kuriame pažymima, jog tiriamieji liks anonimais viso empirinio tyrimo metu ir jį atlikus. K. Kardelio (2016) teigimu, pagrindinė priemonė anonimiškumui užtikrinti yra nenaudoti dalyvių vardų ir kitų asmeninių duomenų. Anonimiškumas padidėja, jeigu tiriamojo duomenys yra užkoduoti. Kai duomenys yra parengti analizei, anonimiškumas išlaikomas kodus atskyrus nuo tyrimo duomenų.

Konfidencialumo principu, reiškiančiu, kad niekas, išskyrus tyrėją, be tiriamųjų sutikimo, negalės naudotis jų pateikta informacija. Pažymėtina, jog „konfidencialumo nesilaikymas yra vertinamas kaip išdavystė“ (Kardelis, 2016, 84 p.). Išdavystė reiškia atvejus, kai konfidencialūs empirinio tyrimo duomenys yra paviešinami (Cohen, Manion ir kt., 2007).

Informacijos etikos klausimais suteikimo principu, reiškiančiu, kad tyrimo dalyviams suteikta pakankamai informacijos apie tyrimą, paaiškinta, koku būdu užtikrintas jų anonimiškumas, konfidencialumas, privatumas, suteikta informacija, kada ir koku būdu jie sužinos tyrimo metu gautus rezultatus (Gaižauskaitė, Valavičienė, 2016; Žydžiūnaitė, Sabaliauskas, 2017).

Tyrimo metu nepažeistas nė vienas anksčiau aptartas tyrimo etikos principas, nekilo jokių nesusipratimų.

III. SOCIALINIO PEDAGOGO IR MOKYTOJO BENDRADARBIAVIMO GALIMYBIŲ ĮGYVENDINANT VAIKO TEISES PRADINĖJE MOKYKLOJE REZULTATŲ APIBENDRINIMAS

3.1. Socialinių pedagogų nuomonės apie mokytojo bendradarbiavimo galimybes, įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje rezultatų interpretacija

Tyrimo metu siekta išsiaiškinti: *kokias SP įvardina pagrindines vaiko teises (7 lentelė).*

7 lentelė. Pagrindinės vaiko teisės

KATEGORIJA	SUBKATEGORIJA	PATVIRTINANTYS TEIGINIAI
Pagrindinės vaiko teisės	Teisė į mokslą	SP1: „Tada dar viena, gal viena iš tokių teisių - teisė į mokslą...“ SP2: „Tai vaiko teisė į mokslą, kad vaikas mokytųsi pagal galimybes...“ SP3: „...taip pat teisė į mokslą.“ SP4: „Sakyčiau, teisė į mokslą...“ SP5: „Tai teisė į išsilavinimą, aš manau, būtų vienas iš pagrindinių.“
	Teisė į sveikatą	SP4: „...teisė į sveikatos priežiūrą...“
	Teisė į saugumą, saugią aplinką	SP3: „...ir saugumą.“; „Taip pat į saugią aplinką namie, į saugią aplinką ugdymo įstaigoje.“ SP4: „...teisė į saugumą.“
	Teisė į asmeninį gyvenimą, asmens neliečiamybę ir laisvę	SP1: „Gal tas pagrindinė teisė, gal laisvas tas bendravimas. Pirmiausia, ta prasme, su mokytojais, su pagalbos specialistais, bendravimas vieniems su kitais.“ SP4: „...teisė būti neskriaudžiamam, teisė į nediskriminavimą dėl savo religijos, dėl savo tautybės, dėl savo išvaizdos...“
	Teisė į tėvų globą	SP4: „...teisė turėti savo tėvus...“
	Teisė į gyvenimo sąlygas	SP5: „...Į gyvenimo... kokybės užtikrinimą, į socialinę integraciją...“; „...kad vaikas augtų pilnavertis Lietuvos pilietis.“
	Teisė gyventi ir augti	SP3: „...A, viena pagrindinių, tai aišku, vaiko teisė į gyvybę...“
	Teisė į specialistų pagalbą	SP1: „...su pagalbos specialistais bendravimas...“; „...į pagalbos gavimą.“ SP2: „...kad būtų suteikta visapusiška specialistų pagalba.“ SP5: „...į teikiamą pagalbą...“

Apibendrinant 7 lentelėje pateiktus duomenis, galima teigti, jog mokykloje dirbantys **SP** išskyrė pagrindinę vaiko teisę – *teisę į mokslą* (5 informantai): **SP1**: „Tada dar viena, gal viena iš tokių teisių - teisė į mokslą...“ **SP2**: „Tai vaiko teisė į mokslą, kad vaikas mokytųsi pagal galimybes...“ **SP3**: „...taip pat teisė į mokslą.“ **SP4**: „Sakyčiau, teisė į mokslą...“ ir kt. Taip pat dauguma pasisakė už tai, kad vaikas turi *teisę į specialistų pagalbą* (3 informantai): **SP1**: „...su pagalbos specialistais bendravimas...“; „...į pagalbos gavimą.“ **SP2**: „...kad būtų suteikta visapusiška specialistų pagalba.“ **SP5**: „... į teikiamą pagalbą...“ Kiek mažiau informantų prie pagrindinių vaiko teisių priskyrė *teisę į saugumą, saugią aplinką, teisę į asmeninį gyvenimą, asmens neliečiamybę ir laisvę, teisę į sveikatą, į tėvų globą, į gyvenimo sąlygas bei teisę gyventi ir augti*. Galima pastebėti, kad **SP** pagrindines vaiko teises sieja su savo darbo sritimi, su dažniausiai susiduriamomis vaikų problemomis.

Interviu metu buvo aktualu ištirti: *kokius SP žino pagrindinius vaiko teises reglamentuojančius dokumentus?* Tyrimo metu gauti tokie pasisakymai (8 lentelė).

8 lentelė. Pagrindiniai vaiko teises reglamentuojantys dokumentai

KATEGORIJA	SUBKATEGORIJA	PATVIRTINANTYS TEIGINIAI
Pagrindiniai vaiko teises reglamentuojantys dokumentai	<i>LR Konstitucija</i>	SP5 : „...Konstitucija...“
	<i>LR Švietimo įstatymas</i>	SP1 : „Na manau, kad pats pagrindinis dokumentas tai yra Švietimo įstatymas...“ SP2 : „Na, Švietimo įstatymas mokykloje.“ SP3 : „...taip pat Švietimo iš tikrųjų įstatymas irgi.“
	<i>LR Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymas</i>	SP3 : „Turbūt pagrindinis - Vaiko teisių apsaugos įstatymas.“ SP4 : „...tada Lietuvos Respublikos Vaikų teisių pagrindų įstatymas.“
	<i>JT vaiko teisių konvencija</i>	SP1 : „...tada Vaiko teisių konvencija yra.“ SP2 : „Tai Vaiko teisių konvencija.“ SP4 : „Tai vienas svarbiausias būtent yra Jungtinių tautų vaiko teisių konvencija...“ SP5 : „...tai būtų Vaiko teisių apsaugos konvencija...“

Analizuojant informantų patirtis išryškėjo, jog **SP** savo darbe dažniausiai vadovaujasi *JT vaiko teisių konvencija* (4 informantai): **SP1**: „...tada Vaiko teisių konvencija yra.“ **SP2**: „Tai Vaiko teisių konvencija.“ **SP4**: „Tai vienas svarbiausias būtent yra Jungtinių tautų vaiko teisių konvencija...“ **SP5**: „...tai būtų Vaiko teisių apsaugos konvencija...“ ir *LR Švietimo įstatymu* (3 informantai): **SP1**: „Na manau, kad pats pagrindinis dokumentas tai yra Švietimo įstatymas...“ **SP2**: „Na, Švietimo įstatymas mokykloje.“ **SP3**: „...taip pat Švietimo iš tikrųjų įstatymas irgi.“ Kiek rečiau *LR Vaiko teisių apsaugos*

pagrindų įstatymu ir LR Konstitucija. Apibendrinus gautus rezultatus, galima teigti, kad SP nepakankamai domisi dokumentų gausa, atlikdami savo darbą remiasi ne visais būtinais teisės aktais.

Tyrimo metu siekta išsiaiškinti ir SP buvo užduotas klausimas: *kokie yra jų bendradarbiavimo su kitais mokyklos specialistais tikslai pradinėje mokykloje?* Į šį klausimą beveik visi informantai atsakė vieningai ir teigė, kad *svarbiausias tikslas yra padėti vaikui (9 lentelė).*

9 lentelė. Socialinių pedagogų bendradarbiavimo su kitais mokyklos specialistais tikslai

KATEGORIJA	SUBKATEGORIJA	PATVIRTINANTYS TEIGINIAI
Socialinio pedagogo bendradarbiavimo su kitais mokyklos specialistais tikslai	Pagalba vaikams ir jų šeimoms	SP1: „Pagrindiniai, tai man kaip socialiniui pedagogui, tai yra suteikti vaikui pagalbą. Tiesiog ir ne tik, kad vaikui, kartais ir šeimai reikia suteikti pagalbą.“ SP2: „...kokių pagalbų būdus, formas naudoti.“ SP3: „...teikti kokybišką, kryptingą socialinę pedagoginę pagalbą, taip pat užkirsti kelią kokioms nors problemoms kylančioms, vykdyti prevenciją iš tikrųjų tai kokybiškas ir kryptingas darbas, apskritai kalbant, tiek ir dirbant su mokytojais tiek ir dirbant su vaikais tiek su tėveliais...“ SP4: „...atlieka šviečiamąjį darbą, atstovauja vaiko interesus, gina vaiko teises, pareigas, siekia, kad nu vaikai būtų prižiūrėti, aiškinamasi priežastys, jeigu, tarkim, vaikas matosi šeimoj yra apleistas, nesirūpinama, konfliktinių situacijų sprendimas.“ SP5: „Užtikrinamas ugdymo kokybės tiekimas, pavyzdžiui, tai tiesiog, ar reikia vaikui pritaikyti bendrąją programą, ar kažko toliau imtis, kad orientuota į patį vaiką, kad jis gautų bet kokią atvejų puikų išsilavinimą.“
	Specialistų tarpusavio pagalba	SP2: „Tai...suteikti... Tai gauti visapusišką informaciją. Būna, kad su tuo pačiu vaiku dirba ir kiti specialistai.“; „Pasidalinti patirtimi...“

Tyrimas atskleidė (9 lentelė), kad **SP** vienijasi su kitais mokykloje dirbančiais specialistais, kad suteiktų visapusišką pagalbą vaikui ir jo šeimai (5 informantai): „**SP3:** „...teikti kokybišką, kryptingą socialinę pedagoginę pagalbą, taip pat užkirsti kelią kokioms nors problemoms kylančioms, vykdyti prevenciją iš tikrųjų tai kokybiškas ir kryptingas darbas, apskritai kalbant, tiek ir dirbant su mokytojais tiek ir dirbant su vaikais tiek su tėveliais“, “ **SP4:** „...atlieka šviečiamąjį darbą, atstovauja vaiko interesus, gina vaiko teises, pareigas, siekia, kad nu vaikai būtų prižiūrėti, aiškinamasi priežastys, jeigu, tarkim, vaikas matosi šeimoj yra apleistas, nesirūpinama, konfliktinių situacijų sprendimas“, „**SP5:** „Užtikrinamas ugdymo kokybės tiekimas, pavyzdžiui, tai tiesiog, ar reikia vaikui pritaikyti bendrąją

programą, ar kažko toliau imtis, kad orientuota į patį vaiką, kad jis gautų bet kokių atveju puikų išsilavinimą“ ir kt. Taigi **SP** pasitaria su kitais specialistais dėl efektyvių pagalbos būdų, formų, kartu užkerta kelią kylančioms problemoms prevencine veikla. Bendradarbiaudami, mokyklos specialistai gina vaiko teises, stengiasi užtikrinti vaikų saugumą ne tik mokyklos, bet ir padeda šeimos aplinkoje, kartu su tėvais, sprendžia konfliktines vaiko ir tėvų situacijas. Vaikams suteikiama visavertė pagalba juos konsultuojant mokyklos specialistams, teikiant reikiamą informaciją bei pasidalinant savo patirtimi. **SP** ir kitų specialistų mokykloje bendradarbiavimo dėka yra siejami gerų vaiko teisių įgyvendinimo rezultatų.

Tyrimu norėjome nustatyti: *ar **SP** turi galimybę bendradarbiauti su mokytojais įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?* Visi 5 informantai atskleidė, kad turi šią galimybę ir ja naudojasi: „Taip. Visą laiką, ištiesai bendraujam su mokytojais...“ (**SP1**); „Tai taip.“ (**SP2**); „Taip turiu.“ (**SP3**); „Taip, turiu galimybę.“ (**SP4**); „Taip, tikrai turiu galimybę ir visada bendradarbiauju su klasės auklėtojais ir kitais pedagogais.“ (**SP5**). Galima daryti išvadą, kad **SP** turi galimybę įgyvendinti vaiko teises kartu su mokytojais, derinant savo veiksmus ir priemones, kad pasiekti geresnių rezultatų ir užtikrinti vaiko socializacijos sėkmę.

Atliekant tyrimą buvo pasidomėta: *koks yra **SP** vaidmuo įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?* (10 lentelė)

10 lentelė. Socialinio pedagogo vaidmuo įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje

KATEGORIJA	SUBKATEGORIJA	PATVIRTINANTYS TEIGINIAI
Socialinio pedagogo vaidmuo	Pagalbos teikimas	SP1: „Gal būti kartais tuo tarpininku tarp mokytojų, tėvų, kartais atrasti tą ryšį, suteikti pagalbą. Ir dar tarp kitų institucijų bendraujant irgi yra vaikui pagalba.“; „Ieškome įvairių sprendimo būdų ir ateina mokytojai į konsultacijas.“ SP2: Tai individuali pagalba teikiama vaikams. Tai ieškoma irgi va būdų kaip padėti tam vaikui. Bendradarbiavimas su mokytoju, individualūs pokalbiai su vaiku. Ir būtent nu... Sakiau pagalbos būdai kaip...“ SP3: Tiesiog, jeigu sprendžiant tam tikras problemas jis atlieka tokio tarpininko vaidmenį, jeigu mokyklos lygmeny ir problemų sprendėjo vaidmenį, žiūrint kokia yra ta problema. Iš tikrųjų apie tas vaiko teises kalbant, ar tai susiję su mokyklos lygmeniu ar tai jau yra plačiau, šeimos problemos...“; „Bet su mokytojais - pagrinde, tarpininkas, padėjėjas, pagalbininkas, problemų išsiaiškintojas...“ SP5: „Vaidmuo yra vienas iš pagrindinių, kadangi kaip socialinis pedagogas turiu užtikrinti, kad būtų laikomasi

		įstatymų ir vaikas gautų visapusišką pagalbą būtent ugdymui.“
	Prevencinio darbo organizavimas	SP3: „...prevencijos vykdytojas.“ SP4: „...taip aš kaip idėjų generatorė, kuri pasiūlo kokią nors idėją, kaip mes galim paminėti vaikų teisės konvencijos dieną ir vykdome su mokytojais minėjimus ar akcijas.“
	Šviečiamoji veikla	SP4: „Vaidmuo, tai žodžiu, kaip ir šviečiamasis vaidmuo...“

Tyrimo duomenys parodė, kad **SP** vaidmuo yra vienas iš pagrindinių mokykloje, įgyvendinant vaiko teises. Dažniausiai **SP** teikia pagalbą vaikams, šeimoms, mokytojams (4 informantai): **SP1:** *“Gal būti kartais tuo tarpininku tarp mokytojų, tėvų, kartais atrasti tą ryšį, suteikti pagalbą. Ir dar tarp kitų institucijų bendraujant irgi yra vaikui pagalba.”*; *„Ieškome įvairių sprendimo būdų ir ateina mokytojai į konsultacijas“*, **SP5:** *„Vaidmuo yra vienas iš pagrindinių, kadangi kaip socialinis pedagogas turiu užtikrinti, kad būtų laikomasi įstatymų ir vaikas gautų visapusišką pagalbą būtent ugdymui“*, **SP3:** *Tiesiog, jeigu sprendžiant tam tikras problemas jis atlieka tokio tarpininko vaidmenį, jeigu mokyklos lygmeny ir problemų sprendėjo vaidmenį, žiūrint kokia yra ta problema. Iš tikrųjų apie tas vaiko teises kalbant, ar tai susiję su mokyklos lygmeniu ar tai jau yra plačiau, šeimos problemos...“*; *„Bet su mokytojais - pagrinde, tarpininkas, padėjėjas, pagalbininkas, problemų išsiaiškintojas...“* ir kt. Teikdami pagalbą jie dažniausiai tarpininkauja tarp mokytojų, vaikų bei jų šeimų. **SP** konsultuoja mokytojus ir padeda išspręsti įvairias iškilusias problemas, rūpinasi, kad vaikai pagal savo galimybes gautų gerą išsilavinimą. Prevencinio darbo organizavimas – dar viena neatsiejama **SP** veikla. Jie numato neigiamus reiškinius, poelgius ir padeda jų išvengti, pasiūlo įvairias idėjas, kaip surengti prevencinius renginius, akcijas, padeda mokytojams tai įgyvendinti: **SP3:** *„...prevencijos vykdytojas“*, **SP4:** *„...taip aš kaip idėjų generatorė, kuri pasiūlo kokią nors idėją, kaip mes galim paminėti vaikų teisės konvencijos dieną ir vykdome su mokytojais minėjimus ar akcijas.“* **SP** užsiima ir šviečiamąja veikla - informuoja, aiškina ugdymo dalyviams vaiko teisių įgyvendinimo tema: **SP4:** *„Vaidmuo, tai žodžiu, kaip ir šviečiamasis vaidmuo...“* Taigi **SP** užima tikrai svarbią vietą ugdymo bendruomenėje ir pagalbą vaikui daro dar efektyvesne. Kaip teigia I. Leliūgienė (2011), jie geba optimizuoti vaiko asmenybės raiškos, sklaidos ir raidos sąlygas, o iškilus asmenybės raidos problemoms, jie teikia socialinę bei pedagoginę pagalbą ugdytiniais ir jų tėvams.

Tyrimu norėjome išsiaiškinti: *kaip dažnai SP bendradarbiauja su mokytojais įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?* Informantų atsakymai skirtingi: *„Labai dažnai bendradarbiauju - per dieną po kelis kartus.“* (**SP1**); *„Per savaitę, pavyzdžiui, du, tris kartus.“* (**SP2**); *„Jeigu yra problema, sakykim,*

problemiškesnė, galbūt išsireikšiu, klasė, tai tikrai tenka į savaitę kartą tikrai susitikti.“(SP3); „...nes kiekvieną kartą, ta prasme, kiekvieną mėnesį.“(SP4); „Faktiškai bendradarbiaujame kiekvieną dieną...“ (SP5). SP ir mokytojai bendradarbiauja pagal poreikį – vieni kelis kartus per dieną, kiti tik kelis kartus per mėnesį. Įvertinus atsakymus galima teigti, kad SP dažnai bendradarbiauja su mokytojais ir aktyviai padeda vieni kitiems įgyvendinti vaiko teises pradinėje mokykloje.

Atliekant tyrimą buvo aktualu sužinoti: *kokius bendradarbiavimo metodus (formas) SP taiko įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje? (11 lentelė).*

11 lentelė. Socialinio pedagogo taikomi bendradarbiavimo metodai įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje

KATEGORIJA	SUBKATEGORIJA	PATVIRTINANTYS TEIGINIAI
Socialinio pedagogo taikomi bendradarbiavimo metodai	Individualus pokalbis	SP1: „Ai, tai dažnai pirmiausia tai individualūs pokalbiai...“ SP2: „...individualus pokalbis tiek su vaiku, tiek su mokytoju...“ SP3: „Tai individualus pokalbis...“ SP5: „Tai būtų individualūs pokalbiai su pedagogais ir mokiniais...“; „...informacijos pasikeitimas...“
	Grupiniai užsiėmimai	SP1: „...ir po to įvairūs grupiniai užsiėmimai po kelis, tarkim, vaikus.“ SP3: „...pokalbis grupėse...“; „...grupiniai pokalbiai dalyvaujant tėvams.“ SP4: „Jeigu tarkim su mokytojais, su vaikais, grupinė diskusija kažkokia, tada žaidybinė veikla, tai ir darbas su grupe...“
	Stebėjimas	SP2: „Tai stebėjimas...“ SP3: „...stebėjimas. Iš tikrųjų, stebėjimo metodą labai mėgstu, nes maži vaikai pradinių mokyklų nepastebi, kad kažkas yra, sakykim, pašalinis klasėje.“
	Klasės valandėlė	SP1: „Tada klasių valandėlės...“
	Pagalba pamokų metu	SP1: „...šiai pamokas tiesiog nueinam, jeigu mokytojos prašo.“ SP2: „Pagalba mokytojui pamokų metu.“
	Bendradarbiavimas su kitomis institucijomis	SP3: „...tai bendradarbiavimas jau su kitomis institucijomis.“
	Projektų, programų rengimas	SP5: „...įvairiausių projektų rašymas ir įgyvendinimas...“; „...educacinių programų vykdymas su vaikais.“
	Savišvieta	SP5: „... savišvieta...“

Remiantis 11 lentelėje pateiktais duomenimis, SP dažniausiai taiko individualaus pokalbio (4 informantai): SP1: „Ai, tai dažnai pirmiausia tai individualūs pokalbiai...“ SP2: „...individualus pokalbis

ties su vaiku, ties su mokytoju...“, **SP3:** „Tai individualus pokalbis...“ ir kt. bei grupinių užsiėmimų (3 informantai): **SP1:** „...ir po to įvairūs grupiniai užsiėmimai po kelis, tarkim, vaikus.“, **SP3:** „...pokalbis grupėse...“; „...grupiniai pokalbiai dalyvaujant tėvams.“, **SP4:** „Jeigu tarkim su mokytojais, su vaikais, grupinė diskusija kažkokia, tada žaidybinė veikla, tai ir darbas su grupe...“ metodus. Individualūs pokalbiai vyksta ties su mokiniais, ties su mokytojais, jų metu pasikeičiama informacija, suteikiama konsultacija ir kt. Per grupinius užsiėmimus vyksta diskusijos, žaidžiami edukaciniai žaidimai, atliekami įvairūs darbai grupėse. Savo darbe **SP** dar pasitelkia *stebėjimo, pagalbos mokytojams pamokų metu, projektų ir programų regimo bei savišvietos* metodus. Be to jie veda klasės valandėles bei bendradarbiauja su kitomis institucijomis. Apibendrinant galima teigti, kad **SP** įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje pasitelkia įvairius metodus. Metodų gausa rodo, kad jie yra labai aktyvūs, kūrybingi ir atsakingi mokyklos darbuotojai.

Sekančiu klausimu pasidomėjome: *kaip SP siekia bendradarbiavimo tikslų su mokytojais įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?* (12 lentelė)

12 lentelė. Socialinio pedagogo ir mokytojų bendradarbiavimo tikslų įgyvendinimo būdai

KATEGORIJA	SUBKATEGORIJA	PATVIRTINANTYS TEIGINIAI
Socialinio pedagogo ir mokytojų bendradarbiavimo tikslų įgyvendinimo būdai	Akcijos	SP4: „Kad ir ta pati tarptautine Konvencijos diena kiekvienais metais minima lapkričio 20 dieną. Vyksta piešimo tokios kaip ir akcijos, kad pasirenka teisę vieną ir ją iliustruoja. Taip pat kviečiami vaikai į koridorių bendrai veiklai, kaip ir žaidimo pertraukos, piešimo ant didelio tapeto ir tada klijuojam ar ten atskirai ant vatmano lapo, kad kiekviena klasė...“; „Tada tokios akcijos organizuojamos kaip "Sausainis" vietoj patarimo, patarimas.. nu žodžiu, vaikai galėjo ateiti ir parašyti žodžių, kaip kovoti prieš smurtą, prieš vaikus, tai irgi, kad vaikai turi teisę būti skriaudžiami, jei reiškia savo mintis ...“; „Origami lankstė ir teises vienoj pusėj... nu žodžiu, lapelis prikabinas – rašė savo teises.“
	Pokalbis	SP1: „Tai pirmiausia su mokytojais kalbam ir bandom atrasti tą vaikui, kaip mes galim padėti. Tada ar mokytoja, ar aš susisiekiame su tėvais, jeigu to reikia.“ SP2: „...kokias problemas, tarkim, mokytojai pastebi, su mokytojais aptariame...“
	Veiksmų planas	SP1: „...tai sutariame kažkokį tai planą...“
	Klasės valandėlė	SP2: „...klasės valandėlė...“

	Vaiko gerovės komisijos posėdis	SP5: „Su mokytojais dažniausiai yra Vaiko gerovės komisijos posėdžiai tiesiog vyksta mokykloje, susitinki su pedagogais ir sprendi problemą
	Tiriamoji veikla	SP2: „Tai būtent būna tiriamoji veikla būna su mokiniais...“

Apžvelgus 12 lentelėje pateiktus duomenis matome, kad **SP**, bendradarbiaudami su mokytojais, įvairiais būdais siekia įgyvendinti vaiko teises pradinėje mokykloje. Siekiant bendradarbiavimo tikslų **SP** ir mokytojai teikia pirmenybę pokalbiui: **SP1:** „*Tai pirmiausia su mokytojais kalbam ir bandom atrasti tą vaikui, kaip mes galim padėti. Tada ar mokytoja, ar aš susisiekiame su tėvais, jeigu to reikia.*“ ir kt. Jo metu jie aptaria iškilusias problemas ir susidaro problemų sprendimo veiksmų planą, jeigu reikia, į pokalbį įtraukiami ir vaiko tėvai. **SP** ir mokytojai kartu įgyvendina įvairias akcijas, kurių metu veda vaikams grupines veiklas. Kartu jie veda klasės valandėles, dalyvauja Vaiko gerovės komisijos posėdžiuose ir užsiima tiriamąja veikla: **SP5:** „*Su mokytojais dažniausiai yra Vaiko gerovės komisijos posėdžiai tiesiog vyksta mokykloje, susitinki su pedagogais ir sprendi problemą*, **SP2:** „*Tai būtent būna tiriamoji veikla būna su mokiniais...*“ ir pan. Galima teigti, kad mokytojai dalyvauja beveik visose socialinio pedagogo darbo srityse. Tai įrodo 12 lentelės duomenys ir mokytojų pasisakymai, kad **SP**, įgyvendindami vaiko teises pradinėje mokykloje retai taiko metodus, kuriuose nedalyvautų mokytojai („*Kaip siekiame bendradarbiavimo tikslų? Tai naudojant tuos metodus.*“).

Tyrimu norėjome atskleisti: *kaip SP vertina bendradarbiavimo su mokytoju rezultatus įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?* Gauti duomenys parodė, kad **SP** bendradarbiavimo rezultatus vertina palankiai: „*Na gal šimtu procentų tų rezultatų neišaina pasiekti, bet manau, kad neblogai sekasi.*“ (**SP1**); „*Aš sakyčiau, kad... jie gerai...*“ (**SP2**); „*Dažniausiai gerai, tiksliau tu darai tol kol yra gerai, nes kitaip negali būti, tu negali tos problemos palikti, tai galutinis atvejis būna taip.*“ (**SP3**); „*Nu aš sakyčiau, kad neblogai vertinu, pavyksta įgyvendinti kažkokį užsibrėžtą tikslą...*“ (**SP4**); „*Pakankamai gerai.*“ (**SP5**).

Taigi **SP** ir mokytojams dažniausiai pasiseka įgyvendinti bendradarbiavimo tikslus ir jie yra patenkinti savo darbo rezultatais. **SP** atsakymai atskleidė, kad kartais kyla sunkumų, tačiau jie nepasiduoda ir aktyviai dirba kol tikslai yra pasiekiami. Galima daryti išvadą, kad jų tarpusavio bendradarbiavimas yra veiksmingas ir naudingas.

SP buvo paprašyta: *įvardinti bendradarbiavimo su mokytojais problemas įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje* (13 lentelė).

13 lentelė. Socialinių pedagogų bendradarbiavimo su mokytojais problemos

KATEGORIJA	SUBKATEGORIJA	PATVIRTINANTYS TEIGINIAI
Socialinio pedagogo bendradarbiavimo su mokytojais problemos	Mokytojų abejingumas, baimė	SP1: „Kartais būna, aišku, kai mokytojos, tarkim, kai kurios pradinių klasių pačios gal neįsigilina, nepamato tos problemos, gal didumo, sakykim, ir galvoja, kad, jeigu tas vaikas tarkim, pavyzdžiui, neatėjo vieną dieną ten į mokyklą, gal čia gal čia nieko tokio...“; „Nu, ta prasme, man nepasako...“ SP2: „Kad jie nebijotų kreiptis. Būna kartais, žinot, nu... Baimės jausmas - aš nesusitvarkau..., kad nedelstų.“ SP4: „Nu galbūt, mokytojai užsiėmę kitais dalykais, savo ugdomąją veiklą ir kartais nelabai spėja atlikti ar nelabai įsigilina į tai ką nori jiems perduoti...“ SP5: „Kartais pedagogai norėdami gero pačiam vaikui, nuslepia vienus ar tikrus faktus ir nesikreipia pagalbos į socialinius pedagogus ar kitas institucijas, norėdami išvengti kažkokių nesusipratimų. Tai kartais trūksta to bendradarbiavimo iš mokytojų, kurie galvoja, kad nieko nesakydami padeda vaikui.“
	Charakterio nesutapimai	SP3: „...kad tikrai galėtų priklausyti nuo charakterių tiek mokytojo, tiek darbuotojo, specialisto, socialinio pedagogo.“; „Ir charakteriai manyčiau, temperamentai labai skirtingi.“
	Skaudžios situacijos	SP3: „Taip pat nuo situacijos. Yra tikrai situacijų, kurios, sakykim, yra skaudžios, ne visada gali kalbėti atvirai, stengiesi nepažeidžiant kito žmogaus teisių į privatumą, tai va tokie dalykai, kai situacija yra šiek tiek aštresnė tai irgi gali būti tam tikras keblumas.“

Tyrimo duomenys parodė (13 lentelė), kad **SP** ir mokytojams labiausiai trukdo bendradarbiauti mokytojų abejingumas ir baimė (4 informantai): **SP1:** „Kartais būna, aišku, kai mokytojos, tarkim, kai kurios pradinių klasių pačios gal neįsigilina, nepamato tos problemos, gal didumo, sakykim, ir galvoja, kad, jeigu tas vaikas tarkim, pavyzdžiui, neatėjo vieną dieną ten į mokyklą, gal čia gal čia nieko tokio...“; „Nu, ta prasme, man nepasako...“, **SP2:** „Kad jie nebijotų kreiptis. Būna kartais, žinot, nu... Baimės jausmas - aš nesusitvarkau..., kad nedelstų.“, **SP4:** „Nu galbūt, mokytojai užsiėmę kitais dalykais, savo ugdomąją veiklą ir kartais nelabai spėja atlikti ar nelabai įsigilina į tai ką nori jiems perduoti...“ ir kt. **SP** teigia, kad mokytojai dažnai neįžvelgia problemos svarbumo, neatkreipia dėmesio į kylančias grėsmes ir dažnai jau pavėluotai apie tai sužino socialinis pedagogas. **SP** nuomone, mokytojai nepraneša apie kylančias problemas nenorėdami „išduoti“ vaiko ir galvoja, kad taip jam padeda. Be to mokytojai

dažnai patys bijo kreiptis, nes nenori pasirodyti, kad nesusitvarko su problemomis. Rečiau pasitaikančios problemos yra mokyklos darbuotojų charakterio nesutapimai ir skaudžių situacijų nagrinėjimas. Dėl pastarųjų problemų sunku bendradarbiauti, atsiskleisti, būti vieni kitiems atvirais ir nuoširdžiais. Apibendrinant galima teigti, kad kilus bendradarbiavimo problemoms, **SP** dažniausiai įžvelgia mokytojų tam tikrą kaltę. Jie mano, kad problemos būtų greičiau išsprendžiamos, jei mokytojai nedelstų ir kuo greičiau apie jas praneštų: **SP3:** „*Taip pat nuo situacijos. Yra tikrai situacijų, kurios, sakykim, yra skaudžios, ne visada gali kalbėti atvirai, stengiesi nepažeidžiant kito žmogaus teisių į privatumą, tai va tokie dalykai, kai situacija yra šiek tiek aštresnė tai irgi gali būti tam tikras keblumas.*“

Tyrimu norėjome sužinoti: kokios yra **SP** bendradarbiavimo su mokytojais galimybės? (žr.14 lentelę)

14 lentelė. Socialinių pedagogų bendradarbiavimo su mokytojais galimybės

KATEGORIJA	SUBKATEGORIJA	PATVIRTINANTYS TEIGINIAI
Socialinių pedagogų bendradarbiavimo su mokytojais galimybės	Informacijos teikimas	SP1: „Nu galim pirmiausia pažinti geriau vaiką, kai mokytoja pasako, nes aš tai aš esu mokykloj viena, man yra sunkiau, o kai mokytojas, tada ir su tuo vaiku daugiau susipažįsti, mokytojas daugiau papasakoja apie jį.“ SP5: „Daugiau sužinome apie vaikus, pasikeičiame informacija...“; „...nes kadangi pedagogai ir auklėtojai pažįsta kiekvieną savo vaiką ir gali puikiai apibūdinti vaiko charakteristiką siekiant bendrų tikslų.“
	Platesnė švietėjiška veikla	SP1: Padeda įgyvendinti projektus. SP4: „Nu, kad pasitelkiant mokytojus yra vykdoma platesnė švietėjiška veikla.“
	Geresni darbo rezultatai	SP2: „Tai va, yra geriau pasiekiamas rezultatas, būtent. Nu kaip pasakyti? Kartu ieškome pagalbos formų ir būdų.“ SP3: „...nes tai yra tikslas pagrindinis pasiekti darbo rezultatus...“
	Socialinio pedagogo egzistavimas ir kokybiškas darbas	SP3: „...socialinis pedagogas mokykloj yra savotiškas tarpininkas, jis be tų kitų pusių tiesiog egzistuoti negali, jis yra žmonėms dirbantis, galimybės ir yra tokios.“; „Bendradarbiavimo pagrindinė galimybė ir yra kokybiškas ir kryptingas darbas socialinio pedagogo...“

Tyrimo duomenimis (14 lentelė), **SP** be mokytojų negalėtų kokybiškai atlikti savo darbo. Kokybiškam **SP** darbui užtikrinti, mokytojai turi jam teikti informaciją apie vaikus, padėti įgyvendinti socialinio pedagogo organizuojamus projektus ir kitą švietėjišką veiklą. **SP** mano, kad jų darbo kokybė priklauso nuo mokytojų ir teigia, kad jie padeda jiems pasiekti geresnius darbo rezultatus: **SP2:** „*Tai va, yra geriau*

pasiekiamas rezultatas, būtent. Nu kaip pasakyti? Kartu ieškome pagalbos formų ir būdų. “, SP3: „...nes tai yra tikslas pagrindinis pasiekti darbo rezultatus...” Taigi išvada, kad SP yra tarpininkas tarp mokytojo ir mokinio, todėl norint sulaukti iš jo pagalbos, mokytojams reikia stengtis patiems visapusiškai padėti suprasti situaciją ir įgyvendinti įvairias prevencines programas bei priemones.

Tyrimo eigoje SP buvo paklausta: *ką jie siūlytų keisti gerinant vaiko teisių įgyvendinimo galimybes pradinėje mokykloje?* Išanalizavus atsakymus nustatyta, kad SP norėtų:

- 1) aktyvesnio tėvų bendradarbiavimo: *„...aišku reikėtų daugiau ir iš tėvų tos iniciatyvos, nes kartais mes sukamės savo tuose darbuose, kad ir, o tėvams atrodo nelabai didelę reikšmę kelia, kad mes matom problemą. Tėvai kartais nemato.“ (SP1); „Manau labiau įtraukčiau į visą procesą ne tik mokytojus bei specialistus, bet ir vaikų tėvelius, nes kartais tėveliai būtent, kadangi yra antraeilis dalykas mokykloje ir kartais visą atsakomybę palieka ant pedagogų, nors ir jie turėtų būti įtraukti.“ (SP5);*
- 2) mokytojų atsakingumo: *„Kad iš tikrųjų baimės mažiau liktų, kad nebūtų uždelsta spręst problemų.“ (SP2); „Integruoti į ugdomuosius dalykus, aš manau, kad tikybės pamokose yra ta problema nagrinėjama, daugiau kalbėti. Pamokose daugiau apie vaiko teises kalbėti.“ (SP4).*
- 3) Daugiau specialistų mokykloje: *„Gal daugiau tų specialistų pagalbos, nes mokykloje trūkumas būna.“ (SP2);*
- 4) Teisinės sistemos pertvarkymo: *„Mhm, čia galbūt jau aš norėčiau išeiti iš mokyklos lygmens, tai į teisinę bazę, kuri galbūt kartais sudaro problemų vykdant ar įgyvendinant vaiko teisių kaip ir apsaugą mokyklos lygmenyje tai vat, iš tikrųjų, kartais trūksta tos teisinės sistemos tobulumo.“(SP3).*

Apibendrinant galima teigti, kad įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje SP pasigenda tėvų domėjimosi vaiku, noro jam padėti. Mokytojai taip pat kartais bijo susidurti su rimtesnėmis problemomis ir pasirodyti nepajėgūs jas spręsti. SP nuomone, mokytojai apskritai mažai su vaikais kalba šia tema, todėl jie siūlo integruoti jas į įvairias pamokas. Tyrimo rezultatai rodo, kad SP kartais tampa per sunku susitvarkyti su kylančiomis mokinių problemomis, todėl jie pasigenda kitų specialistų pagalbos. Be to SP pastebi spragų Lietuvos teisinėje bazėje ir tai jiems trukdo pilnai įgyvendinti vaiko teises pradinėje mokykloje.

Apibendrinant galima teigti, kad socialiniai pedagogai gerai žino vaiko teises, tačiau savo darbe vadovaujasi tik keliais pagrindiniais teisės aktais. Įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje socialinio pedagogo vaidmuo yra vienas iš pagrindinių. Jis yra tarpininkas tarp mokytojo ir mokinio, todėl jų bendradarbiavimas yra būtinas ir socialiniams pedagogams labai reikalingas. Visapusiškam

vaiko teisių įgyvendinimui į pagalbą jie pasitelkia ir kitus mokyklos specialistus. Pagrindinis visų mokyklos specialistų tikslas yra suteikti visavertę pagalbą vaikui. Socialiniai pedagogai taiko įvairius metodus vaiko teisėms įgyvendinti, tačiau su mokytojų pagalba jie gali nuveikti daugiau ir savo darbe pritaikyti daug efektyvesnius būdus. Dėl šios priežasties jų bendradarbiavimo rezultatus socialiniai pedagogai vertina teigiamai. Nors socialiniai pedagogai įžvelgia daug bendradarbiavimo su mokytojais galimybių, tačiau neslepia, kad kartais bendradarbiaujant kyla problemų. Dažniausiai jie susiduria su mokytojų abejingumu ir jų baime pasakoti apie vaiko problemas socialiniam pedagogui. Socialiniai pedagogai norėtų savo darbe daugiau mokytojų atsakingumo, vaikų tėvų supratimo, Lietuvos teisinės bazės korekcijos ir daugiau mokykloje specialistų, kurie jiems galėtų padėti įgyvendinti vaiko teises pradinėje mokykloje.

3.2 Mokytojų nuomonės apie socialinio pedagogo bendradarbiavimo galimybes, įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje rezultatų vertinimas

R. Prakapas ir kt. (2009) bei I. Leliūgienė ir kt. (2011) pabrėžia, kad vaikai yra atskira žmonių grupė, kuri turi savo teises, tačiau jų įgyvendinimas priklauso tik nuo suaugusiųjų supratimo. Tyrimu buvo siekta išsiaiškinti, *kokias vaikų teises mokytojai laiko pagrindinėmis?* (15 lentelė).

15 lentelė. Pagrindinės vaiko teisės

KATEGORIJA	SUBKATEGORIJA	PATVIRTINANTYS TEIGINIAI
Pagrindinės vaiko teisės	Teisė į mokslą	M1: „Tai manau, teisė į mokslą...“ M2: „...į mokslą ...“ M3: „... į mokslą ...“ M4: „Tai galėčiau išskirti pagrindines - tai mokslai aišku ...“ M5: „Pagrindinės vaiko teisės - teisė į mokslą...“ M6: „...į mokslą..“ M7: „pagrindinė teisė, tai mokslas...“ M8: „manau teisė į mokslą..“
	Teisė į sveikatą	M2: „... į sveikatą...“ M3: „...į kažkokią tai sveikatos priežiūrą, sveikatą...“ M4: „... ir sveikata, iš tikrųjų.“ M5: „... teisė į sveikatos apsaugą...“
	Teisė į saugumą, saugią aplinką	M1: „... teisė į saugumą, saugią aplinką...“ M2: „... į saugią, nežinau, saugų jo buvimą visą tą tokį, nu saugumą galbūt tokį, vat.“ M6: „...manau dar į saugią aplinką...“
	Teisė į asmens ir minties laisvę	M1: „...teisė į minties laisvę, teisę išvis į laisvę vaikas turi.“ M7: „...vaikas turėtų teisę į asmens ir minties laisvę..“

	Teisė į tėvų globą	M3: „Tai teisė į globą tėvų...“ M5: „... galbūt teisė augti sveikoje darnioje šeimoje...“
	Teisė į gyvenamąjį būstą	M3: „... į pastogę...“ M8: „... teisė į namus...“
	Teisė į poilsį	M5: „... teisė į poilsį...“

15 lentelėje pateikti duomenys rodo, kad pradinių klasių mokytojai pagrindinėmis vaiko teisėmis laiko teisę į mokslą (8 informantai) ir teisę į sveikatą (4 informantai). Kiek mažiau reikšmingos teisės buvo paminėtos - teisė į saugumą, saugią aplinką, teisė į tėvų globą, teisė į asmens ir minties laisvę, teisė į būstą, ir teisė į poilsį.

Vaiko teisės ir pareigos yra įtvirtintos tarptautiniuose ir nacionaliniuose teisės aktuose, tyrimo duomenys atskleidžia, kad **M** mažai jais domisi. Pedagogams buvo užduotas klausimas: *kokius žinote pagrindinius vaiko teises reglamentuojančius dokumentus?* (16 lentelė)

16 lentelė. Pagrindiniai vaiko teises reglamentuojantys dokumentai

KATEGORIJA	SUBKATEGORIJA	PATVIRTINANTYS TEIGINIAI
Pagrindiniai vaiko teises reglamentuojantys dokumentai	<i>LR Konstitucija</i>	M1: „Tai yra LR Konstitucija...“ M2: „Nu, Konstitucija...“ M3: „Tai čia bus Konstitucijoje, manau, Lietuvos Respublikos...“ M4: „Nu tai būtų LR Konstitucija...“ M8: „...tai LR Konstitucija“
	<i>LR Švietimo įstatymas</i>	M1: „...turbūt ir Švietimo įstatymas...“ M2: „...Švietimo įstatymas...“ M3: „Aj nu švietimo, taip eina tas.“ M4: „...švietimo įstaiga...“ M5: „...Švietimo įstatymas.“
	<i>LR Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymas</i>	M1: „... LR vaiko pagrindų įstatymas, apsaugos pagrindų ar ne?“ M2: „... Vaiko teisių apsaugos įstatymas...“ M4: „... ir vaiko apsaugos pagrindai.“ M7: „Vaiko teisių apsaugos įstatymas...“
	<i>JT vaiko teisių konvencija</i>	M5: „... Vaiko teisių konvencija yra, ar ne?“ M3: „... Vaiko teisių konvencija...“

Tyrimo duomenys parodė, kad **M** geriausiai žino *LR Konstituciją* (5 informantai) ir *LR Švietimo įstatymą* (5 informantai). Be šių dar paminėti *LR Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymas* ir *JT vaiko teisių konvencija*. Galima daryti išvadą, kad **M** nelabai domisi dokumentais, jų neįtraukia į savo darbinę veiklą. Norėdami parodyti geresnes žinias pedagogai paminėjo įvairius neaiškius dokumentus: „...Europos turbūt kažkoks yra dokumentas...“ (**M2**), „...neįvardinsiu, net nežinau galbūt vaikų teisių tarnyba irgi turi kažkokį, neturi dokumentą atskirą?“ (**M3**)

Tyrimu norėjome išsiaiškinti ir nustatyti, *kokie yra mokytojo bendradarbiavimo su kitais mokyklos specialistais tikslai pradinėje mokykloje?* Gauti duomenys pateikti 17 lentelėje.

17 lentelė. Mokytojų bendradarbiavimo su kitais mokyklos specialistais tikslai pradinėje mokykloje

KATEGORIJA	SUBKATEGORIJA	PATVIRTINANTYS TEIGINIAI
Mokytojų bendradarbiavimo tikslai su kitais mokyklos specialistais	Pagalba vaikams	M1: „...einam kartu su socialine pedagoge į namus, tikrinam ar yra aprūpinti vaikai.“; „...kad mokiniams būtų gera mokykloje, kad jie jaustųsi saugiai ir bet kokia iškilusi problema su jais susijusi, vat būtent padeda spręsti. Tai yra netgi ir patyčių klausimai jeigu jau neįmanoma mokytojui su tėvais ir vaiku išsiaiškinti...“; „Galbūt kažkokių turi šeimoje problemų ir sprendžiama ne tik su mokytoja, bet ir su socialine pedagoge.“; „...kad kuo geresnių rezultatų gauti iš tų mokinių, kurie turi programas.“ M2: „Na, padėti, gal pirmiausia, vaikui augti ir mokytis, ir būti saugiam, sveikam, užtikrintam...“ M3: „...kalbamės <...> kaip jam sekas, jeigu kažkas su elgesiu kažkokios problemos...“; „...pagalba mokiniams ko jau mokytojas kartais na nebegali galbūt suteikti, tada tiesiog kreipiesi kaip į antrinį tokį variantą.“ M4: „...pagrindinis būtų tai čia vaiko gerovei, kuo daugiau kolegos, sakykim, ar socialinis pedagogas su mokytoja bendrauja, bendradarbiauja, tuo ir rezultatai geresni mokslui.“ M5: „...tai padėti mokiniui siekti geresnių mokymosi rezultatų, socializuoti mokinius...“ M7: „...su socialine pedagoge dirbam kartu...“
	Pagalba šeimoms	M1: „Galbūt netgi tėvų švietimui irgi socialinė pedagogė galėtų padėti, šviesti, kaip auklėti vaikus...“ M5: „...su soc.pedagoge stengiamės pagelbėti vaikui, šeimai, kiek tik įmanoma ir kas reikalinga.“
	Mokytojo ir kitų specialistų tarpusavio pagalba	M1: „... tikslas yra žinoti manau kiekvieno vaiko situaciją šeimoje ypatingai socialiai remtinų vaikų, kaip jis jaučiasi mokykloje.“; „...padeda psichologinius tuos... visas problemas išspręsti ir ne tik problemas ir tokį paskatinimą, kad tas mikroklimatas, kad jisai būtų kuo geresnis ir ne tik laisvėj ir mokykloje pačioje ir tarp mokytojų.“; O spec. pedagogė tai jau yra spec. mokinių mokytoja, kuri padeda jau man, mes bendradarbiaujam viena su kita...“; „Mes bendradarbiaujant mėginam dēliotis tuos planus, ko sieksim, mėnesiui laiko.“ M3: „... tiesiog kalbamės mokinio pačio buvimą mokykloje, ar ne apie, kaip jam sekas, jeigu kažkas su elgesiu kažkokios problemos...“ M5: „... bendradarbiaujame su kitų klasių mokytojais, dalijamės patirtimi, taip pat glaudus ryšys su soc.pedagoge, kuri nuolat teiraujasi apie vaikų problemas ir pan.“ M8: „...tikslas yra komandinis darbas, bendradarbiavimas su mokyklos bendruomene...“

Apibendrinat **M** bendradarbiavimo su kitais mokyklos specialistais tikslus (17 lentelė), galima išskirti pagrindinę subkategoriją - *tai pagalba vaikams* (6 informantai). **M** su kitais mokyklos specialistais kovoja už saugią aplinką tiek mokykloje, tiek šeimose, stengiasi, kad vaikai būtų aprūpinti, nepatirtų patyčių, įvairių problemų šeimoje. Specialistai susitelkia tam, kad vaikus socializuotų ir padėtų pasiekti, kuo geresnių mokymosi rezultatų. **M** taip pat atskleidžia jų ir kitų mokyklos specialistų tarpusavio pagalbos svarbą. Jie tarpusavy pasidalina žiniomis apie vaikus, padeda vieni kitiems, kuria pagalbos vaikams planus. Taip pat **M** sulaukia iš kitų specialistų paskatinimo ir gero mikroklimato tarp kolegų kūrimo. Vienas informantas (**M1**) taip pat paminėjo pagalbą šeimoms. Jo teigimu „...mokytojai ir kiti specialistai turėtų šviesti šeimas ir padėti tinkamai auklėti vaikus“.

Tyrimo eigoje buvo siekta išsiaiškinti, *ar mokytojai turi galimybę bendradarbiauti su socialiniu pedagogu įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?* Visi 5 informantai teigė, turinys galimybę bendradarbiauti su socialiniu pedagogu: „...taip, tikrai turime galimybę...“ (**M1; M7; M8**); „Taip, turiu.“ (**M2**); „Taip, turime mokykloj.“ (**M3**); „Taip, visada turim.“ (**M4; M6**); „Taip, turiu.“ (**M5**). M. Bujokienė (2012) ir V. Ivanauskienė (2009) pabrėžia, kad šiais laikais socialinis pedagogas yra svarbus asmuo ugdymo institucijoje, nes vien tik mokytojams spręsti mokinių socialines problemas sudėtinga. Bendraujant su mokytojais, socialiniai pedagogai dažniausiai yra jungiamoji grandis, kuri padeda atrasti mokinių sėkmės galimybes, pastebi jų stipriąsias puses (Ivanauskienė 2009).

Tyrimo metu buvo svarbu sužinoti, *koks yra mokytojo vaidmuo įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?* (18 lentelė)

18 lentelė. Mokytojo vaidmuo įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje

KATEGORIJA	SUBKATEGORIJA	PATVIRTINANTYS TEIGINIAI
Mokytojo vaidmuo	Informacijos teikimas	M1: „...padedu <...> ieškoti informacijos...“ M2: „Nu tai, mokytojos ir supažindina, turbūt, ir kiekvienoje ugdymo toj situacijoje...“ M3: „...esi atsakingas už tas suteiktas kažkokias žinias...“
	Užsiėmimų organizavimas	M1: „Tai bendrauja, veda pokalbius, visokias diskusijas...“ M2: „Plus per klasės valandėles, per visokias išvykas mes galime apie tai kalbėti... ir kažkokie... renginius kažkokius apie vaikų teises galime organizuoti.“ M6: „...pamokų metu, kur yra situacija, susijusi su vaiko teisėmis, visada dar primenu apie vaikų teises šeimoje, įstaigoje ir t.t.“

Mokytojo vaidmuo	Teisės į mokslą užtikrinimas	M1: „O toliau teisė į mokslą. Tai čia padedu jiems žengti mokslo keliu...“ M3: „Nes tiek į mokslą, jeigu jis turi teisę, tai tu - mokytojas ir esi atsakingas už tas suteiktas kažkokias žinias, mokslą...“ M4: „Tai aišku ne tik mokslo...“; „Ne tik padėti susikaupti, išmokyti kažką...“
	Saugios, jaukios aplinkos kūrimas	M1: „Vis tiek, kad vaikas jaustųsi mokykloj jaukiai, maloniai, saugiai mokytoja užtikrina šitą.“; „...tiesiog mokau juos, laisvai reikšti mintis irgi, tikrai leidžiu. Jaučiasi vaikai klasėje ir laimingi, ir linksmi, ir saugūs manau.“ M6: „...kalbu su vaikais apie tai, kad jie jaustųsi saugūs ne tik namuose, bet ir mokykloje, o už tai turi būti atsakingi visi, kurti saugią klasę, būti saugiam koridoriuose, užtarti, jei matai, kad vyksta patyčios iš kito vaiko...“ M7: „...svarbiausia, kartu su tėvais kurti saugią, šiltą klasės aplinką...“
	Asmenybės ugdymas	M4: „...bet ir auklėjimo.“ M5: „Nu tai mokytojas ugdo vaiką kaip asmenybę...“
	Pagalbos teikimas	M4: „Tiek bendravimas su tėvais, tiek pačiam vaikui visa pagalba suteikiama...“; „...Ne tik padėti susikaupti, išmokyti kažką, bet turint omeny ir bendravimas su vaikais, su aplinkiniais.“ M5: „...suteikia pagalbą kilus problemoms, o kadangi pažįsta tėvus, tai gali įtakoti, kad vaikų teisės būtų užtikrintos.“ M7: „...mokytojas turi suteikti vaikams žinių ne tik pamokų metu, bet ir suteikti elementarią pagalbą, jei tokios pagalbos vaikui reikia...“

Mokytojams pateikus klausimą „koks yra mokytojo vaidmuo įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?“, dauguma iš karto atsakė, kad jų vaidmuo yra pats svarbiausias (**M1:** „*Tai čia mokytojo pagrindinis.*“; **M3:** „*Tai manau, kad tikrai gan svarbus.*“; **M4:** „*Pats svarbiausias.*“). M, nurodydami savo vaidmenį, taip pat įvardino atliekamas funkcijas, kurios svarbios įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje. Anot M, svarbiausia yra informacijos teikimas (3 informantai) apie vaiko teises ir teisės į mokslą užtikrinimas (3 informantai). Be šių funkcijų mokytojai dar organizuoja užsiėmimus, ne tik moko, bet ir ugdo vaikų asmenybes, teikia pagalbą ir kuria saugią aplinką. Mokytojai išvardino gana svarbias funkcijas, tačiau nebuvo paminėtas kvalifikacijos kėlimas, žinių atnaujinimas. *Mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategijoje* (2008) pabrėžiama, kad *šiandien ypatingai svarbu mokytojui orientuotis nuolat besikeičiančioje visuomenėje, suprasti politinius, ekonominius bei socialinius pokyčius, mokėti juos pateikti ir komentuoti mokiniams.*

Tyrimo metu buvo siekta išsiaiškinti, *kaip dažnai mokytojai bendradarbiauja su socialiniu pedagogu įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?* Visi mokytojai teigė, jog įgyvendinant vaiko

teisės nors kartą per savaitę susitinka su socialiniu pedagogu. **M1, M6** bendradarbiauja 2 – 3 kartus per savaitę, **M5, M8** – 1 – 2 kartus per savaitę. **M2, M3, M4, M7** teigė, jog su socialiniu pedagogu bendradarbiauja 1 kartą per savaitę. Tačiau **M2, M4, M5** pabrėžė, kad esant reikalui bendradarbiaujama ir dažniau. Galima daryti išvadą, kad **M** ir SP gana glaudžiai bendradarbiauja ir aktyviai įgyvendina vaiko teises pradinėje mokykloje.

Mokytojams buvo pateiktas klausimas: *kokius bendradarbiavimo metodus taikote įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?* Tyrimo rezultatai parodė, kad **M** šia tema su mokiniais daugiausiai diskutuoja (19 lentelė).

19 lentelė. Mokytojų taikomi bendradarbiavimo metodai įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje

KATEGORIJA	SUBKATEGORIJA	PATVIRTINANTYS TEIGINIAI
Mokytojų taikomi metodai įgyvendinat vaiko teises	Diskusija	M1: „Pagrindinis yra diskusijos...“ M2: „Mes apie tai kalbam, aiškinamės, kas tai yra...“ M3: „...kur toks laisvesnis laikas būtent kažkokiu klausimu kalbėtis.“ M4: „Na, pas mus dažniausiai bendravimas yra, diskusijos...“ M5: „...diskutuojam.“ M6: „...labai mėgstam diskutuoti..“ M7: „...bendruojam, diskutuojam.“ M8: „...pagrinde, tai mūsų klasėje vyksta diskusijos...“
	Preveninių filmukų rodymas	M1: „...prevenciniai visokie filmukai yra vaikams sukurti ir mes žiūrime tuos filmukus...“ M6: „...žiūrime animacinius filmus, juos aptariame, nes tai manau, yra gera prevencijos priemonė...“
	Situacijos analizė	M1: „...analizuojam situacijas...“; „...būna, kad matom koridoriuje atsitinka kažkoks įvykis, visai mūsų neliečia, bet stengiuosi įtraukti, kad tai yra visų mūsų visuomenė, mūsų mokykla visa bendra, kad ir neliečia mūsų šitas įvykis, kad mes turim padėti tiems vaikams išsiaiškinti šitą visą reikalą, visą problemą. Ir tada nagrinėjame, aiškinamės, jeigu tai yra rimta problema tiesiog iš pavyzdžio aiškinamės, kaip galėjo laviruoti, būtent kaip išspręsti tą problemą, matant grynai ta atvejį.“ M2: „Jeigu būtų, ką mes darytume?“ M4: „Na yra buvę patyčių atvejais. Tiesiog, tai vat šitas buvo labai jau smulkiai išanalizuotas su vaizdinėmis priemonėmis - kas, kaip ir sukurta situacija, ir kaip tu jautiesi tiesiog, ar tau taip smagu ir ar patiktų, kad tau taip atsitiktų?“
	Klasės valandėlė	M3: „Tai eina tos klasės valandėlės...“ M8: „tam yra klasės valandėlės, kurių metu kalbame apie vaiko teises..“
	Ekskursija	M3: „...išvykų metu, pavyzdžiui, tie patys į eismo mokyklą, pavyzdžiui, nuvykstam.“ M5: „Tai tada dalyvaujam gal išvykose, žygiuose...“

		M7: „...labai mėgstam ekskursijas, tai jų metu daug kalbame apie vaiko teises ir pareigas...”
	Konsultacija	M3: „Nu ir šiaip ta prasme kartais ir patys mokiniai konsultuojasi...”
	Dalyvavimas programoje	M5: „...dalyvaujame ir "Antro žingsnio" programoje, ten prieš patyčias ...“
	Integracija	M3: „Kartais įterpiam, aišku, ar integruojam į kitas pamokas, pavyzdžiui, kažkokias temas...” M8: „...mėgstu integruoti vaiko teisių supažindimą kitų pamokų metu...”

19 lentelėje pateikti duomenys rodo, kad **M**, įgyvendindami vaiko teises, taiko įvairius metodus. Kaip buvo minėta, dažniausiai taikomas metodas yra diskusija (8 informantai). Neretai panaudojama ir situacijos analizė (3 informantai). Taikydami pastarąjį metodą **M** su mokiniais analizuoja jau įvykusius arba tariamus vaiko teisių pažeidimus. **M3**, **M5** ir **M7** nurodė, jog ekskursijos taip pat gali pasitarnauti vaiko teisių įgyvendinimui. **M3** pateikė ekskursijos pavyzdį – *išvyka į eismo mokyklą, tai gana įdomu vaikams ir tuo pačiu jie yra išmokomi saugiai elgtis, saugoti savo ir kitų sveikatą bei gyvybę, gerbti kitus žmones*. **M1** ir **M6** savo mokiniams suteikia galimybę žiūrėti prevencinius filmukus, tai atskleidžia, kad mokytoja domisi šiuo klausimu, ieško informacijos, naujovių. Tą patį galima pasakyti ir apie **M5**, nes savo iniciatyva dalyvauja „Antro žingsnio“ prieš patyčias programoje. **M3** ir **M8** atskleidė, kad su mokiniais apie vaiko teises kalba per klasės valandėlę, taip pat integruoja įvairias su vaiko teisėmis susijusias temas į kitas pamokas bei individualiai konsultuoja mokinius. Apibendrinant duomenis, galima pastebėti, kad **M** patraukliai vaikams pateikia informaciją apie jų teises ir įvairiapusiškai su jais bendradarbiauja įgyvendinat vaiko teises pradinėje mokykloje.

Taip pat buvo svarbu sužinoti, *kaip mokytojai siekia bendradarbiavimo tikslų su socialiniu pedagogu įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?* (20 lentelė)

20 lentelė. Mokytojo ir socialinio pedagogo bendradarbiavimo tikslų įgyvendinimo būdai

KATEGORIJA	SUBKATEGORIJA	PATVIRTINANTYS TEIGINIAI
Mokytojo ir socialinio pedagogo bendradarbiavimo tikslų įgyvendinimo būdai	Projektai	M1: „...tinka į sveikatos ugdymo projektą...“; „Tai va tiesiog per projektėlius mažus stengiamės tuos visus dalykus ir padaryt.“ M2: „...projektai kažkokie, tai vat, sakykim...“ M4: „...tiesiog mes dalyvaujam projektuose...“ M7: „...pagrindė dalyvaujam rengiant projektus...“
	Renginiai	M2: „Nu tai būna įvairiausi renginiai.“ M6: „...organizuojam įvairius renginius, kurie skirti prevencijai, supažindinimui su vaiko teisėmis...“

		M7: „,...kartu su soc.pedagogu organizuojam renginius, kurie moko vaikus susipažinti su vaiko teisėmis ir pareigomis...“
	Akcijos	M1: „vat tarkim šiandien irgi vyksta tylos, visa savaitė, tylos savaitė ir mes po dviejų pamokų visi klausom meditacinės muzikos ir piešiam...“ M2: „,...akcijos...“: „,... sakylim ir ši savaitė yra savaitė prieš tą triukšmą, vyksta ir veiklos kažkokios, ir tyliosios pertraukos, ir mes va turim tylos ženklus.“ M3: „Tai esam čia tokį ir kartu ir per tas „Veiksmo savaitę be patyčių“ kaip buvo... Tai ir klasėj tokį užsiėmimą turėjom, tiesiog tokius komandinius žaidimus ten ir filmukus žiūrėjom, tai irgi kartu vat, organizavom su socialine darbuotoja savo M4: „,...rengia tam tikras programas, tokia kaip sakylim ši savaitė yra „Tylos savaitė“...“ M8: „,...kartu su soc.pedagogų organizuojam įvairias akcijas, kur kartu dalyvauja ir tėvai...“
Mokytojo ir socialinio pedagogo bendradarbiavimo tikslų įgyvendinimo būdai	Šeimų lankymas	M1: „Tai sakau, kad mes ėjom pas šeimas, stebėjom, ar turi vaikas savo darbo vietą, miegojimo lovą ar turi savo kampą, kas reikalinga yra.“
	Ekskursijos	M5: į ekskursijas, į žygius, einame, į išvykas einame. M6: „,...kartu su soc. pedagogu bandome važiuoti į ekskursijas, kurių metu susipažįstame su vaiko teisėmis ir pareigomis, kaip reikia elgtis tam tikrose situacijose...“

Mokytojai ir socialiniai pedagogai bendradarbiaudami dažniausiai rengia akcijas (5 informantai) ir projektus (4 informantai). Taip pat buvo paminėta, kad kartu jie lanko šeimas, dalyvauja ekskursijose, žygiuose ir išvykose bei rengia įvairius renginius. Pokalbio metu išaiškėjo, kad visų renginių, akcijų ir projektų iniciatorius yra **SP**. Jis pateikia idėjas, mintis, o mokytojai aktyviai įtraukia vaikus į veiklas ir padeda jas realizuoti. **M** ir **SP** aktyviai bendradarbiauja, rengia veiklas ne tik pamokų, bet ir pertraukų metu. Mokiniai mokykloje turiningai leidžia laiką piešdami, klausydami muzikos, žiūrėdami filmukus, žaisdami žaidimus, darydami rankdarbius ir kt.

Pasidomėjus, kaip mokytojai vertina bendradarbiavimo su socialiniu pedagogu rezultatus įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje, sulaukta daugiausiai teigiamų atsakymų: „Kol kas teigiamai, nes ir tėveliai nėra priešiški, ir vaikai laimingi ir kol kas viskas eina... Aš manau, teigiamai tikrai vertinu.“(**M1**); „Mes labai aktyviai taip bendraujam, bendradarbiaujam, tai mes ir pasiekiam pilnai susitartų dalykų.“ (**M2**); „Gera vertinu.“ (**M4, M7**). **M3, M5, M6** atsakė šiek tiek abejodami: „Kadangi dirbu pirmus metus tai tokių kaip rezultatų apčiuopiamų labai... Na nors tie pokalbiai vis tiek kažkokį tai padeda, dėkim man pačiai kažkokių naujų dalykų sužinau. Tai toks rezultatas jaučiamas...“ (**M3**); „Mhm tai rezultatai yra patenkinami, aš manyčiau.“ (**M5**). Jų abejonės pagrįstos tuo, jog **M3**

mokykloje dirba tik pirmus metus, o **M5** mokykloje socialiniu pedagogu dirba tik puse etato. Galima daryti išvadą, kad SP padeda mokytojams įgyvendinti vaiko teises ir yra jiems labai reikalingi.

Tyrimo metu **M** buvo paprašyta įvardinti bendradarbiavimo su socialiniu pedagogu problemas įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje. Tik vienas mokytojas (**M5**) įvardino problemą: „Mūsų mokykloje socialinis pedagogas turi tik puse etato, tai aš matyčiau čia didžiausią problemą.

Tyrimo metu **M** buvo paprašyta įvardinti bendradarbiavimo su socialiniu pedagogu problemas įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje. Tik vienas mokytojas (**M5**) įvardino vienintelę problemą: „Mūsų mokykloje socialinis pedagogas turi tik puse etato, tai aš matyčiau čia didžiausią problemą, norėtusi, kad dirbtų visą darbo dieną“. Kiti **M** neižvelgė jokių sunkumų ir teigė, kad yra visiškai patenkinti bendradarbiavimo su SP galimybe: „Nekyla jokių. Jokių, labai aiškiai, dirba savo darbą socialinė pedagogė padeda tikrai.“ (**M1**); „Nu, kad neturim mes, jeigu iškyla klausimas tai mes iškart sprendžiame.“ (**M2, M6**); „Čia dabar galvoju ar susidūriau su tom problemom...Šiaip, kad prieinamumas tai tikrai yra ir, kad labai kažkas kliūtų tai nėra tokio...“ (**M3, M8**); „Atrodo viskas sklandžiai pas mus vyksta, problemų tokių nėra.“ (**M4**). Tyrime surinkti duomenys įrodo, kad SP efektyviai dirba ir bendradarbiauja su **M**.

Toliau buvo pasidomėta mokytojų bendradarbiavimo su socialinių pedagogu galimybėmis. 21 lentelės duomenys rodo, kad SP mokytojams yra labai naudingi ir reikalingi.

21 lentelė. Mokytojų bendradarbiavimo su socialiniu pedagogu galimybės

KATEGORIJA	SUBKATEGORIJA	PATVIRTINANTYS TEIGINIAI
Mokytojų bendradarbiavimo su socialiniu pedagogu galimybės	Preveninių renginių organizavimas	M1: „Nu sakau su tais visais projektais, vaikai irgi yra įtraukti.“ M2: „... Buvos prieš patyčias, veiksmo savaitė be patyčių, lygiai taip pat va čia socialinė organizavo, inicijavo jina, ir mes apsitarėm, kokias veiklas galėtumėm vykdyti tą savaitę be patyčių, sakykim taip.“ M3: „Ten nebent kokias klasių valandėles...“ M6: „...galimybė dalyvauti kartu prevenciniuose renginiuose...“ M8: „...socialinis pedagogas kartu su manim organizuoja prevencinius renginius, skirtus vaiko teisėms, vyko renginys - Kas yra vaiko teisės?...“
	Pagalba pedagogams ir vaikams	M1: „...pasiūlo idėjas, tarkim, kaip galima bendradarbiaut, jeigu tėtis arba mama manęs nesupranta. Pasiūlo idėjas kaip galima kalbėtis, kažkaip kitaip prieiti prie tėčio, kad tėtis suprastų tą informaciją. Būna taip, kad pasikviečiam visą šeimą ir kalba ir socialinė, tiesiog pagalba yra tame tikrai didelė.“ M2: „Nu tai padeda tas veiklas visokias sakykim paminėt...“; „... kada reiktų jau į ją kreiptis, sakykim, padėt spręst, bet jeigu būtų tai tikrai spręstumėm.“

		M4: „Atrodo ir išsprendžia viskas greičiau. Tiesiog bendraujam, atrodo, pakankamai dažnai ir pagalbos visada sulauksim ir viskas su ja gerai.“ M5: „Pagalba <...> socializuoti mokinius, socializuoti šeimas, netgi galimybės nu užtikrinti pamokų praleidimo kuo mažiau, kad praleistų pamokų.“; „Pagalba probleminėms vaikų šeimų vaikams...“ M7: „...labai padeda mokytojui ir vaikams, sprendžiant įvairias kilusias problemas, sprendžiant konfliktus...“
--	--	--

M, atskleidami bendradarbiavimo galimybes su SP (21 lentelė), akcentavo, kad SP yra labai svarbus pradinėje mokykloje. Bendradarbiaujant su juo atsiveria daug didesnės galimybės. **M** dažnai pritrūksta idėjų, kompetencijų spręsti įvairias vaikų ir šeimų socialines problemas, todėl šiuo klausimu kreipiasi į SP. Socialinis pedagogas padeda pedagogams bendrauti su šeimomis ir greičiau išspręsti vaiko socialines problemas (5 informantai). Be to jis yra įvairių prevencinių renginių iniciatorius ir organizatorius. SP labiausiai suinteresuotas užkirsti kelią vaiko teisių pažeidimams, todėl įtraukia vaikus į įvairias veiklas, rengia akcijas, klasių valandėles, pasitaria su mokytojais, padeda jiems kuo įdomiau, įsimintiniau suteikti vaikams įgūdžių ir žinių apie vaiko teises ir pareigas. Todėl bendradarbiavimas yra naudingas tiek mokytojams, tiek vaikams, tiek socialiniam pedagogui.

Tyrimu norėjome sužinoti, *ką mokytojai siūlytų keisti gerinant vaiko teisių įgyvendinimo galimybes pradinėje mokykloje*. Tyrimo duomenys parodė, kad **M** norėtų daugiau specialistų mokykloje: „Daugiau socialinių darbuotojų mokykloje.“ (**M2**, **M7**); „...tai norėtųsi ir psichologo mokykloje, nes, kadangi nėra...“ (**M3**, **M8**); „Nu tai steigti mokykloje visą socialinio pedagogo etatą, tai čia pagrindinis būtų.“(**M5**, **M6**). **M** norisi, kad vaiko teisės pradinėje mokykloje būtų įgyvendinamos aktyviau ir visapusiškiau. Likusieji informantai yra patenkinti vaiko teisių įgyvendinimu ir nieko nenorėtų keisti: „Nu žinokit kol kas net nesiūlyčiau, nes viskas kaip ir gerai mūsų mokykloje, socialinę pedagogę tikrai nuostabią turim, netgi daugiau daro negu priklauso. Tai visada darbuose, visada aktyviai...“ (**M1**); „Žinokit šiuo metu nieko negalėčiau... Viskas atrodo gerai, tokių problemų nebuvo... Pagal poreikius visada atsižvelgia ir į mūsų nuomonę...“ (**M4**). **M1** ir **M4** vaiko teisių įgyvendinimo galimybes sieja su nepriekaištingu socialinio pedagogo darbu, todėl nieko nekeistų. Galima daryti išvadą, kad vaiko teisių įgyvendinimo galimybės priklauso daugiausiai nuo SP. Visavertiškoms vaiko teisių įgyvendinimo galimybėms reikalinga, kad SP būtų kompetentingas, aktyvus, iniciatyvus ir energingas bei skirtų pakankamai laiko bendradarbiavimui su **M**.

Apibendrinant galima pastebėti, kad mokytojai žino pagrindines vaiko teises, tačiau yra mažai suinteresuoti jomis plačiau pasidomėti dokumentuose. Pedagogų nuomone, jų vaidmuo yra labai svarbus įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje, tačiau, siekdami visapusiškai padėti vaikams, jie

bendradarbiauja ir su kitais mokyklos specialistais. Tyrimo metu buvo išsiaiškinta, kad mokytojai turi galimybę bendradarbiauti su socialinių pedagogu ir įgyvendindami vaiko teises bendradarbiauja su juo nors kartą per savaitę. Mokytojai šia tema su vaikais daugiausiai diskutuoja ir analizuoja įvairias vaiko teisių pažeidimų situacijas, o bendradarbiaujant su socialiniu pedagogu taikomi įvairesni metodai, kurie sutelkia visą mokyklą vienam tikslui. Mokytojai bendradarbiavimo su socialiniu pedagogu rezultatus vertina palankiai ir neįžvelgia problemų. Bendradarbiavimą su socialiniu pedagogu įgyvendinant vaiko teises jie įvardina kaip pagalbos pedagogams ir vaikams galimybę, galimybę rengti įvairius prevencinius renginius. Gerinant vaiko teisių įgyvendinimo galimybes mokytojai nepriekaištavo socialinio pedagogo darbui, tačiau jiems norisi įvairiapusiškiau įgyvendinti vaiko teises, todėl jie pageidautų daugiau specialistų mokykloje.

3.3 Tyrimo rezultatų apibendrinimas

G. Kvieskienė teigia (2006), kad mokytojas ir socialinis pedagogas privalo bendradarbiauti įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje. Jos nuomone, nei socialinis pedagogas, nei mokytojas nėra pajėgūs vieni spręsti kylančias vaikų problemas. Anot V. Ivanauskienės (2009), glaudus bendradarbiavimas tarp socialinių pedagogų ir mokytojų yra reikalingas tam, kad mokykloje vyktų sėkminga socializacija, būtų puoselėjami humaniški tarpusavio santykiai, atskleidžiami kiekvieno mokinio talentai ir gebėjimai, būtų ginamos vaikų teisės bei vaikai būtų įtraukiami į socialiai reikšmingą ir naudingą veiklą. Tik suderinus savo veiklos funkcijas ir priemones, galima pasiekti teigiamų rezultatų.

Mokytojai ir socialiniai pedagogai gerai žino vaiko teises ir daugelis išvardintų teisių sutampa. Pagrindine vaiko teise jie laiko *teisę į mokslą*. Taip pat jie sutaria dėl tokių pagrindinių teisių kaip *teisė į sveikatą, į saugią aplinką, į tėvų globą, į asmens laisvę ir neliečiamumą*. Mokytojai prie pagrindinių vaiko teisių dar priskiria *teisę į gyvenamąją būstą ir į poilsį*, o socialiniai pedagogai - *teisę į gyvenimo sąlygas, teisę gyventi ir augti bei teisę į specialistų pagalbą*. Tiek mokytojai, tiek socialiniai pedagogai išmano vaiko teises ir beveik vienodai jas įvardina.

Įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje būtina remtis įvairiais vaiko teises reglamentuojančiais teisės aktais. Tyrimo rezultatai parodė, kad M ir SP nepakankamai domisi būtiniausiais pagrindiniais teisės aktais, todėl jiems gana sunku juos įvardinti. Tiek M, tiek SP įvardino keturis pagrindinius dokumentus, tai – *LR Konstitucija, LR Švietimo įstatymas, LR Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymas ir JT Vaiko teisių konvencija*. Tyrimu atskleista, kad visi informantai stengiasi domėtis vaiko teises reglamentuojančiais dokumentais, tačiau atlikdami savo darbą dažniausiai taiko kelis teisės aktus.

M ir SP bendradarbiauja su kitais mokyklos specialistais ir siekia vienodų tikslų – *visapusiškos pagalbos vaikams ir jų šeimoms bei tarpusavio pagalbos*. Taigi tyrimo duomenys rodo, kad mokyklos specialistams rūpi vaikų gerovė ir jie visi suvienija savo jėgas, kad tinkamai įgyvendintų vaiko teises. Specialistai padeda vieni kitiems, dalijasi patirtimi, informacija ir taip suderina savo veiklos funkcijas bei priemones. Kadangi svarbiausi socializacijos proceso dalyviai yra mokytojas, mokinys ir socialinis pedagogas, todėl buvo pasidomėta mokytojo ir socialinio pedagogo bendradarbiavimo galimybėmis. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad *visada yra galimybės bendradarbiauti*. M ir SP naudojami ir efektyviai įgyvendina vaiko teises pradinėje mokykloje.

M ir SP informantų nuomonėmis, jų vaidmenys įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje yra vieni iš pagrindinių. M ir SP savo veiklos funkcijų nedubliuoja ir tik papildo vieni kitus. M labiausiai stengiasi užtikrinti vaikų *teisę į mokslą, tinkamai ugdyti asmenybes*. Jie rūpinasi saugios ir jaukios aplinkos kūrimu, supažindina vaikus su jų teisėmis, pamokų arba klasės valandėlės metu organizuoja įvairias veiklas ir padeda socialiniam pedagogui vykdyti įvairius renginius. Tuo tarpu SP *konsultuoja, padeda mokytojui atrasti ryšį su vaiku ir jo šeima bei spręsti kilusias problemas. Taigi jis teikia pagalbą tiek mokytojui, tiek vaikams bei jų šeimoms*. SP užsiima šviečiamąja veikla ir organizuoja įvairius prevencinius renginius, akcijas, projektus. Galima teigti, kad M ir SP kartu siekia vieno tikslo ir tinkamai pasiskirsto veiklos funkcijomis.

Kiekvienas SP ir M susitinka pagal savo reikmes. Vieni bendradarbiauja kelis kartus per dieną, o kiti tik kelis kartus per mėnesį, tačiau išvedus vidurkį galima teigti, kad M ir SP nuomonės šuo klausimu vienodos. Vidutiniškai jie susitinka kelis kartus per savaitę. Taigi galima daryti išvadą, kad M ir SP dažnai bendradarbiauja ir aktyviai įgyvendina vaiko teises pradinėje mokykloje.

Įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje M ir SP taiko įvairius metodus. Dirbdami atskirai, jie dažniausiai taiko skirtingas darbo formas. Sutampa tokios formos, kaip: *klasės valandėlė ir grupinė diskusija*. Dirbdami individualiai M taiko *situacijos analizę, rodo mokiniams prevencinius filmukus, konsultuoja, savarankiškai dalyvauja įvairiose programose, rengia ekskursijas, integruoja vaiko teisių temas įvairiose pamokose*. SP dažniausiai pasitelkia *individualaus pokalbio su mokytoju ar vaiku metodą, vykdo stebėjimus, suteikia mokytojams pagalbą pamokų metu, bendradarbiauja su kitomis institucijomis, rengia projektus, grupinius užsiėmimus, užsiima savišvieta*. Taigi M ir SP yra kūrybingi ir taiko skirtingus metodus, kurie reikalingi jų funkcijoms atlikti. Jie dažniausiai nedubliuoja vieni kitų metodų ir tai padaro vaikų teisių įgyvendinimą pradinėje mokykloje patrauklesniu ir efektyvesniu.

Pasiteiravus, kaip M ir SP kartu siekia bendradarbiavimo tikslų įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje, nuomonės išsiskyrė. M teigė, kad jie kartu su SP įgyvendina įvairius projektus, renginius,

lanko šeimas ir rengia ekskursijas. Tuo tarpu SP įvardino kitus bendradarbiavimo tikslų įgyvendinimo būdus ir teigė, kad jie kartu su M veda *klasės valandėles, dalyvauja Vaiko gerovės komisijos posėdžiuose, kuria veiksmų planus, užsiima tiriamąja veikla bei daug kalbasi šia tema*. Jų atsakymai sutapo dėl mokykloje rengiamų akcijų. Visi informantai paminėjo, kad mokyklose organizuojamos įvairios akcijos. Tai leidžia teigti, kad M ir SP *aktyviai bendradarbiauja*, tačiau M vieni metodai yra svarbesni, o SP *teikia pirmenybę kitiems metodams*. Taigi M ir SP išvardino metodus, kurie jų nuomone svarbesni. Išvardinta būdų įvairovė rodo, *kad kartu galima pasiekti bendradarbiavimo tikslų daug efektyviau*.

Tyrimu atskleista, kad M ir SP bendradarbiavimo rezultatus vertina teigiamai. SP teigia, kad dažnai ne iš karto pasiseka pasiekti bendradarbiavimo tikslų, tačiau dirbama tol, kol jie pilnai įgyvendinami. Taigi M ir SP nuomonės sutampa, jie yra patenkinti *kartu pasiektais darbo rezultatais*. Tai rodo, kad M ir SP deda visas pastangas bei *padedą vieni kitiems pasiekti vaiko teisių įgyvendinimo tikslus pradinėje mokykloje*.

Labiausiai informantų nuomonės išsiskyrė, kai buvo pasiteirauta apie bendradarbiavimo problemas. M ir SP yra patenkinti bendradarbiavimu vienų su kitais. SP įvardino pagrindines bendradarbiavimo problemas. Didžiausia iš jų yra *mokytojų abejingumas ir baimė*. Ši problema pasireiškia tuo, kad M dažnai „nuslepia“ vaikų teisių pažeidimus, jų problemas, nes nenori „išduoti“ vaiko arba bijo kritikos, bijo prisipažinti, kad jie nesusitvarko su vaikų problemomis. Dar viena problema – charakterių nesutapimai. Ji pasireiškia tuo, kad M ir SP yra sunku bendradarbiauti, kai yra nesuderinami jų charakteriai bei temperamentai. Darbą apsunkina ir skaudžios situacijos, apie kurias sunku kalbėti, bet SP jas turėtų žinoti. Pastarosios problemos reikalauja iš M ir SP atitinkamų kompetencijų. Jų stoka neleidžia tinkamai įgyvendinti vaiko teises. Kaip buvo minėta, M ir SP pasiekia bendradarbiavimo tikslų ir yra patenkinti bendro darbo rezultatais.

Mokytojai ir socialiniai pedagogai teigė, kad bendradarbiaujant vykdoma platesnė *švietėjiška veikla, kurios metu įgyvendinami įvairūs projektai, rengiamos akcijos, renginiai*. SP yra viso to *iniciatorius*, o M *prisiima didžiausią atsakomybę juos įgyvendinant*. M ir SP prisipažįsta, kad yra vieni kitiems reikalingi ir suteikia pagalbą. M teikia informaciją apie vaikus, o SP padeda socializuoti mokinius, šeimas, pateikia įvairių idėjų, kaip su jais bendradarbiauti. Jie pripažįsta, kad bendradarbiaujant pasiekiami geresni darbo rezultatai ir yra efektyviau išsprendžiamos vaikų problemos. SP nuomone, jų darbo rezultatai priklauso nuo glaudaus bendradarbiavimo su mokytojais. Taigi galima teigti, kad įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje M ir SP bendradarbiavimo galimybės yra ir jos užtikrina mokinių socializacijos sėkmę.

Visavertiškam vaiko teisių įgyvendinimui M siūlo įsteigti mokykloje daugiau darbo vietų specialistams. M pasigenda visu etatu dirbančio socialinio pedagogo, kai kuriose mokyklose trūksta psichologo, o dar kiti mokytojai neprieštarautų, jei mokykloje dirbtų du socialiniai pedagogai. Taigi M pasigenda daugiau specialistų, kurie padėtų visapusiškai ir kokybiškai įgyvendinti vaiko teises pradinėje mokykloje. SP nuomone, mokyklose turi būti daugiau specialistų (psichologų, logopedų), su kuriais galėtų bendradarbiauti įgyvendinant vaiko teises. Kol nėra šios galimybės mokykloje pasitelkti bendram tikslui daugiau specialistų, SP teigia, kad mokytojai būti atsakingesni, aktyviau integruotų temas apie vaiko teises į pamokų turinį ir praneštų apie iškilusias vaikų problemas. SP pageidautų, kad į šią veiklą labiau įsitrauktų tėvai. Anot jų, tėvai dažnai neprisiima atsakomybės už vaikus ir palieka viską spręsti SP. Galima daryti išvadą, kad SP susiduria su daugiau problemų ir turi daugiau pasiūlymų, ką galėtų keisti įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje.

Apibendrinant galima teigti, kad mokytojai ir socialiniai pedagogai žino vaiko teises ir jas įgyvendinant vadovaujasi tais pačiais dokumentais. Tiek mokytojai, tiek socialiniai pedagogai bendradarbiauja su kitais mokyklos specialistais ir siekia to paties tikslo – suteikti visapusišką pagalbą vaikams ir jų šeimoms bei padėti vieni kitiems kokybiškai atlikti savo funkcijas. Įgyvendinant vaiko teises visi informantai savo vaidmenį vertina kaip vieną iš pagrindinių. Tyrimu atskleista, kad socialiniai pedagogai ir mokytojai turi galimybę bendradarbiauti ir tai daro kelis kartus per savaitę. Bendradarbiaudami jie nedubliuoja savo veiklos funkcijų, o tik papildo vieni kitus. Mokytojai ir socialiniai pedagogai yra kūrybingi, aktyvūs, nes dirbdami atskirai taiko skirtingus darbo metodus, o siekdami išvien to paties tikslo, juos suderina ir pasiekia gerų darbo rezultatų. Bendro darbo rezultatus visi informantai vertina teigiamai. Jų nuomonės išsiskyrė, pasiteiravus apie kylančias bendradarbiavimo problemas. Mokytojai nežvelgia jokių bendradarbiavimo problemų, o socialiniai pedagogai kelias pastebi. Mokytojai ir socialiniai pedagogai vieningai pritaria, jog bendradarbiaujant yra daug didesnės galimybės įgyvendinti vaiko teises, negu dirbant pavieniui. Visaverčiam vaiko teisių įgyvendinimui visi informantai norėtų pasitelkti daugiau kompetentingų specialistų, o socialiniai pedagogai turi dar daugiau pasiūlymų, kaip pagerinti vaiko teisių įgyvendinimą pradinėje mokykloje.

DISKUSIJA

Pastaraisiais dešimtmečiais keičiasi požiūris į vaiką. Vaiko teisėms suteikiamas išskirtinis dėmesys. Jos turi būti įgyvendinamos visuose lygmenyse ir institucijose. *Vaiko teisių konvencijoje* (1989) pabrėžiama, kad vaiko socializacijai didžiausią įtaką po šeimos turi kita ugdymo institucija – mokykla. Kadangi socializuodamasis žmogus tampa asmenybe, tai socializacija – vienas iš aktualiausių šiuolaikinės socialinės pedagogikos tiriamų klausimų (Butvilas, 2008). Bendradarbiavimo ir vaiko teisių įgyvendinimo mokykloje tema atliekami moksliniai tyrimai. Šiandien pripažįstamų vaiko teisių turinį sudaro *Vaiko teisių konvencijoje* (1989) nurodytos teisės, suskirstytos į keturias grupes: *išlikimo* teisės, *raidos*, *augimo* teisės, *globos*, *saugumo* teisės, *dalyvavimo* teisės. Empirinio tyrimo metu socialiniai pedagogai ir mokytojai įvardino bent po vieną vaiko teisę iš kiekvienos grupės.

Tyrimu nustatyta, kad SP ir M bendradarbiauja su kitais mokyklos specialistais, siekdami padėti vaikui ir jo šeimai bei suteikti tarpusavio pagalbą. Bendradarbiaujant su kitais specialistais, siekiama užkirsti kelią kylančioms problemoms, ginti vaiko teises, užtikrinti saugumą mokyklos ir šeimos aplinkoje, kartu spręsti konfliktines situacijas. Specialistai susitelkia tam, kad vaikus socializuotų ir padėtų pasiekti kuo geresnių mokymosi rezultatų. Tyrimo rezultatai dera su A. Rutkienės ir kt. (2009) nuomone, kad vykstant intensyviai mokytojų su kitais specialistais bei tėvais bendravimui ir bendradarbiavimui, vaikas patiria, kad yra neatskiriama visuomenės dalis. S. Ignatavičiaus (2011) nuomone, tik bendruomenėje - intensyviais ir teigiamais ryšiais bei įvairiapuse bendra veikla susijusiame sociume - formuojasi individo gebėjimai gyventi tolerantiškai, solidariai ir sąmoningai spręsti išskylančias problemas. O. Misiukevičienė ir A. Putauskienė (2009, p.7) išskyrė komandinio darbo tikslus: „*nukreipti, mažinti izoliaciją, mokyti socialinio patyrimo, paruošti individus jų gyvenimo permainoms, padėti asmenims spręsti jų asmenines problemas*“.

Tyrimu nustatyta, kad tiek M, tiek SP vaidmenys įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje yra labai svarbūs. Įgyvendindami vaiko teises, mokytojai atlieka šias funkcijas: *informacijos teikimo, užsiėmimų organizavimo, teisės į mokslą užtikrinimo, saugios ir jaukios aplinkos kūrimo, asmenybės ugdymo ir pagalbos vaikams bei jų šeimoms teikimo*. Buvo atskleistos ir socialinio pedagogo veiklos funkcijos: *pagalbos vaikams ir jų šeimoms teikimas, prevencinio darbo organizavimas, šviečiamoji veikla*. A. Helmke (2012) pritaria, kad mokytojo vaidmuo labai svarbus, nes jis turi tiesioginį poveikį vaikų mokymuisi, asmenybės raidai, jų elgesiui. A. Danielsen (2009) nuomone, mokytojas privalo daug dėmesio skirti auklėjamai pedagoginio darbo daliai. A. Rutkienė ir V. Zuzevičiūtė (2009, p.55) apibrėžė mokytojo vaidmenį: „*mokytojas – tai mokymo organizatorius, mokymosi galimybių kūrėjas, mokymosi talkininkas, patarėjas, partneris, tarpininkas, esantis tarp mokinio ir daugybės įvairių šiuolaikinių žinių*

šaltinių, turintis padėti mokiniams pasiręgti savarankiškam gyvenimui, rūpintis nuolatiniu savo mokymusi.“ M. Barkauskaitė ir kt. (2011) teigia, jog mokytojas turi pasirūpinti saugia aplinka mokykloje, kur vaikas galėtų visapusiškai ugdytis, būti kūrybišku, iniciatyviu, įgyti psichologinį atsparumą neigiamiems reiškiniams. I. Leliūgienė ir kt. (2011) pabrėžia SP svarbą ir teigia, jog pagalba vaikui tapo dar efektyvesnė, kai SP mokykloje užėmė tarpinę grandį tarp mokinio ir mokytojo. Tyrime paminėtos SP funkcijos atitinka daugelį *Socialinio pedagogo pavyzdinio pareiginio aprašo* instrukcijoje (2016) įvardintų socialinio pedagogo darbo funkcijų. SP tyrime paminėjo šias *Socialinio pedagogo pavyzdinio pareiginio aprašo* (2016) įvardintas funkcijas: *konsultacinė, korekcinė, vadybinė, šviečiamoji, prevencinė, socialinio ugdymo.*

SP tyrime atskleidė savo taikomus bendradarbiavimo metodus, įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje. Jie paminėjo tokius metodus *kaip individualus pokalbis, grupiniai užsiėmimai, stebėjimas, klasės valandėlė, pagalba pamokų metu, bendradarbiavimas su kitomis institucijomis, projektų, programų rengimas, savišvieta.* Jų išvardinti metodai atitinka J.Monkevičiaus ir R.Čiužo (2014) išnagrinėtą ir išanalizuotą socialinių pedagogų veiklą. Jie tvirtina, kad SP, atlikdamas savo pareigas dirba su mokiniais, jų šeima, mokytojais, dalyvauja mokytojų vedamose pamokose, patys veda socialinio ugdymo pamokas bei teikia neformaliojo vaikų švietimo paslaugas mokykloje. SP metodai taip pat atspindi *Profesinio rengimo standarte* (2008), kur išvardintos SP darbo sritys. Dokumente reglamentuojamos šios socialinio pedagogo darbo sritys: *prevencinio darbo organizavimas, darbas su ugdytiniais ir jų grupėmis, darbas su ugdytinių šeimomis, bendravimas ir bendradarbiavimas, socialinio pedagogo profesinis ir asmeninis tobulėjimas.*

Tyrime dalyvavę M taip pat išvardino bendradarbiavimo metodus, taikomus įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje: *diskusija, prevencinių filmukų rodymas, situacijos analizė, klasės valandėlė, ekskursija, konsultacija, dalyvavimas programose, integracija.* Nurodyta metodų gausa atitinka M. Chiman ir kt. (2006) nuomonę, kad mokytojas turi būti aktyvus, jis turi siūlyti įvairias metodikas, kad vaikai nejaustų rutinos. Kiekviena diena tiek vaikui, tiek mokytojui turi būti lyg iššūkis. Tai taip pat pabrėžiama *Švietimo ir ugdymo studijų kryptių apraše* (2015). Dokumente pateikta nuostata, kad pedagogai privalo tinkamai planuoti pamokų turinį, kad jis būtų patrauklus mokiniams, jog mokiniai norėtų ir turėtų galimybę sužinoti apie vaiko teises ir jų mokytis. Mokymo procese M turi sugebėti pastebėti tarp vaikų kylančius konfliktus ir taikyti įvairias psichosocialines ir edukacines intervencijas, padedančias juos valdyti ir išspręsti. Tyrimo rezultatai parodė, kad visi informantai teigiamai vertina bendradarbiavimo galimybes, įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje. Informantai teigia, kad bendradarbiaudami jie visada pasiekia išsikeltus vaiko teisių įgyvendinimo tikslus. Ivanauskienė (2009)

taip pat yra įsitikinusi, kad SP ir M dirba su tais pačiais vaikais ir tik siekdami to paties tikslo gali pasiekti reikiamų rezultatų. M. Barkauskaitė ir kt. (2011) išsakė tokią pat nuomonę, kad suorganizavus komandinį darbą galima pasiekti efektyvių rezultatų. Tyrimu atskleista, kad M bendradarbiaudami su SP nedubliuoja veiklos funkcijų ir pasirenka skirtingas darbo formas. Informantai aktyviai bendradarbiauja įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje. M ir SP vieningai pritaria, kad bendradarbiaujant atsiveria didesnės galimybės. Jie teigė, kad bendradarbiaujant vykdoma platesnė švietėjiška veikla, kurios metu įgyvendinami įvairūs projektai, rengiamos akcijos, renginiai. M ir SP prisipažįsta, kad yra vieni kitiems reikalingi ir suteikia pagalbą. Jie teigia, kad bendradarbiaujant pasiekiami geresni darbo rezultatai ir yra efektyviau išsprendžiamos vaikų problemos. SP nuomone, jų profesijos egzistavimas ir darbo rezultatai visiškai priklauso nuo glaudaus bendradarbiavimo su mokytojais. Šio tyrimo rezultatai sutampa su I. Ivanauskienės (2009) nuostata, kad moksleivis, socialinis pedagogas ir mokytojas – pagrindiniai socializacijos proceso mokykloje veikėjai, nuo kurių sąveikos priklauso socializacijos sėkmė. Jos nuomone, vien tik mokytojams spręsti moksleivių socialines problemas sudėtinga. Glaudus bendradarbiavimas tarp SP ir M reikalingas tam, kad mokykloje vyktų sėkminga socializacija, būtų puoselėjami humaniški tarpusavio santykiai, atskleidžiami kiekvieno mokinio talentai ir gebėjimai, būtų ginamos vaikų teisės, jie būtų įtraukiami į socialiai reikšmingą ir naudingą veiklą. I. Leliūgienės ir kt. (2011) atliktame SP veiklos kompetencijų raiškos tyrime nurodoma, kad SP veikla glaudžiai susijusi su pedagogui reikalingomis kompetencijomis. O. Misiukevičienė ir kt. (2014) įrodė, kad SP darbo specifikos apibrėžtumo trūkumas suartina juos su mokytojais ir įkvepia papildyti ir padėti mokytojams spręsti vaiko teisių klausimus. Kvieskienė ir kt. (2016) tyrimu nustatė: jeigu M atsiriboja nuo bet kokio bendravimo ir bendradarbiavimo su SP ir jo sudaryta komanda, jam vėliau sunkiau sekasi įsiliesti į probleminių situacijų sprendimą. Todėl M privalo bendradarbiauti, nes tuo tarpu ir SP taip pat nebus pajėgus spręsti mokinio problemų be mokytojo.

Apibendrinant rezultatus reikia pažymėti tyrimo apribojimus. Kokybinių tyrimų ribotumas sietinas su kokybiniuose tyrimuose neišvengiamu subjektyvumu. Nors planuojant ir atliekant šį tyrimą buvo laikomasi tokio pobūdžio tyrimams būtinų reikalavimų, tačiau tyrimo rezultatų generalizavimą ir jų pritaikymo galimybes apriboja iš dalies mažas tyrimo dalyvių skaičius. Būtent kokybinių tyrimų rezultatai yra unikalūs ir būdingi tik tyrimuose dalyvaujantiems asmenims. Nekorektiška būtų šio tyrimo išvadas taikyti visai populiacijai, tačiau tikėtina, kad ši tyrimo dalyvių išsakytą nuomonę padės numatyti tolesnes SP ir M bendradarbiavimo galimybes įgyvendinant vaiko teises mokykloje. Tiek šio tyrimo, tiek kitų tyrimų išvados leidžia teigti, kad SP ir M bendradarbiavimo galimybių įgyvendinant vaiko teises mokykloje tyrimai yra aktualūs ir reikalaujantys šių tyrimų tęstinumo.

IŠVADOS

1. Teorinė mokslinės literatūros ir dokumentų analizė atskleidė, jog mokykla yra antra institucija po šeimos, kuri daro didžiausią įtaką vaiko socializacijai, todėl ten dirbantys specialistai turi būti kvalifikuoti ir kompetentingi bei aktyviai bendradarbiauti įgyvendinant vaiko teises. Svarbiausia turi būti palaikomas bendradarbiavimas tarp mokinio, mokytojo ir socialinio pedagogo, nes jie yra pagrindiniai socializacijos proceso dalyviai, nuo kurių sąveikos priklauso socializacijos sėkmė. Glaudus bendradarbiavimas tarp socialinių pedagogų ir mokytojų reikalingas tam, kad mokykloje vyktų sėkminga socializacija, būtų puoselėjami humaniški tarpusavio santykiai, atskleidžiami kiekvieno mokinio talentai ir gebėjimai, būtų ginamos vaikų teisės, jie būtų įtraukiami į socialiai reikšmingą ir naudingą veiklą. Teorinė mokslinės literatūros ir dokumentų analizė leido suvokti, kad vaikų teisės yra sudėtinė žmogaus teisių sistemos dalis. Vaikai yra pilnaverčiai Lietuvos valstybės piliečiai, dėl to jų teisių apsaugos lygis turi būti aukštas ir jie privalo gauti visas teikiamas teises garantijas.

2. Tyrimu nustatyta, kad įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje socialiniai pedagogai yra tarpinė grandis tarp mokinio ir mokytojo, todėl bendradarbiavimas su mokytojais jiems yra ypač svarbus. Socialinių pedagogų nuomone, bendradarbiaujant su mokytojais yra didesnės galimybės kokybiškai atlikti savo darbą ir užtikrinti gerus jo rezultatus. Jų nuomone, bendradarbiaujant su mokytojais yra galimybė gauti informacijos apie vaikus ir juos geriau pažinti, sužinoti jų socialines problemas, atsiveria galimybė įgyvendinti platesnę švietėjišką veiklą; mokytojai jiems padeda įgyvendinti įvairius projektus, renginius, akcijas ir kt. Bendradarbiaujant kartais kyla ir problemų, tačiau pasitelkiant specialistų kompetencijas, jos yra išsprendžiamos. Nors socialiniai pedagogai yra patenkinti bendro darbo rezultatais, tačiau jie turi pasiūlymų, kaip pagerinti vaiko teisių įgyvendinimo galimybes pradinėje mokykloje.

3. Tyrimu nustatyta, kad mokytojai aktyviai įgyvendina vaiko teises pradinėje mokykloje. Mokytojai atskleidė, kad turi galimybę bendradarbiauti su socialiniu pedagogu ir ja naudojasi. Jų bendradarbiavimas yra glaudus ir užtikrina gerus bendro darbo rezultatus įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje. Mokytojai neišvelgia jokių bendradarbiavimo problemų ir mano, kad bendradarbiaujant su socialiniu pedagogu atsiveria didesnės galimybės užkirsti kelią vaiko teisių pažeidimams. Mokytojai akcentuoja, kad bendradarbiaujant su socialiniu pedagogu atsiveria galimybė efektyviau bendrauti su vaikais ir jų šeimomis bei greičiau ir profesionaliau spręsti jų socialines problemas. Jie išskiria dar vieną bendradarbiavimo su socialiniu pedagogu galimybę - galimybę organizuoti prevencinius renginius, kurių metu vaikai įgauna įgūdžių ir žinių apie savo ir kitų vaikų

teises. Socialiniai pedagogai pateikia mokytojui idėjų ir padeda efektyviai įgyvendinti vaiko teises pradinėje mokykloje, todėl jų bendradarbiavimas yra būtinas.

REKOMENDACIJOS

Rekomendacijos mokytojams.

Mokytojas turėtų skirti didesnę dėmesį ir sudaryti galimybes vaiko teisių ir jų apsaugos problematikai aptariant mokyklos bendruomenėje (tėvai, administracija, socialiniai pedagogai, kiti specialistai ir pan.). Tai padėtų gerinti vaikų tarpusavio bei mokytojų ir mokinių, mokytojų ir socialinių pedagogų, mokytojų ir tėvų santykius. Tuo tikslu siūlome:

- didinti mokytojų kompetencijas (seminarų, kursų ir kt. tobulinimosi formų pagalba);
- glaudžiau bendradarbiauti su tėvais, socialiniais pedagogais, vaiko teisių tarnybų darbuotojais, pasitelkiant jų kompetencijas ir paslaugas, formuojant nuostatas vaiko teisių srityje bei gerinant bendradarbiavimo galimybes, įgyvendinant vaiko teises mokykloje;
- vaiko teisių įgyvendinimo tematiką analizuoti įvairesniais metodais, būdais, pasitelkiant specialistus;
- sudaryti bendradarbiavimo su socialiniais pedagogais, vaikais, tėvais ir kt. galimybes, inicijuojant įvairias vaiko teisių įgyvendinimo formas (edukaciniai projektai, ilgalaikės akcijos, susijusios su vaiko teisėmis, debatai ir pan.).

Rekomendacijos socialiniams pedagogams.

Bendradarbiavimas visų pirma prasideda pačioje mokykloje: tarp mokytojų, socialinio pedagogo, psichologo, administracijos, kitų specialistų, vaikų ir jų tėvų. Todėl labai svarbu, kad socialinis pedagogas mokykloje padėtų kurti bendradarbiavimui palankią aplinką, komandinį problemų sprendimą. Tuo tikslu siūlome:

- organizuoti metodinę pagalbą mokytojams, vaikams, tėvams vaiko teisių įgyvendinimo pradinėje mokykloje kontekste;
- aktyviai bendrauti ir bendradarbiauti su mokytojais, vaikais, tėvais, kitais specialistais, gerinant vaiko teisių įgyvendinimą pradinėje mokykloje, skatinant visus ugdymo proceso dalyvius, kuo aktyviau dalyvauti įstaigos veikloje (klausimų – atsakymų vakarai, disputai, atvirų durų dienos ir kt.), išnaudojant visas galimybes, vadovaujantis partnerystės principu;
- kuo daugiau bendradarbiauti su mokytojais, tėvais, inicijuoti juos reikšti savo poreikius, interesus, kartu kuriant bendradarbiavimu grįstos partnerystės planus, nes bendradarbiavimas mokytojo, socialinio pedagogo, vaiko ir tėvų mokykloje, tai vaiko teisių įgyvendinimo pagrindas.

LITERATŪRA

1. Ališauskienė, S., Čegytė, D. 2008. Ankstyvosios intervencijos vaikystėje specialistų profesinio pasirengimo turinio analizė. [Interaktyvus]. [Žiūrėta 2019m. birželio 24 d.]. Prieiga per internetą:<http://etalpykla.lituanistikadb.lt/fedora/objects/LT-LDB/0001:J.04~2008~1367162907254/datastreams/DS.002.0.01.ARTIC/content>
2. Aramavičiūtė, V. 2009. Šiuolaikinio žmogaus socializacija Juozo Vaitkevičiaus socialinėje pedagogikoje. Acta paedagogica Vilnensia. Mokslo darbai, Nr. 22, 163-173 p.
3. Astrauskienė, R. 2008. Profesinis mokymas: aktualijos ir tendencijos . Šiauliai : Šiaulių profesinio rengimo centras.
4. Barkauskaitė, M., Mikalauskienė, J. 2011. Saugios aplinkos kūrimas bendrojo ugdymo mokykloje. [Interaktyvus]. [Žiūrėta 2020 m. sausio 24 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.biblioteka.vpu.lt/pedagogika/PDF/2011/103/103.pdf#page=30>>
5. Bendrieji savivaldybių vaiko teisių apsaugos skyrių nuostatai. 2018. [Interaktyvus]. [Žiūrėta 2020 m. sausio 24 d.]. Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=360311>
6. Braslauskienė, R., Thorsteinsson, G., Vismantiene, R. (2015). *Searching in the Literature for Theoretical Dimensions to Support the Modelling of Children's Legal Education*. International Journal of Humanities and Social Science (IJHSS), 5(12).- 154-163.
7. Braslauskienė R., Norvilienė A., Šmitienė G. ir kt. 2018. Patirtinis ugdymas(-is) vaikystėje: šiuolaikinės medijos ir informacinių komunikacinių technologijų galimybės. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla.
8. Bitinas, B. 2000. Ugdymo filosofija. Vilnius: Enciklopedija.
9. Bujokienė M. 2012. Socialinio pedagogo lyderystė mokykloje: socialinių pedagogų požiūris. Klaipėda: Klaipėdos universitetas.
10. Burvytė S. 2014. Apie kokybišką pedagogo sąveiką su vaiko tėvais [žiūrėta 2019 m. rugpjūčio 21 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.ugdykim.lt/Apie_kokybiska_pedagogo_saveika_su_vaiiko_tevais>.
11. Butvilas, T. 2008. Šeimoje netektį patyrusių vaikų socializacija. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas.
12. Chipman M.; Volunteer P.; ir kt. 2006. The Peer Tutoring Literacy Program™: Achieving Reading Fluency and Developing Self-esteem in Elementary School Students. Columbia. [Interaktyvus].

[Žiūrėta 2019 m. sausio 26 d.]. Prieiga per internetą: <
http://www.carla.umn.edu/immersion/acie/vol10/bridge_nov06.pdf

13. Comstock- Galagan, Ch. (2008). Why Inclusion Begins in Kindergarten... Or Doesn't. [Interaktyvus]. [Žiūrėta 2019 m. birželio 24 d.]. Prieiga per internetą: <
<file:///C:/Users/Mano/Documents/Magistro%20straipsniai/WhyInclBeginsKinder.pdf>>

14. Danielsen, A. G.; Oddrun, S.; Jurn, H.; Word, B. (2009). School-Related Social Support and Students' Perceived Life Satisfaction. The Journal of Educational Research.

15. Europos istorijų parkas. 2012. Lietuvos vaikai savo teises žino tik paviršutiniškai. [Interaktyvus]. [Žiūrėta 2019 m. birželio 24 d.]. Prieiga per internetą: <
<http://www.vipt.lt/cms/app;jsessionid=30780477AB90310990081261EA176EF4.worker?service=external/ComNewsDetails&sp=11580&sp=Sindex>>

16. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija. 2000. [Interaktyvus]. [Žiūrėta 2019 m. birželio 24 d.]. Prieiga per internetą: <
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:C2012/326/02>>

17. Europos socialinė chartija. 1996. [Interaktyvus]. [Žiūrėta 2019 m. birželio 24 d.]. Prieiga per internetą: <
http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=42260&p_query=&p_tr2=>

18. Europos tarybos konvencija „Dėl vaikų apsaugos nuo seksualinio išnaudojimo ir seksualinės prievartos“ 2007. . [Interaktyvus]. [Žiūrėta 2019 m. birželio 24 d.]. Prieiga per internetą: <
<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168046e1d3>>

19. Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija.1950. [Interaktyvus]. [Žiūrėta 2019 m. birželio 1 d.]. Prieiga per internetą: <
http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_LIT.pdf

20. Glebuviene, V., S., Kerulienė, I. 2010. Vaiko teisės ir jų apsauga šeimoje bei ugdymo įstaigoje. [Interaktyvus]. [Žiūrėta 2019 m. birželio 1 d.]. Prieiga per internetą: <
<http://www.ikimokyklinis.lt/index.php/straipsniai/bendri-straipsniai/vaiko-teises-ir-ju-apsauga-seimoje-bei-ugdymo-istaigoje/4210>>

21. Geros mokyklos koncepcija. 2015. [Interaktyvus]. [Žiūrėta 2019 m. balandžio 1 d.]. Prieiga per internetą: <
www.nmva.smm.lt/wp-content/.../2015/11/GM_koncepcija_11-121.docx>

22. Gudžinskienė, V., Norvaišaitė, J. Socialinio darbuotojo kompetencijų sampratų analizė. 2010. Socialinis ugdymas, Nr 11(22), 55 - 64p.

23. Helmke, A. 2012. Pamokos kokybė ir mokytojo profesionalumas: diagnostika, vertinimas, tobulinimas. Vilnius: Standartų spaustuvė.
24. Ignatavičius, S. 2011. Pilietinių vertybinių nuostatų ugdymas 5-oje klasėje mokantis Lietuvos istorijos kursą. [Interaktyvus]. [Žiūrėta 2019 m. birželio 1 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.pilietinis-ugdymas.smm.lt/info/tyrimai.html>>
25. Ivanauskienė, V. (2009). Collaboration between a social pedagogue and a class master in solving social problems of pupils. Socialiniai tyrimai, Nr. 2 (16), 24–31 p.
26. Jackson T., Burrus J., Bassett K., Roberts R. D. 2010. Teacher Leadership: An Assessment Framework for an Emerging Area of Professional Practice. . [Interaktyvus]. [Žiūrėta 2019 m. birželio 1 d.]. Prieiga per internetą:<<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/j.2333-8504.2010.tb02234.x/epdf>>
27. Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija.1989. [Interaktyvus]. [Žiūrėta 2019 m. birželio 1 d.]. Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=19848&p_query=&p_tr2=>>
28. Jonynienė, Ž. 2009. Vaiko teisių įgyvendinimas: mokyklos demokratėjimo rodiklis. Socialinis darbas, Nr. 8(2), 51-53 p.
29. Kairienė B. 2012. Vaiko teisinis statusas: įgyvendinimo problemos. Vilnius. Nr. 4(4). , p.14-46.
30. Kardelis K. 2016. Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras.
31. Karmaza. E., Grigutytė N., Karmazė E. G. 2007. Smurtas mokykloje: prevencija ir pagalba. – Vilnius: Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centras
32. Kvieskienė, G.,Indrašienė, V., Targamadzė, V., Merfeldaitė, O., Valeckienė, D., Suboč, V. 2006. Pedagoginės psichologinės pagalbos mokykloje veiksmingumas, ŠMM Švietimo būklės tyrimai
33. Leliūgienė, I., Legeckienė, K. 2011. Etiniai, edukaciniai ir teisiniai prieštaravimų tarp vaikų teisių ir pareigų bendrojo lavinimo mokyklose raiškos aspektai. Mokslo ir edukaciniai procesai, Nr.2(15), 58 – 60 p.
34. Lietuvos pažangos strategija "Lietuva 2030". 2012. [Interaktyvus]. [Žiūrėta 2019 m. balandžio 3 d.]. Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=425517&p_query=&p_tr2=2

35. Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymas. 2011. [Interaktyvus]. [Žiūrėta 2019 m. gruodžio 3 d.]. Prieiga per internetą: < <http://www.vmotnam.lt/specializuotos-pagalbos-centras/apsaugos-nuo-smurto-artimoje-aplinkoje-istatymas-asaa-istatymas/>>
36. Lietuvos respublikos Civilinis kodeksas. 2001. [Interaktyvus]. [Žiūrėta 2019 m. balandžio 3 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www3.lrs.lt/pls/inter3/oldsearch.preps2?Condition1=107687&Condition2=>>
37. Lietuvos Respublikos Baudžiamasis kodeksas. 2002. [Interaktyvus]. [Žiūrėta 2019 m. balandžio 3 d.]. Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=111555
38. Lietuvos Respublikos Konstitucija. 1992. [Interaktyvus]. [Žiūrėta 2019 m. gruodžio 3 d.]. Prieiga per internetą: < <http://www3.lrs.lt/home/Konstitucija/Konstitucija.htm>>
39. Lietuvos Respublikos minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymas. 2018. [Interaktyvus]. [Žiūrėta 2019 m. gruodžio 3 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.90D8CF4E3E9F>>
40. Lietuvos Respublikos nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymas. 2002. [Interaktyvus]. [Žiūrėta 2019 m. balandžio 3 d.]. Prieiga per internetą: < http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=289912>
41. Lietuvos Respublikos Valstybinių pašalpų šeimoms, auginančioms vaikus įstatymas [Interaktyvus]. [Žiūrėta 2019 m. balandžio 3 d.]. Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=234411&p_query=&p_tr2=>
42. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija. 2013. Šeimos ir bendruomenių departamento nuostatai. [Interaktyvus]. [Žiūrėta 2019 m. gruodžio 3 d.]. Prieiga per internetą: < http://www.socmin.lt/public/uploads/525_seimos_ir_bendr_depart_nuostatai_2013.pdf>
43. Lietuvos Respublikos socialinės paramos mokiniams įstatymas. 2019. [Interaktyvus]. [Žiūrėta 2019 m. gruodžio 3 d.]. Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=463902>
44. Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymas. 2019. [Interaktyvus]. [Žiūrėta 2019 m. balandžio 3 d.]. Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=270342&p_query=&p_tr2=>
45. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas. 2011. [Interaktyvus]. [Žiūrėta 2019 m. gruodžio 3 d.]. Prieiga per internetą: < http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=279441&p_query=&p_tr2=>

46. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pakeitimo įstatymas. 2011. [Interaktyvus]. [Žiūrėta 2019 m. gruodžio 3 d.]. Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=395105&p_query=&p_tr2=
47. Lietuvos Respublikos vaikų išlaikymo fondo įstatymas . 2018. [Interaktyvus]. [Žiūrėta 2019 m. gruodžio 3 d.]. Prieiga per internetą: <[http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=289714&p_query=&p_tr2=>](http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=289714&p_query=&p_tr2=)
48. Lietuvos Respublikos vaiko apsaugos kontrolieriaus įstatymas. 2016. [Interaktyvus]. [Žiūrėta 2019 m. gruodžio 3 d.]. Prieiga per internetą:<[http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=312048&p_query=&p_tr2=>](http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=312048&p_query=&p_tr2=)
49. Lietuvos Respublikos vaiko apsaugos pagrindų įstatymas . 2018. [Interaktyvus]. [Žiūrėta 2019 m. gruodžio 3 d.]. Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=279424>
50. Lukoševičius A., Saveljeva R. 2012. Socialinių pedagogų profesinio tapimo ypatumai. Klaipėda: Lietuvos mokslo, 499 p.
51. Misiukevičienė O.; Putauskienė A. 2009. Socialinio pedagogo darbo vadovas. Vilnius.
52. Mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategija. 2008. [Interaktyvus]. [Žiūrėta 2019 m. lapkričio 13 d.]. Prieiga per internetą:<http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=329216&p_query=&p_tr2= >
53. Monkevičius J., Alas R. 2014. Socialinių pedagogų požiūris į komandinę veiklą mokykloje. Pedagogika, Nr. 2, p. 74-84.
54. Prakapas, R., Žilinskienė, R. 2008. Teisinis ugdymas bendrojo lavinimo mokykloje: Pedagogų požiūris. [Interaktyvus]. [Žiūrėta 2020 m. sausio 5 d.]. Prieiga per internetą: <<https://repository.mruni.eu/bitstream/handle/007/11942/1921-4047-1-SM.pdf?sequence=1&isAllowed=y>>
55. Prakapas, R., Korsakienė, R., Smaliukienė, R. 2009. Darbuotojų konsultaciniai gebėjimai: raiška ir ugdymo problemos. Verslas: Teorija ir praktika, Nr. 11(1), 12 - 19 p.
56. Rupšienė L. 2007. Kokybinio tyrimo duomenų rinkimo metodologija. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla.
57. Rutkienė A.; Zuzavičiūtė A. 2009. Mokytojo vaidmens kaita: bendruomenės įtraukimas siekiant mokymąsi daryti veiksmingesnį. Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas.
58. Socialinio pedagogo pareiginė instrukcija.2014 . [Interaktyvus]. [Žiūrėta 2019 m. sausio 5 d.]. Prieiga per internetą: <http://klaipedossocialiniai.vip1.lt/lt/istatymai/pareigine_instrukcija/>

59. Socialinio pedagogo rengimo standartas. 2016. [Interaktyvus]. [Žiūrėta 2019 m. sausio 25 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.kpmc.lt/Skelbimai/31%20standartas/Socialinio%20pedagogo.pdf>
60. Silverman D. 2016. Qualitative Research. Sage
61. Šalaševičiūtė, R. 2008. Vaikų pasitraukimo iš ugdymo įstaigų priežastys ir problemos sprendimo galimybės. Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigos patirtis. Konferencijos medžiaga[interaktyvus]. [Žiūrėta 2019 m. birželio 24 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.vaikogerove.lt/naujiena/38/>>
62. Terechovienė R.; Leliūgienė I. 2011. Socialinio pedagogo raiška mokykloje. Kaunas: Kauno technologijos universitetas.
63. Vaiko gerovės 2013 – 2018 metų programa. (2012). [Interaktyvus]. [Žiūrėta 2019 m. balandžio 7 d.]. Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=438640&p_query=&p_tr2=2>
64. Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymas. 2018. [Interaktyvus]. [Žiūrėta 2019 m. gegužės 7 d.]. Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=26397>
65. Valstybinė šeimos politikos koncepcija. 2008. [Interaktyvus]. [Žiūrėta 2019 m. gruodžio 3 d.]. Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=5477&p_k=1>
66. Valstybinė švietimo 2013–2022 metų strategija. (2013). [Interaktyvus]. [Žiūrėta 2019 m. sausio 3 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.smm.lt/uploads/lawacts/docs/451_f91e8f0a036e87d0634760f97ba07225.pdf>
67. Visuotinė žmogaus teisių deklaracija. 1948. [Interaktyvus]. [Žiūrėta 2019 m. sausio 3 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.ohchr.org/EN/UDHR/Documents/UDHR_Translations/lit.pdf>
68. Vitkauskaitė – Meurice D. 2009. Jungtinių Tautų žmogaus teisių sistemos reforma. Nr. 3(3). Vilnius: MRU
69. Westergard E. 2013. Teacher competencies and parental cooperation. International Journal about Parents in Education, 7 (2), 91–99.
70. Willow, C. (2010). Children's right to be heard and effective child protection. A guide for Governments and children rights advocates on involving children and young people in ending all forms of violence. [Interaktyvus]. [Žiūrėta 2015 m. gruodžio 3 d.]. Prieiga per internetą: <http://seap.savethechildren.se>
71. Žydžiūnaitė V., Sabaliauskas S. 2017. Kokybiniai tyrimai. Principai ir metodai. Vilnius: Vaga

PRIEDAI

MOKYTOJO INTERVIU KLAUSIMYNAS

Gerbiamas mokytojau,

Klaipėdos universiteto Socialinių ir humanitarinių mokslų fakulteto Socialinės pedagogikos magistrantūros studijų programos studentė Jurgita Taurinskienė atlieka empirinį tyrimą, kurio tikslas – atskleisti socialinio pedagogo ir mokytojo bendradarbiavimo galimybes įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje. Prašau Jūsų dalyvauti interviu, kurio duomenys bus pateikti baigiamajame darbe. Užtikrinu Jūsų dalyvavimo tyrime konfidencialumą. Iš anksto dėkoju už išsamius Jūsų atsakymus.

I. Bendrosios žinios apie vaiko teisių užtikrinimą Lietuvos Respublikoje.

1. Kokias įvardintumėte pagrindines vaiko teises?
2. Kokius žinote pagrindinius vaiko teises reglamentuojančius dokumentus?

II. Bendradarbiavimo galimybės įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje.

3. Kokie yra mokytojo bendradarbiavimo su kitais mokyklos specialistais tikslai pradinėje mokykloje?
4. Ar turite galimybę bendradarbiauti su socialiniu pedagogu įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?
5. Koks yra mokytojo vaidmuo įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?
6. Kaip dažnai bendradarbiaujate su socialiniu pedagogu įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?
7. Kokius bendradarbiavimo metodus (formas) taikote įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?
8. Kaip siekiate bendradarbiavimo tikslų su socialiniu pedagogu įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?
9. Kaip vertinate bendradarbiavimo su socialiniu pedagogu rezultatus, įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?
10. Kokias įvardintumėte bendradarbiavimo su socialiniu pedagogu problemas įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?
11. Įvardinkite bendradarbiavimo su socialiniu pedagogu galimybes.
12. Ką siūlytumėte keisti, gerinant vaiko teisių įgyvendinimo galimybes pradinėje mokykloje?

III. Profesinė karjera.

13. Kokios yra Jūsų pareigos (kvalifikacija)?
14. Koks Jūsų darbo stažas mokykloje?

SOCIALINIO PEDAGOGO INTERVIU KLAUSIMYNAS

Gerbiamas socialini pedagogė,

Klaipėdos universiteto Socialinių ir humanitarinių mokslų fakulteto Socialinės pedagogikos magistrantūros studijų programos studentė Jurgita Taurinskienė atlieka empirinį tyrimą, kurio tikslas – atskleisti socialinio pedagogo ir mokytojo bendradarbiavimo galimybes įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje. Prašau Jūsų dalyvauti interviu, kurio duomenys bus pateikti baigiamajame darbe. Užtikrinu Jūsų dalyvavimo tyrime konfidencialumą. Iš anksto dėkoju už išsamius Jūsų atsakymus.

I. Bendrosios žinios apie vaiko teisių užtikrinimą Lietuvos Respublikoje.

1. Kokias įvardintumėte pagrindines vaiko teises?
2. Kokius žinote pagrindinius vaiko teises reglamentuojančius dokumentus?

II. Bendradarbiavimo galimybės įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje.

3. Kokie yra socialinio pedagogo bendradarbiavimo su kitais mokyklos specialistais tikslai pradinėje mokykloje?
4. Ar turite galimybę bendradarbiauti su mokytojais įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?
5. Koks yra socialinio pedagogo vaidmuo įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?
6. Kaip dažnai bendradarbiaujate su mokytojais įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?
7. Kokius bendradarbiavimo metodus (formas) taikote įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?
8. Kaip siekiate bendradarbiavimo tikslų su mokytojais įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?
9. Kaip vertinate bendradarbiavimo su mokytojais rezultatus, įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?
10. Kokias įvardintumėte bendradarbiavimo su mokytojais problemas įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?
11. Įvardinkite bendradarbiavimo su mokytojais galimybes.
12. Ką siūlytumėte keisti, gerinant vaiko teisių įgyvendinimo galimybes pradinėje mokykloje?

III. Profesinė karjera.

13. Kokios yra Jūsų pareigos?
14. Koks Jūsų darbo stažas mokykloje?

MOKYTOJO M1 INTERVIU PROTOKOLAS

Sutartiniai ženklai:

D.A. – darbo autorius

D.A. Laba diena. Klaipėdos universiteto Socialinių ir humanitarinių mokslų fakulteto Socialinės pedagogikos magistrantūros studijų programos studentė Jurgita Taurinskienė atlieka empirinį tyrimą, kurio tikslas – atskleisti socialinio pedagogo ir mokytojo bendradarbiavimo galimybes įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje. Prašau Jūsų dalyvauti interviu, kurio duomenys bus pateikti baigiamajame darbe. Užtikrinu Jūsų dalyvavimo tyrime konfidencialumą. Iš anksto dėkoju už išsamius Jūsų atsakymus.

D.A. Kokias įvardintumėte pagrindines vaiko teises?

M1. Tai manau teisė į mokslą, teisė į saugumą, saugią aplinką, teisė į minties laisvę, teisė išvis į laisvę vaikas turi. Tai vat tos galbūt ir pagrindinės yra.

D.A. Kokius žinote pagrindinius vaiko teises reglamentuojančius dokumentus?

M1. Tai yra LR Konstitucija, turbūt ir Švietimo įstatymas, LR vaiko pagrindų įstatymas, apsaugos pagrindų ar ne? Galbūt tiek žinojimo mano.

D.A. Gerai. Kokie yra mokytojo bendradarbiavimo su kitais mokyklos specialistais tikslai pradinėje mokykloje? (Mokytojas tyli). Jūsų mokykla turi kitų specialistų?

M1. Turim specialistų, turim spec. pedagogę, socialinę pedagogę. Tai socialinės pedagogės tikslas yra žinoti manau kiekvieno vaiko situaciją šeimoje ypatingai socialiai remtinų vaikų, kaip jis jaučiasi mokykloj, nes iš tikrųjų yra pas mus klasej tokių vaikų ir einam kartu su socialine pedagogė į namus, tikrinam ar yra aprūpinti vaikai. Toliau socialinis darbuotojas manau yra ir... Mano bendradarbiavimas, kad mokiniams būtų gera mokykoje, kad jie jaustusi saugiai ir bet kokia iškilusi problema su jais susijusi, vat būtent padeda spręsti. Tai yra netgi ir patyčių klausimai jeigu jau neįmanoma mokytojui su tėvais ir vaiku išsiaiškinti, tai jau prašoma, kad įsiterptų ir socialinė pedagogė ir kalbėtumėmės. Galbūt netgi tėvų švietimui irgi socialinė pedagogė galėtų padėti, šviesti kaip auklėti vaikus. Galbūt kažkokių turi šeimoje problemų ir sprendžiama ne tik su mokytoja, bet ir su socialine pedagogė. Taip pat turėjom ir psichologę tai lygiai tas pats yra padeda psichologinius tuos... visas problemas išspręsti ir ne tik problemas ir tokį paskatinimą, kad tas mikroklimatas, kad jisai būtų kuo geresnis ir ne tik laisvė ir mokykloj pačioj ir tarp mokytojų. O spec. pedagogė tai jau yra spec. mokinių mokytoja kuri padeda jau man, mes bendradarbiaujam viena su kita, kad kuo geresnių rezultatų gauti iš tų mokinių, kurie turi programas. Mes bendradarbiaujant mėginam dēliotis tuos planus, ko sieksim, mėnesiui laiko. Mes taip susidarom ir dirbam su jais.

D.A. Supratau. Ar turite galimybę bendradarbiauti su socialiniu pedagogu įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

M1. Tai vat kaip ir minėjau taip tikrai turime galimybę ir yra įvairiausių programų pas mus mokykloj.

D.A. Gerai, vėlesnis čia bus klausimas. Koks yra mokytojo vaidmuo įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

M1. Na koks yra vaidmuo...? Tai čia mokytojo (mokytojo) pagrindinis. Ar čia kaip atsakyti į tą klausimą?.. Vaidmuo, nu svarbus vaidmuo yra mokytojos.

D.A. Ką Jūs nuveikiate įgyvendinant vaiko teises?

M1. Vis tiek, kad vaikas jaustusi mokykloj jaukiai, maloniai, saugiai mokytoja užtikrina šitą. O ką jinai daro? Tai bendrauja, veda pokalbius, visokias diskusijas... Tik bendraujant. O toliau teisė į mokslą. Tai čia padedu jiems žengti mokslo keliu, ieškoti informacijos, tiesiog mokau juos, laisvai reikšti mintis irgi, tikrai leidžiu. Jaučiasi vaikai klasėje ir laimingi, ir linksmi, ir saugūs manau.

D.A. Supratau, gerai. Kaip dažnai bendradarbiaujate su socialiniu pedagogu įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje? Kaip dažnai?

M1. Nu žinokit iš tikrųjų yra tų įvairių... Socialinė mūsų darbuotoja dar papildomai yra atsakinga už sveikos gyvensenos projektą, tai yra irgi kaip ir...

D.A. Tai per savaitę vis tiek tenka bent kartą jums susidurti?

M1. Per tą savaitę gal kokius 2-3 kartus kaip nieko susitinkam, nes jinai ateina, pastebi, visada klausia, kaip tiems vaikams sekasi, kurie turi tas programas, kurie turi bėdų šeimoje. Visada, visada ateina..

D.A. Kokius bendradarbiavimo metodus taikote įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

M1. Taip, diskusijos, prevenciniai visokie filmukai yra vaikams sukurti ir mes žiūrim tuos filmukus, analizuojam situacijas, diskutuojam. Pagrindinis yra diskusijos arba būna, kad matom koridoriuje atsitinka kažkoks įvykis, visai mūsų neliečia, bet stengiuosi įtraukti, kad tai yra visų mūsų visuomenė, mūsų mokykla visa bendra, kad ir neliečia mūsų šitas įvykis, kad mes turim padėti tiems vaikams išsiaiškinti šitą visą reikalą, visą problemą. Ir tada nagrinėjame, aiškinamės, jeigu tai yra rimta problema tiesiog iš pavyzdžio aiškinamės, kaip galėjo laviruoti, būtent kaip išspręsti tą problemą, matant grynai ta atvejį.

D.A. Tai jūs čia visai aktyviai tuo klausimu darbuojatės. O kaip siekiate bendradarbiavimo tikslų su socialiniu pedagogu įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

M1. Tai sakau, kad mes ejom pas šeimas, stebėjome, ar turi vaikas savo darbo vietą, miegojimo lovą ar turi savo kampatį, kas reikalinga yra. Toliau projektėliai maži vat tarkim šiandien irgi vyksta tylos, visa savaitė, tylos savaitė ir mes po dviejų pamokų visi klausom meditacinės muzikos ir piešiam, tai irgi toks savotiškas atsipalaidavimas ir tinka į sveikatos ugdymo projektą, tai tokia veikla įtraukta ir vaikams labai patinka. Tai va tiesiog per projektėlius mažus stengiamės tuos visus dalykus ir padaryti.

D.A. Gerai. Kaip vertinate bendradarbiavimo su socialiniu pedagogu rezultatus įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

M1. Kol kas teigiamai, nes ir tėveliai nėra priešiški, ir vaikai laimingi ir kolkas viskas eina... Aš manau, teigiamai tikrai vertinu. Ir plius dar esu Vaiko gerovės komisijos narė, tai mes ten kalbam ir ne tik apie pradinukus ir apie tuos didžiuosius mokinius. Tai visada jeigu kyla klausimas, neišsprendžia mokytojas dar yra Vaiko gerovės komisija, kur apsprendžiam jau visą šitą reikalą ir, jeigu tarkim vaikas nelanko pamokų labai daug - čia jau vyresnis, ir po Vaiko gerovės komisijos jokio rezultato nedavė... Kažkokius, tarkim, mes ten išsikeliam kriterijus, ką mes ten vaikui galim padėti, kaip, jeigu ji vis dar nelanko tų pamokų. Tada kviečiame policininkę, kuri yra skirta mūsų mokyklai. Tada jau tėvai ateina, policininkė, nu čia komisarė turbūt reikia sakyti, pavaduotoja ir mūsų visa grupė. Tada ir kalbam ir... Tai vat. Ir dar pas mus yra aktai tokie...

D.A. Ar vaikas dalyvauja šiame procese?

M1. Taip vaikas irgi dalyvauja. Ir tada jis mūsų, jeigu kaip ir nesupranta, tada galvojam, galbūt supras kaip tai yra svarbu iš tikrųjų. Ir dar yra aktai, tas toks iki gerovės komisijos yra aktai, jeigu tris aktus surenki tai jau tada kalbam, nes jau sprendžiam rimčiau tą bėdą. Nes tas aktas yra... Visa struktūra jo: rašo įvyki, kas nutinka pats vaikas, pati ta mokytoja ką pastebėjo ir tada jau tą aktą nunešam pas socialinę darbuotoją. Nėra taip, kad ateini pas socialinę ir sakai man čia buvo taip ir taip. Būtinai turi ateiti su aktu, su dokumentu pas socialinę ir jau tada aiškinamasis visas tas reikalas. Tai vat pas mus dar tokios taisyklės yra.

D.A. Supratau. Ar kyla kokių nors problemų bendradarbiaujant su socialiniu pedagogu įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

-Nekyla jokių. Jokių, labai aiškiai, dirba savo darbą socialinė pedagogė padeda tikrai.

D.A. Tai įvardinkite bendradarbiavimo su socialiniu pedagogu galimybes.

-Kokie pliusai? Tai pliusas tas, kad pasiūlo idėjas tarkim kaip galima bendradarbiaut, jeigu tėtis arba mama manęs nesupranta. Pasiūlo idėjas kaip galima kalbėtis, kažkaip kitaip prieiti prie tėčio, kad tėtis suprastų tą informaciją. Būna taip, kad pasikviečiam visą šeimą ir kalba ir socialinė, tiesiog pagalba yra tame tikrai didelė. O pliusai... Nu sakau su tais visais projektais, vaikai irgi yra įtraukti. Tai pliusas šitas yra. Kažkaip daugiau minusų nematau, nes iš tikrųjų mes neturėjom socialinės darbuotojos pusę metų, nu ne pusę tris mėnesius, gal praeitais metais, (tai

pajutot?) tai pajutom tą chaosą, pajutom, atsipalaidavo ir mokytojai ir vaikai, nu reikia to žmogaus mokyklai tikrai, kad toks būtų ir su elgesiu su tom teisėm ir pareigom vaiko, tai reikalingas toks žmogus būtinai.

D.A. Ar siūlytumėte ką nors keisti įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

M1. Nu žinokit kol kas net nesiūlyčiau, nes viskas kaip ir gerai mūsų mokykloje, socialinę pedagogę tikrai nuostabią turim, netgi daugiau daro negu priklauso. Tai visada darbuose, visada aktyviai, visada pertraukos metu stebi vaikus, ypatingai tuos didžiuosius, kurie išeina ir negerų darbų padaro. Iš karto tik įžengia žingsnį į kiemą, skambina tėčiui arba mamai, nu labai taip, tokia atrodo visur jos pilna ir visur viska jinai mato. Aš nežinau, kaip ji viską taip spėja, bet sakau šaunuolė.

D.A. Kokios yra jūsų pareigos?

M1. Mano kaip mokytojos pareigos?

D.A. Ne. Kokios Jūsų pareigos šioje mokykloje?

M1. O, aš mokytoja.

D.A. Kokia jūsų kvalifikacija?

M1. Mokytojos, pradedančioji mokytoja.

D.A. Koks yra jūsų darbo stažas?

M1. Du metai kaip mokytojos, o dar vieni metai prieš tai buvau padėjėja ketvirtam kurse dirbau ir mokiausi, tai jau kokie trys metai.

D.A. Supratau, tai labai ačiū už išsamius atsakymus.

MOKYTOJO M2 INTERVIU PROTOKOLAS

Sutartiniai ženklai:

D.A. – darbo autorius

D.A. Laba diena. Klaipėdos universiteto Socialinių ir humanitarinių mokslų fakulteto Socialinės pedagogikos magistrantūros studijų programos studentė Jurgita Taurinskienė atlieka empirinį tyrimą, kurio tikslas – atskleisti socialinio pedagogo ir mokytojo bendradarbiavimo galimybes įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje. Prašau Jūsų dalyvauti interviu, kurio duomenys bus pateikti baigiamajame darbe. Užtikrinu Jūsų dalyvavimo tyrime konfidencialumą. Iš anksto dėkoju už išsamius Jūsų atsakymus.

D.A. Kokias įvardintumėte pagrindines vaiko teises?

M2. Tai pagrindinės vaiko teisės - tai teisė, turbūt, į sveikatą, į mokslą, į saugią, nežinau, saugų jo buvimą visą tą tokį, nu saugumą galbūt tokį vat.

D.A. Kokius žinote pagrindinius vaiko teises reglamentuojančius dokumentus?

M2. Nu, Konstitucija, Švietimo įstatymas, vaiko teisių apsaugos įstatymas, Europos turbūt kažkoks yra dokumentas.

D.A. Taip. Kokie yra mokytojo bendradarbiavimo su kitais mokyklos specialistais tikslai pradinėje mokykloje?

M2. Na, padėti gal pirmiausia vaikui augti ir mokytis, ir būti saugiam, sveikam, užtikrintam tiek su sveikatos specialiste, su socialine, su psichologais. Nu visi dėl vaiko čionai.

D.A. Taip. Ar turite galimybę bendradarbiauti su socialiniu pedagogu įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

M2. Taip, turiu.

D.A. Koks yra mokytojo vaidmuo įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

M2. Nu tai, mokytojos ir supažindina, turbūt, ir kiekvienoje ugdymo toj situacijoje, kažkokioj mokymosi, akcentuoja tai ar kažkokia vieną sritį. Plius per klasės valandėles, per visokias išvykas mes galime apie tai kalbėti... ir kažkokie... renginius kažkokius apie vaikų teises galime organizuoti.

D.A. Kaip dažnai bendradarbiaujate su socialiniu pedagogu įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje, kaip dažnai?

M2. Kaip dažnai? Na aišku, pagal poreikį, nes vis tiek būna vaiko teisių tokių situacijų sakykim, kad ir su besiskiriančiais tėvais, sakykim, kažkokiu būna tokių situacijų, tai pagal poreikį, sakykim, kažkoks iškyla klausimas dėl vaiko teisių bendradarbiavimo, o kaip dažnai... (Mokytoja nutyla).

D.A. Na ar tenka per mėnesį nors kartą, pavyzdžiui, susitikti?

M2. Oj tai per savaitę..

D.A. Per savaitę?

M2. Apskritai dėl vaiko teisių ar būtent su socialiniu pedagogu?

D.A. Dėl vaiko teisių įgyvendinimo.

M2. Dėl vaiko teisių tai gal kartą per savaitę, nes šiaip glaudžiai bendradarbiaujam su socialine.

D.A. Supratau. Kokius bendradarbiavimo metodus taikote įgyvendinant vaiko teisių pradinėje mokykloje?

M2. Nu tai jei pažeidžiamos, kaip sakyti, stengiamės irgi iš karto reaguoti, sakykim, ten, neatiduoti neblaiviems tėvams vaikų, sakykim. Nu yra tokių situacijų, dėl to, kad buvo man situacijų besiskiriantys tėvai ir vienas sako duosiu- kitas neduosiu, vienas ateina paimt kitas neateina, vėl tada iš kart turi tas teises vaiko žiūrėti reikalauti sprendimų..

D.A. Ar kalbatės su mokiniais apie vaiko teisių pažeidimus?

M2. Na po kol kas tai bent jau kol jie pirmokai tai aš dar labai intensyviai nejaučiu kažkokio tokio. Mes apie tai kalbam, aiškinamės, kas tai yra, kaip tai mes galėtumėm... Jeigu būtų ką mes darytume.

D.A. Tai pokalbiai, diskusijos vyksta?

M2. Taip.

D.A. Supratau. Kaip siekiate bendradarbiavimo tikslų su socialiniu pedagogu įgyvendinant vaiko teisių pradinėje mokykloje?

M2. Su socialine... Nu tai būna įvairiausi renginiai. Galbūt renginiai, akcijos, projektai kažkokie, tai vat, sakykim... Jeigu būtent dėl vaiko teisių tai na tokio gal kaip ir vieno išskirto renginio gal ir nebuvo dar tokio, kad būtent apie vaiko teises. Renginius darom, pavyzdžiui, sakykim ir ši savaitė yra savaitė prieš tą triukšmą, vyksta ir veiklos kažkokios, ir tyliosios pertraukos, ir mes va turim tylos ženklus.

D.A. Visa tai darote kartu su socialiniu pedagogu?

M2. Taip čia su socialine ir slaugytoja.

D.A. Supratau. O kaip vertinate bendradarbiavimo su socialiniu pedagogu rezultatus įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

M2. Visi aktyvūs, nežinau. Mes labai aktyviai taip bendraujam, bendradarbiaujam, tai mes ir pasiekiam pilnai susitartų dalykų.

D.A. Gerai. Kokias įvardintumėte bendradarbiavimo su socialiniu pedagogu problemas įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

M2. Ką aš žinau problemų... Nu, kad neturim mes, jeigu iškyla klausimas tai mes iškart sprendžiame. Tada jinai padeda ten kažką, jeigu ar dėl elgesio vaikų, dėl mokslų, ar dėl kažkokių teisių... O ir šiaip planuojam kažkokias veiklas, renginius, į kurias tas aktualias temas, kurios ten mums reikalingos mes jas susiderinam. Problemų kaip ir neturim.

D.A. Tai įvardinkite bendradarbiavimo su socialiniu pedagogu galimybes.

M2. Nu tai padeda tas veiklas visokias sakykim paminėt. Buvos prieš patyčias, veiksmo savaitė be patyčių, lygiai taip pat va čia socialinė organizavo, inicijavo jinai, ir mes apsitarėm, kokias veiklas galėtumėm vykdyti tą savaitę be patyčių, sakykim taip. Ir kadangi dar mūsų pirmokai, tai nėr tokių didelių problemų su vaikų elgesiu, kada reiktų jau į ją kreiptis, sakykim, padėt spręst, bet jeigu būtų tai tikrai spręstumėm. Tai vat plusai, nežinau... Kai kartu dirbi, tai kartu ir išsisprendi.

D.A. Supratau. Ką siūlytumėte keisti gerinant vaiko teisių įgyvendinimo galimybes pradinėje mokykloje? Tikriausiai pas jus viskas gerai, kaip sakėte.

M2. Tai taip, bent jau aš nejaučiu...(pagalvojo) Daugiau socialinių darbuotojų mokykloje.

D.A. Daugiau reikėtų?

M2. Taip. Nu tai, dar galbūt vėl, nu kažkaip... Nors mūsų mokykla nedidelė, bet vis tiek kažkaip atrodytų, darbo užtekėtų visiems.

D.A. Gerai. Kokios yra jūsų pareigos?

M2. Pradinių klasių mokytoja.

D.A. Koks jūsų darbo stažas mokykloje?

M2. Mokykloje yra dabar dešimt metų.

D.A. Ačiū Jums labai už išsamius atsakymus.

M2. Prašom.

MOKYTOJO M3 INTERVIU PROTOKOLAS

Sutartiniai ženklai:

D.A. – darbo autorius

D.A. Laba diena. Klaipėdos universiteto Socialinių ir humanitarinių mokslų fakulteto Socialinės pedagogikos magistrantūros studijų programos studentė Jurgita Taurinskienė atlieka empirinį tyrimą, kurio tikslas – atskleisti socialinio pedagogo ir mokytojo bendradarbiavimo galimybes įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje. Prašau Jūsų dalyvauti interviu, kurio duomenys bus pateikti baigiamajame darbe. Užtikrinu Jūsų dalyvavimo tyrime konfidencialumą. Iš anksto dėkoju už išsamius Jūsų atsakymus.

D.A. Norėčiau Jums užduoti keletą klausimų. Galime pradėti?

M3. Galim.

D.A. Kokias įvardintumėte pagrindines vaiko teises?

M3. Vaiko teisės ar ne?

D.A. Taip.

M3. Tai teisė į globą tėvų, į pastogę, į mokslą, į kažkokią tai sveikatos priežiūrą, sveikatą... Pagrindinės manau šitos. Tokias kaip tris išskirčiau.

D.A. Gerai. Kokius žinote pagrindinius vaiko teises reglamentuojančius dokumentus?

M3. Tai čia bus Konstitucijoje manau Lietuvos Respublikos, na ir dabar tiksliai aš ten neįvardinsiu net nežinau galbūt vaikų teisių tarnyba irgi turi kažkokį, neturi dokumentą atskirą?

D.A. Švietimo įstatymas?

M3. Aj nu švietimo, taip eina tas. Kažkaip su tais dokumentais...

D.A. Kokie yra mokytojo bendradarbiavimo su kitais mokyklos specialistais tikslai pradinėje mokykloje?

M3. Tai čia pas mus ar ne, Jūs turit omenį?

D.A. Taip.

M3. Kaip, kokie?

D.A. Jūsų. Mokytojo bendradarbiavimo su kitais mokyklos specialistais tikslai.

M3. Tikslai. Tai tikslai...

D.A. Koku tikslu bendradarbiaujat?

M3. Pavyzdžiui, jeigu su socialine, tai, ta prasme, tiesiog kalbamės mokinio pačio buvimą mokykloje, ar ne apie, kaip jam sekas, jeigu kažkas su elgesiu kažkokios problemos. Tai tokia pagalba būtų tas tikslas kažkokia tai.

D.A. Pagalba mokiniams?

M3. Taip, pagalba mokiniams ko jau mokytojas kartais na nebegali, galbūt, suteikti, tada tiesiog kreipiesi kaip į antrinį tokį variantą.

D.A. Taip. Ar turite galimybę bendradarbiauti su socialiniu pedagogu įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

M3. Taip turime mokykloj.

D.A. Koks yra mokytojo vaidmuo įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

M3. Tai manau, kad tikrai gan svarbus. Nes tiek į mokslą, jeigu jis turi teisę, tai tu mokytojas ir esi atsakingas už tas suteiktas kažkokias žinias, mokslą...

D.A. Kaip dažnai bendradarbiaujate su socialiniu pedagogu įgyvendinat vaiko teises pradinėje mokykloje?

M3. Šiaip, kadangi, klasėje yra tų peštukų tokių, tai vat, iškilus kažkokiam incidentui dažnai taip ir pasikalbam, nebūtinai su vaikais galbūt vien tik su socialine, aš pasikonsultuoju tiesiog..

D.A. Kaip dažnai tenka? Per savaitę? Ar per mėnesį?

M3. Per savaitę kartą tai pabendrauju, nebūtinai, kad vaiką vedi, bet tiesiog pats, kad pasikalbėt, pasikonsultuot.

D.A. Kokius bendradarbiavimo metodus (formas) taikote įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

M3. Tai eina tos klasės valandėlės, kur toks laisvesnis laikas būtent kažkokiu klausimu kalbėtis. Kartais įterpiam, aišku, ar integruojam į kitas pamokas, pavyzdžiui, kažkokias temas ar tai saugumo, draugystės visokie bendravimai, išvykų metu, pavyzdžiui, tie patys į eismo mokyklą pavyzdžiui nuvykstam.

D.A. Kažkokios tai ekskursijos būna?

M3. Ekskursijos taip.

D.A. Diskusijos?

M3. Mhm.. Čia jau su pačiais mokiniais? Nu ir šiaip ta prasme kartais ir patys mokiniai konsultuojasi tiek su socialiniu pedagogu kažkokiais tai klausimais jeigu kyla.

D.A. Kaip siekiate bendradarbiavimo tikslų su socialiniu pedagogu įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

-Tai esam čia tokį ir kartu ir per tas veiksmo savaitę be patyčių kaip buvo... Tai ir klasėj tokį užsiėmimą turėjom, tiesiog tokius komandinius žaidimus ten ir filmukus žiūrėjom, tai irgi kartu vat, organizavom su socialine darbuotoja savo, tai vat, tokiu būdu tiesiog kartu veiklas kažkokias organizuojam.

D.A. Gerai. Kaip vertinate bendradarbiavimo su socialiniu pedagogu rezultatus įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

M3. Kadangi dirbu pirmus metus tai tokių kaip rezultatų apčiuopiamų labai... Na nors tie pokalbiai vis tiek kažkokį tai padeda, dėkim man pačiai kažkokių naujų dalykų sužinau. Tai toks rezultatas jaučiamas kartais tame bendravime visame su vaikais ir panašiai. Tai dar tokio kaip ir labai konkrečiai nelabai galiu įvardint, bet, ta prasme po kiekvieno to pokalbio, konsultacijos kažkokios vis tiek kažkas...

D.A. Kiek teko bendradarbiauti, tai esate patenkinta gautu rezultatu?

-Taip taip.

D.A. Kokias įvardintumėte bendradarbiavimo su socialiniu pedagogu problemas įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

M3. Čia dabar galvoju ar susidūriau su tom problemom...Šiaip, kad prieinamumas tai tikrai yra ir, kad labai kažkas kliūtų tai nėra tokio..

D.A. Įvardinkit bendradarbiavimo su socialiniu pedagogu galimybes.

M3. Tai galimybė tai tas prieinamumas tikrai yra ir nu gali kada... Nu jis pamokų lygtais labai neveda. Ten nebent kokias klasių valandėles... Nu tai pasiekiamas tikrai yra bet kada, galima sakyti yra... Ir telefonu galima susisiekti...

D.A. Ką siūlytumėte keisti, gerinant vaiko teisių įgyvendinimo galimybes pradinėje mokykloje?

M3. Keisti... Čia taip greitai kažką pakeisti... Na nebent dabar jeigu tas eitų kažkiek, tai norėtusi ir psichologo mokykloje, nes, kadangi nėra... Nu tai vistiek kažkiek dar abipusė tokia...nes kartais socialinis ne visada gali kai kuriuos klausimus irgi išspręsti. Tai toks va būtų nebent - pagalba dar plius specialisto.

D.A. Kokios yra jūsų pareigos?

M3. Aš pradinių klasių mokytoja.

D.A. Koks jūsų darbo stažas mokykloje?

M3. Tai pirmi metai.

D.A. Ačiū Jums labai už išsamius atsakymus.

MOKYTOJO M4 INTERVIU PROTOKOLAS

Sutartiniai ženklai:

D.A. – darbo autorius

D.A. Laba diena. Klaipėdos universiteto Socialinių ir humanitarinių mokslų fakulteto Socialinės pedagogikos magistrantūros studijų programos studentė Jurgita Taurinskienė atlieka empirinį tyrimą, kurio tikslas – atskleisti socialinio pedagogo ir mokytojo bendradarbiavimo galimybes įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje. Prašau Jūsų dalyvauti interviu, kurio duomenys bus pateikti baigiamajame darbe. Užtikrinu Jūsų dalyvavimo tyrime konfidencialumą. Iš anksto dėkoju už išsamius Jūsų atsakymus.

D.A. Norėčiau Jums užduoti keletą klausimų, galime pradėti?

M4. Gerai.

D.A. Kokias įvardintumėte pagrindines vaiko teises?

M4. Tai galėčiau išskirti pagrindines tai mokslai aišku ir sveikata, iš tikrųjų.

D.A. Taip. Kokius žinote pagrindinius vaiko teises reglamentuojančius dokumentus?

M4. Nu tai būtų LR Konstitucija, švietimo įstaiga ir vaiko apsaugos pagrindai.

D.A. Kokie yra mokytojo bendradarbiavimo su kitais mokyklos specialistais tikslai pradinėje mokykloje?

M4. Tai galiu pasakyti, pagrindinis būtų tai čia vaiko gerovei, kuo daugiau kolegos, sakykim, ar socialinis pedagogas su mokytoja bendrauja, bendradarbiauja, tuo ir rezultatai geresni mokslui.

D.A. Ar turite galimybę bendradarbiauti su socialiniu pedagogu įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

M4. Taip visada turim.

D.A. Koks yra mokytojo vaidmuo įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

M4. Pats svarbiausias..?

D.A. Kokios yra Jūsų funkcijos įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

M4. Tai aišku ne tik mokslo, bet ir auklėjimo. Tiek bendravimas su tėvais, tiek pačiam vaikui visa pagalba suteikiama, nes visokių vaikų būna. Ne tik padėti susikaupti, išmokyti kažką, bet turint omeny ir bendravimas su vaikais, su aplinkiniais.

D.A. Kaip dažnai bendradarbiaujate su socialiniu pedagogu įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

M4. Na žinokit, pagal poreikį. Jeigu labai reikia, tai visada.

D.A. Ar per savaitę nors kartą susitinkate?

M4. Taip, būna

D.A. Gerai. Kokius bendradarbiavimo metodus taikote įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

M4. Na, pas mus dažniausiai bendravimas yra, diskusijos ir klasės taisyklės kurios yra matomoje vietoje pakabintos. Tai dažnai, praktiškai kiekvieną rytą mes prisimenam ir toks... ir pas mus...

-D.A. Ar analizuojat kokius nors įvykius?

M4. Na yra buvę patyčių atvejais. Tiesiog, tai vat šitas buvo labai jau smulkiai išanalizuotas su vaizdinėm priemonėm - kas, kaip ir sukurta situacija, ir kaip tu jautiesi tiesiog, ar tau taip smagu ir ar patiktų, kad tau taip atsitiktų?

D.A. Supratau. Kaip siekiate bendradarbiavimo tikslų su socialiniu pedagogu įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

M4. Na tai yra mūsų mokyklos mastu arba atskirai klasėm būna visokių programų. Pati socialinė pedagogė rengia tam tikras programas, tokia kaip sakykim ši savaitė yra "Tylos savaitė". Tai vat yra problema, kodėl tyla mums reikalinga, kodėl mes esam prieš triukšmą, tiesiog mes dalyvaujam projektuose ir apie tai yra kalbama.

D.A. Kaip vertinate bendradarbiavimo su socialiniu pedagogu rezultatus įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

M4. Gerai vertinu.

D.A. Kokias įvardintumėte bendradarbiavimo su socialiniu pedagogu problemas įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje? Kokios problemos kyla?

M4. Atrodo viskas sklandžiai pas mus vyksta, problemų tokių nėra.

D.A. Įvardinkite tada bendradarbiavimo su socialiniu pedagogu galimybes.

M4. Atrodo ir išsisprendžia viskas greičiau. Tiesiog bendraujam, atrodo, pakankamai dažnai ir pagalbos visada sulauksim ir viskas su ja gerai.

D.A. O ką siūlytumėte keisti gerinant vaiko teisių įgyvendinimo galimybes pradinėje mokykloje?

M4. Žinokit šiuo metu nieko negalėčiau... Viskas atrodo gerai, tokių problemų nebuvo... Pagal poreikius visada atsižvelgia ir į mūsų nuomonę, ir mes atsižvelgiame, ir atrodo...

D.A. Supratau. **Kokios yra Jūsų pareigos?**

M4. Esu mokytoja - priešmokyklinio ugdymo šiuo metu, bet nuo kitų jau pradinių klasių, su tais pačiais vaikais keliaujame į pradines klases.

D.A. Koks yra jūsų darbo stažas mokykloje?

M4. 3 metai.

D.A. Labai ačiū Jums už išsamius atsakymus.

MOKYTOJO M5 INTERVIU PROTOKOLAS

Sutartiniai ženklai:

D.A. – darbo autorius

D.A. Laba diena. Klaipėdos universiteto Socialinių ir humanitarinių mokslų fakulteto Socialinės pedagogikos magistrantūros studijų programos studentė Jurgita Taurinskienė atlieka empirinį tyrimą, kurio tikslas – atskleisti socialinio pedagogo ir mokytojo bendradarbiavimo galimybes įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje. Prašau Jūsų dalyvauti interviu, kurio duomenys bus pateikti baigiamajame darbe. Užtikrinu Jūsų dalyvavimo tyrime konfidencialumą. Iš anksto dėkoju už išsamius Jūsų atsakymus.

D.A. Ar galime pradėti?

M5. Galime

D.A. Gerai. Kokias įvardintumėte pagrindines vaiko teises?

M5. Pagrindinės vaiko teisės, teisė į mokslą, teisė į sveikatos apsaugą, teisė į poilsį, galbūt teisė augti sveikoje darnioje šeimoje, ar reikia daugiau?

D.A. Taip, užteks, pagrindinės...

M5. Gerai

D.A. Toliau. Kokius žinote vaiko teises reglamentuojančius dokumentus?

M5. A, mhm, švietimo įstatymas

D.A. Taip.

M5. Ir kas ten dar? Vaiko teisių konvencija yra, ar ne?

D.A. Taip.

M5. Taip.

D.A. Toliau. Kokie yra mokytojo bendradarbiavimo su kitais mokyklos specialistais tikslai pradinėje mokykloje?

M5. Mhm, tai padėti mokiniui siekti geresnių mokymosi rezultatų, socializuoti mokinius, kartu aptariame kaip geriau.

D.A. Mhm, taip. Ar turite galimybę bendradarbiauti su socialiniu pedagogu įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

M5. Taip, turiu... Turiu.

D.A. Koks yra mokytojo vaidmuo įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje? (Mokytojas tyli) Koks vaidmuo?

M5. Nu tai mokytojas ugdo vaiką kaip asmenybę, suteikia pagalbą kilus problemoms, o kadangi pažįsta tėvus, tai gali įtakoti, kad vaikų teisės būtų užtikrintos ir....., kad būtų užtikrintos, va taip gal.

D.A. Taip. Kaip dažnai bendradarbiaujate su socialiniu pedagogu įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

M5. Pagal reikalą.

D.A. Ar per mėnesį nors kartą susitinkate?

M5. Taip, maždaug gal vieną kartą savaitėje, du kartus kartais, pagal reikalą.

D.A. Taip, supratau. Kokius bendradarbiavimo metodus, formas taikote įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

M5. Metodai, formos.... tai..... hm hm gal socialinis pedagogas padeda dirbti su socialiai remtinu šeimų vaikais.

D.A. Dabar kalbam bendrai apie Jus. Kokius bendradarbiavimo metodus Jūs taikote?

M5. Tai tada dalyvaujam gal išvykose..... žygiuose, projektuose ar šitas tinka ar ne?

D.A. Sekantis klausimas bus, kaip siekiate bendradarbiavimo tikslų su socialiniu pedagogu? Dabar klausi, kaip Jūs kaip mokytoja viena įgyvendinat vaiko teises? Kokius bendradarbiavimo metodus Jūs naudojate savo klasėje? Tarkim, ar diskutuojate vaiko teisių įgyvendinimo tema?

M5. Taip taip turime, dalyvaujame ir "Antro žingsnio" programoje, ten prieš patyčias ir ir ir ...taip...diskutuojame

D.A. Gerai, tai kaip siekiate bendradarbiavimo tikslų su socialiniu pedagogu kartu įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

M5. Mhm, mhm, tai čia tai tas pats turbūt, stengiamės kad vaikai mažiau praleistų pamokų, kad nepatirtų smurto šeimoje, kad nepatirtų patyčių mokykloje

D.A. Tai čia jūsų išsikelti tikslai taip?

M5. Taip.

D.A. O kaip jūs jų siekiate kartu? Ar jūs vykdate kokius projektus kartu?

M5. Taip

D.A. Ką dar darote kad tų tikslų pasiektumėte?

M5. Važiuoju į ekskursijas, į žygius, einame, į išvykas einame.

D.A. Ar tame dalyvauja ir socialinis pedagogas?

M5. Dalyvauja, dalyvauja.

D.A. Supratau.

M5. Pagal galimybes dalyvauja.

D.A. Gerai, sekantis klausimas: Kaip vertinate bendradarbiavimo su socialiniu pedagogu rezultatus įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

M5. Mhm tai rezultatai yra patenkinami, aš manyčiau..., nes... patenkinamai, taip.

D.A. Gerai. Kokias įvardintumėte bendradarbiavimo su socialiniu pedagogu problemas įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje? Kokios problemos?

M5. Aišku. Mūsų mokykloje socialinis pedagogas turi tik pusę etato, tai aš matyčiau čia didžiausią problemą, norėtusi, kad dirbtų visą darbo dieną.

D.A. Taip. Įvardinkite bendradarbiavimo su socialiniu pedagogu galimybes.

M5. Mhm... Nu taip...Pagalba probleminėms vaikų šeimų vaikams, socializuoti mokinius, socializuoti šeimas, netgi galimybės nu užtikrinti pamokų praleidimo kuo mažiau, kad praleistų pamokų.

D.A. Gerai, o ką siūlytumėte keisti gerinant vaiko teisių galimybes pradinėje mokykloje?

M5. Nu tai steigti mokykloje visą socialinio pedagogo etatą, tai čia pagrindinis būtų.

D.A. Kokios yra Jūsų pareigos?

M5. Mokytoja, vyr. mokytoja.

D.A. Koks Jūsų darbo stažas mokykloje?

M5. Nuo 82 metų, tai 34 darbo metai.

D.A. Labai ačiū už išsamius atsakymus. Viso gero.

M5. Sėkmės Jums, viso gero.

MOKYTOJO M6 INTERVIU PROTOKOLAS

Sutartiniai ženklai:

D.A. – darbo autorius

D.A. Laba diena. Klaipėdos universiteto Socialinių ir humanitarinių mokslų fakulteto Socialinės pedagogikos magistrantūros studijų programos studentė Jurgita Taurinskienė atlieka empirinį tyrimą, kurio tikslas – atskleisti socialinio pedagogo ir mokytojo bendradarbiavimo galimybes įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje. Prašau Jūsų dalyvauti interviu, kurio duomenys bus pateikti baigiamajame darbe. Užtikrinu Jūsų dalyvavimo tyrime konfidencialumą. Iš anksto dėkoju už išsamius Jūsų atsakymus.

D.A. Kokias įvardintumėte pagrindines vaiko teises?

M6. Tai manau teisė į mokslą, teisė į saugumą, saugią aplinką, teisė į minties laisvę, teisė išvis į laisvę vaikas turi. Tai vat tos galbūt ir pagrindinės yra.

D.A. Kokius žinote pagrindinius vaiko teises reglamentuojančius dokumentus?

M6. Tai yra LR Konstitucija, turbūt ir Švietimo įstatymas, LR vaiko pagrindų įstatymas, apsaugos pagrindų ar ne? Galbūt tiek žinojimo mano.

D.A. Gerai. Kokie yra mokytojo bendradarbiavimo su kitais mokyklos specialistais tikslai pradinėje mokykloje? (Mokytojas tyli). Jūsų mokykla turi kitų specialistų?

M6. Turim specialistų, turim spec. pedagogę, socialinę pedagogę. Tai socialinės pedagogės tikslas yra žinoti manau kiekvieno vaiko situaciją šeimoje ypatingai socialiai remtinų vaikų, kaip jis jaučiasi mokykloj, nes iš tikrųjų yra pas mus klasej tokių vaikų ir einam kartu su socialine pedagoge į namus, tikrinam ar yra aprūpinti vaikai. Toliau socialinis darbuotojas manau yra ir... Mano bendradarbiavimas, kad mokiniams būtų gera mokykoje, kad jie jaustusi saugiai ir bet kokia iškilusi problema su jais susijusi, vat būtent padeda spręsti. Tai yra netgi ir patyčių klausimai jeigu jau neįmanoma mokytojui su tėvais ir vaiku išsiaiškinti, tai jau prašoma, kad įsiterptų ir socialinė pedagogė ir kalbėtumėmės. Galbūt netgi tėvų švietimui irgi socialinė pedagogė galėtų padėti, šviesti kaip auklėti vaikus. Galbūt kažkokių turi šeimoje problemų ir sprendžiama ne tik su mokytoja, bet ir su socialine pedagoge. Taip pat turėjom ir psichologę tai lygiai tas pats yra padeda psichologinius tuos... visas problemas išspręsti ir ne tik problemas ir tokį paskatinimą, kad tas mikroklimatas, kad jisai būtų kuo geresnis ir ne tik laisvėj ir mokykloj pačioj ir tarp mokytojų. O spec. pedagogė tai jau yra spec. mokinių mokytoja kuri padeda jau man, mes bendradarbiaujam viena su kita, kad kuo geresnių rezultatų gauti iš tų mokinių, kurie turi programas. Mes bendradarbiaujant mėginam dēliotis tuos planus, ko sieksim, mėnesiui laiko. Mes taip susidarom ir dirbam su jais.

D.A. Supratau. Ar turite galimybę bendradarbiauti su socialiniu pedagogu įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

M6. Tai vat kaip ir minėjau taip tikrai turime galimybę ir yra įvairiausių programų pas mus mokykloj.

D.A. Gerai, vėlesnis čia bus klausimas. Koks yra mokytojo vaidmuo įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

M6. Na koks yra vaidmuo...? Tai čia mokytojo (mokytojo) pagrindinis. Ar čia kaip atsakyti į tą klausimą?.. Vaidmuo, nu svarbus vaidmuo yra mokytojos.

D.A. Ką Jūs nuveikiate įgyvendinant vaiko teises?

M6. Vis tiek, kad vaikas jaustusi mokykloj jaukiai, maloniai, saugiai mokytoja užtikrina šitą. O ką jinai daro? Tai bendrauja, veda pokalbius, visokias diskusijas... Tik bendraujant. O toliau teisė į mokslą. Tai čia padedu jiems žengti mokslo keliu, ieškoti informacijos, tiesiog mokau juos, laisvai reikšti mintis irgi, tikrai leidžiu. Jaučiasi vaikai klasėje ir laimingi, ir linksmi, ir saugūs manau.

D.A. Supratau, gerai. Kaip dažnai bendradarbiaujate su socialiniu pedagogu įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje? Kaip dažnai?

M6. Nu žinokit iš tikrųjų yra tų įvairių... Socialinė mūsų darbuotoja dar papildomai yra atsakinga už sveikos gyvensenos projektą, tai yra irgi kaip ir...

D.A. Tai per savaitę vis tiek tenka bent kartą jums susidurti?

M6. Per tą savaitę gal kokius 2-3 kartus kaip nieko susitinkam, nes jinai ateina, pastebi, visada klausia, kaip tiem vaikam sekasi, kurie turi tas programas, kurie turi bėdų šeimoje. Visada, visada ateina..

D.A. Kokius bendradarbiavimo metodus taikote įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

M6. Taip, diskusijos, prevenciniai visokie filmukai yra vaikams sukurti ir mes žiūrim tuos filmukus, analizuojam situacijas, diskutuojam. Pagrindinis yra diskusijos arba būna, kad matom koridoriuje atsitinka kažkoks įvykis, visai mūsų neliečia, bet stengiuosi įtraukti, kad tai yra visų mūsų visuomenė, mūsų mokykla visa bendra, kad ir neliečia mūsų šitas įvykis, kad mes turim padėti tiems vaikams išsiaiškinti šitą visą reikalą, visą problemą. Ir tada nagrinėjam, aiškinamės, jeigu tai yra rimta problema tiesiog iš pavyzdžio aiškinamės, kaip galėjo laviruoti, būtent kaip išspręsti tą problemą, matant grynai ta atvejį.

D.A. Tai jūs čia visai aktyviai tuo klausimu darbuojatės. O kaip siekiate bendradarbiavimo tikslų su socialiniu pedagogu įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

M6. Tai sakau, kad mes ėjom pas šeimas, stebėjom, ar turi vaikas savo darbo vietą, miegojimo lovą ar turi savo kampatį, kas reikalinga yra. Toliau projektėliai maži vat tarkim šiandien irgi vyksta tylos, visa savaitė, tylos savaitė ir mes po dviejų pamokų visi klausom meditacinės muzikos ir piešiam, tai irgi toks savotiškas atsipalaidavimas ir tinka į sveikatos ugdymo projektą, tai tokia veikla įtraukta ir vaikam labai patinka. Tai va tiesiog per projektėlius mažus stengiamės tuos visus dalykus ir padaryt.

D.A. Gerai. Kaip vertinate bendradarbiavimo su socialiniu pedagogu rezultatus įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

M6. Kol kas teigiamai, nes ir tėveliai nėra priešiški, ir vaikai laimingi ir kolkas viskas eina... Aš manau, teigiamai tikrai vertinu. Ir plius dar esu Vaiko gerovės komisijos narė, tai mes ten kalbam ir ne tik apie pradinukus ir apie tuos didžiuosius mokinius. Tai visada jeigu kyla klausimas, neišsprendžia mokytojas dar yra Vaiko gerovės komisija, kur apsprendžiam jau visą šitą reikalą ir, jeigu tarkim vaikas nelanko pamokų labai daug - čia jau vyresnis, ir po Vaiko gerovės komisijos jokio rezultato nedavė... Kažkokius, tarkim, mes ten išsikeliam kriterijus, ką mes ten vaikui galim padėt, kaip, jeigu ji vis dar nelanko tų pamokų. Tada kviečiame policininkę, kuri yra skirta mūsų mokyklai. Tada jau tėvai ateina, policininkė, nu čia komisarė turbūt reikia sakyti, pavaduotoja ir mūsų visa grupė. Tada ir kalbam ir... Tai vat. Ir dar pas mus yra aktai tokie...

D.A. Ar vaikas dalyvauja šiame procese?

M6. Taip vaikas irgi dalyvauja. Ir tada jis mūsų, jeigu kaip ir nesupranta, tada galvojam, galbūt supras kaip tai yra svarbu iš tikrųjų. Ir dar yra aktai, tas toks iki gerovės komisijos yra aktai, jeigu tris aktus surenki tai jau tada kalbam, nes jau sprendžiam rimčiau tą bėdą. Nes tas aktas yra... Visa struktūra jo: rašo įvyki, kas nutinka pats vaikas, pati ta mokytoja ką pastebėjo ir tada jau tą aktą nunešam pas socialinę darbuotoją. Nėra taip, kad ateini pas socialinę ir sakai man čia buvo taip ir taip. Būtinai turi ateiti su aktu, su dokumentu pas socialinę ir jau tada aiškinamasis visas tas reikalas. Tai vat pas mus dar tokios taisyklės yra.

D.A. Supratau. Ar kyla kokių nors problemų bendradarbiaujant su socialiniu pedagogu įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

-Nekyla jokių. Jokių, labai aiškiai, dirba savo darbą socialinė pedagogė padeda tikrai.

D.A. Tai įvardinkite bendradarbiavimo su socialiniu pedagogu galimybes.

-Kokie pliusai? Tai pliusas tas, kad pasiūlo idėjas tarkim kaip galima bendradarbiaut, jeigu tėtis arba mama manęs nesupranta. Pasiūlo idėjas kaip galima kalbėtis, kažkaip kitaip prieiti prie tėčio, kad tėtis suprastų tą informaciją. Būna taip, kad pasikviečiam visą šeimą ir kalba ir socialinė, tiesiog pagalba yra tame tikrai didelė. O pliusai... Nu sakau su tais visais projektais, vaikai irgi yra įtraukti. Tai pliusas šitas yra. Kažkaip daugiau minusų nematau, nes

iš tikrųjų mes neturėjom socialinės darbuotojos pusę metų, nu ne pusę tris mėnesius, gal praeitais metais, (tai pajutot?) tai pajutom tą chaosą, pajutom, atsipalaidavo ir mokytojai ir vaikai, nu reikia to žmogaus mokyklai tikrai, kad toks būtų ir su elgesiu su tom teisėm ir pareigom vaiko, tai reikalingas toks žmogus būtinai.

D.A. Ar siūlytumėte ką nors keisti įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

M6. Nu žinokit kol kas net nesiūlyčiau, nes viskas kaip ir gerai mūsų mokykloje, socialinę pedagogę tikrai nuostabią turim, netgi daugiau daro negu priklauso. Tai visada darbuose, visada aktyviai, visada pertraukos metu stebi vaikus, ypatingai tuos didžiuosius, kurie išeina ir negerų darbų padaro. Iš karto tik įžengia žingsnį į kiemą, skambina tėčiui arba mamai, nu labai taip, tokia atrodo visur jos pilna ir visur viska jinai mato. Aš nežinau, kaip ji viską taip spėja, bet sakau šaunuolė.

D.A. Kokios yra jūsų pareigos?

M6. Mano kaip mokytojos pareigos?

D.A. Ne. Kokios Jūsų pareigos šioje mokykloje?

M6. O, aš mokytoja.

D.A. Kokia jūsų kvalifikacija?

M6. Mokytojos, pradedančioji mokytoja.

D.A. Koks yra jūsų darbo stažas?

M6. Du metai kaip mokytojos, o dar vieni metai prieš tai buvau padėjėja ketvirtam kurse dirbau ir mokiausi, tai jau kokie trys metai.

D.A. Supratau, tai labai ačiū už išsamius atsakymus.

MOKYTOJO M7 INTERVIU PROTOKOLAS

Sutartiniai ženklai:

D.A. – darbo autorius

D.A. Laba diena. Klaipėdos universiteto Socialinių ir humanitarinių mokslų fakulteto Socialinės pedagogikos magistrantūros studijų programos studentė Jurgita Taurinskienė atlieka empirinį tyrimą, kurio tikslas – atskleisti socialinio pedagogo ir mokytojo bendradarbiavimo galimybes įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje. Prašau Jūsų dalyvauti interviu, kurio duomenys bus pateikti baigiamajame darbe. Užtikrinu Jūsų dalyvavimo tyrime konfidencialumą. Iš anksto dėkoju už išsamius Jūsų atsakymus.

D.A. Ar galime pradėti?

M7. Galime

D.A. Gerai. Kokias įvardintumėte pagrindines vaiko teises?

M7. Pagrindinės vaiko teisės, teisė į mokslą, teisė į sveikatos apsaugą, teisė į poilsį, galbūt teisė augti sveikoje darnioje šeimoje, ar reikia daugiau?

D.A. Taip, užteks, pagrindinės...

M7. Gerai

D.A. Toliau. Kokius žinote vaiko teises reglamentuojančius dokumentus?

M7. A, mhm, švietimo įstatymas

D.A. Taip.

M7. Ir kas ten dar? Vaiko teisių konvencija yra, ar ne?

D.A. Taip.

M7. Taip.

D.A. Toliau. Kokie yra mokytojo bendradarbiavimo su kitais mokyklos specialistais tikslai pradinėje mokykloje?

M7. Mhm, tai padėti mokiniui siekti geresnių mokymosi rezultatų, socializuoti mokinius, kartu aptariame kaip geriau.

D.A. Mhm, taip. Ar turite galimybę bendradarbiauti su socialiniu pedagogu įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

M7. Taip, turiu... Turiu.

D.A. Koks yra mokytojo vaidmuo įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje? (Mokytojas tyli) Koks vaidmuo?

M7. Nu tai mokytojas ugdo vaiką kaip asmenybę, suteikia pagalbą kilus problemoms, o kadangi pažįsta tėvus, tai gali įtakoti, kad vaikų teisės būtų užtikrintos ir....., kad būtų užtikrintos, va taip gal.

D.A. Taip. Kaip dažnai bendradarbiaujate su socialiniu pedagogu įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

M7. Pagal reikalą.

D.A. Ar per mėnesį nors kartą susitinkate?

M7. Taip, maždaug gal vieną kartą savaitėje, du kartus kartais, pagal reikalą.

D.A. Taip, supratau. Kokius bendradarbiavimo metodus, formas taikote įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

M7. Metodai, formos.... tai..... hm hm gal socialinis pedagogas padeda dirbti su socialiai remtinu šeimų vaikais.

D.A. Dabar kalbam bendrai apie Jus. Kokius bendradarbiavimo metodus Jūs taikote?

M7. Tai tada dalyvaujam gal išvykose..... žygiuose, projektuose ar šitas tinka ar ne?

D.A. Sekantis klausimas bus, kaip siekiate bendradarbiavimo tikslų su socialiniu pedagogu? Dabar klausi, kaip Jūs kaip mokytoja viena įgyvendinat vaiko teises? Kokius bendradarbiavimo metodus Jūs naudojate savo klasėje? Tarkim, ar diskutuojate vaiko teisių įgyvendinimo tema?

M7. Taip taip turime, dalyvaujame ir "Antro žingsnio" programoje, ten prieš patyčias ir ir ir ...taip...diskutuojam

D.A. Gerai, tai kaip siekiate bendradarbiavimo tikslų su socialiniu pedagogu kartu įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

M7. Mhm, mhm, tai čia tai tas pats turbūt, stengiamės kad vaikai mažiau praleistų pamokų, kad nepatirtų smurto šeimoje, kad nepatirtų patyčių mokykloje

D.A. Tai čia jūsų išsikelti tikslai taip?

M7. Taip.

D.A. O kaip jūs jų siekiate kartu? Ar jūs vykdate kokius projektus kartu?

M7. Taip

D.A. Ką dar darote kad tų tikslų pasiektumėte?

M7. Važiuoju į ekskursijas, į žygius, einame, į išvykas einame.

D.A. Ar tame dalyvauja ir socialinis pedagogas?

M7. Dalyvauja, dalyvauja.

D.A. Supratau.

M7. Pagal galimybes dalyvauja.

D.A. Gerai, sekantis klausimas: Kaip vertinate bendradarbiavimo su socialiniu pedagogu rezultatus įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

M7. Mhm tai rezultatai yra patenkinami, aš manyčiau..., nes... patenkinamai, taip.

D.A. Gerai. Kokias įvardintumėte bendradarbiavimo su socialiniu pedagogu problemas įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje? Kokios problemos?

M7. Aišku. Mūsų mokykloje socialinis pedagogas turi tik pusę etato, tai aš matyčiau čia didžiausią problemą, norėtusi, kad dirbtų visą darbo dieną.

D.A. Taip. Įvardinkite bendradarbiavimo su socialiniu pedagogu galimybes.

M7. Mhm... Nu taip...Pagalba probleminėms vaikų šeimų vaikams, socializuoti mokinius, socializuoti šeimas, netgi galimybės nu užtikrinti pamokų praleidimo kuo mažiau, kad praleistų pamokų.

D.A. Gerai, o ką siūlytumėte keisti gerinant vaiko teisių galimybes pradinėje mokykloje?

M7. Nu tai steigti mokykloje visą socialinio pedagogo etatą, tai čia pagrindinis būtų.

D.A. Kokios yra Jūsų pareigos?

M7. Mokytoja, vyr. mokytoja.

D.A. Koks Jūsų darbo stažas mokykloje?

M7. Nuo 82 metų, tai 34 darbo metai.

D.A. Labai ačiū už išsamius atsakymus. Viso gero.

M7. Sėkmės Jums, viso gero.

MOKYTOJO M8 INTERVIU PROTOKOLAS

Sutartiniai ženklai:

D.A. – darbo autorius

D.A. Laba diena. Klaipėdos universiteto Socialinių ir humanitarinių mokslų fakulteto Socialinės pedagogikos magistrantūros studijų programos studentė Jurgita Taurinskienė atlieka empirinį tyrimą, kurio tikslas – atskleisti socialinio pedagogo ir mokytojo bendradarbiavimo galimybes įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje. Prašau Jūsų dalyvauti interviu, kurio duomenys bus pateikti baigiamajame darbe. Užtikrinu Jūsų dalyvavimo tyrime konfidencialumą. Iš anksto dėkoju už išsamius Jūsų atsakymus.

D.A. Norėčiau Jums užduoti keletą klausimų. Galime pradėti?

M8. Galim.

D.A. Kokias įvardintumėte pagrindines vaiko teises?

M8. Vaiko teisės ar ne?

D.A. Taip.

M8. Tai teisė į globą tėvų, į pastogę, į mokslą, į kažkokią tai sveikatos priežiūrą, sveikatą... Pagrindinės manau šitos. Tokias kaip tris išskirčiau.

D.A. Gera. Kokius žinote pagrindinius vaiko teises reglamentuojančius dokumentus?

M8. Tai čia bus Konstitucijoje manau Lietuvos Respublikos, na ir dabar tiksliai aš ten neįvardinsiu net nežinau galbūt vaikų teisių tarnyba irgi turi kažkokį, neturi dokumentą atskirą?

D.A. Švietimo įstatymas?

M8. Aj nu švietimo, taip eina tas. Kažkaip su tais dokumentais...

D.A. Kokie yra mokytojo bendradarbiavimo su kitais mokyklos specialistais tikslai pradinėje mokykloje?

M8. Tai čia pas mus ar ne, Jūs turit omenį?

D.A. Taip.

M8. Kaip, kokie?

D.A. Jūsų. Mokytojo bendradarbiavimo su kitais mokyklos specialistais tikslai.

M8. Tikslai. Tai tikslai...

D.A. Kokiu tikslu bendradarbiaujat?

M8. Pavyzdžiui, jeigu su socialine, tai, ta prasme, tiesiog kalbamės mokinio pačio buvimą mokykloje, ar ne apie, kaip jam sekas, jeigu kažkas su elgesiu kažkokios problemos. Tai tokia pagalba būtų tas tikslas kažkokia tai.

D.A. Pagalba mokiniams?

M8. Taip, pagalba mokiniams ko jau mokytojas kartais na nebegali, galbūt, suteikti, tada tiesiog kreipiesi kaip į antrinį tokį variantą.

D.A. Taip. Ar turite galimybę bendradarbiauti su socialiniu pedagogu įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

M8. Taip turime mokykloj.

D.A. Koks yra mokytojo vaidmuo įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

M8. Tai manau, kad tikrai gan svarbus. Nes tiek į mokslą, jeigu jis turi teisę, tai tu mokytojas ir esi atsakingas už tas suteiktas kažkokias žinias, mokslą...

D.A. Kaip dažnai bendradarbiaujate su socialiniu pedagogu įgyvendinat vaiko teises pradinėje mokykloje?

M8. Šiaip, kadangi, klasėje yra tų peštukų tokių, tai vat, iškilus kažkokiam incidentui dažnai taip ir pasikalbam, nebūtinai su vaikais galbūt vien tik su socialine, aš pasikonsultuoju tiesiog..

D.A. Kaip dažnai tenka? Per savaitę? Ar per mėnesį?

M8. Per savaitę kartą tai pabendrauju, nebūtinai, kad vaiką vedi, bet tiesiog pats, kad pasikalbėt, pasikonsultuot.

D.A. Kokius bendradarbiavimo metodus (formas) taikote įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

M8. Tai eina tos klasės valandėlės, kur toks laisvesnis laikas būtent kažkokiu klausimu kalbėtis. Kartais įterpiam, aišku, ar integruojam į kitas pamokas, pavyzdžiui, kažkokias temas ar tai saugumo, draugystės visokie bendravimai, išvykų metu, pavyzdžiui, tie patys į eismo mokyklą pavyzdžiui nuvykstam.

D.A. Kažkokios tai ekskursijos būna?

M8. Ekskursijos taip.

D.A. Diskusijos?

M8. Mhm.. Čia jau su pačiais mokiniais? Nu ir šiaip ta prasme kartais ir patys mokiniai konsultuojasi tiek su socialiniu pedagogu kažkokiais tai klausimais jeigu kyla.

D.A. Kaip siekiate bendradarbiavimo tikslų su socialiniu pedagogu įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

-Tai esam čia tokį ir kartu ir per tas veiksmo savaitę be patyčių kaip buvo... Tai ir klasėj tokį užsiėmimą turėjom, tiesiog tokius komandinius žaidimus ten ir filmukus žiūrėjom, tai irgi kartu vat, organizavom su socialine darbuotoja savo, tai vat, tokiu būdu tiesiog kartu veiklas kažkokias organizuojam.

D.A. Gerai. Kaip vertinate bendradarbiavimo su socialiniu pedagogu rezultatus įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

M8. Kadangi dirbu pirmus metus tai tokių kaip rezultatų apčiuopiamų labai... Na nors tie pokalbiai vis tiek kažkokį tai padeda, dėkim man pačiai kažkokių naujų dalykų sužinau. Tai toks rezultatas jaučiamas kartais tame bendravime visame su vaikais ir panašiai. Tai dar tokio kaip ir labai konkrečiai nelabai galiu įvardint, bet, ta prasme po kiekvieno to pokalbio, konsultacijos kažkokios vis tiek kažkas...

D.A. Kiek teko bendradarbiauti, tai esate patenkinta gautu rezultatu?

-Taip taip.

D.A. Kokias įvardintumėte bendradarbiavimo su socialiniu pedagogu problemas įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

M8. Čia dabar galvoju ar susidūriau su tom problemom...Šiaip, kad prieinamumas tai tikrai yra ir, kad labai kažkas kliūtų tai nėra tokio..

D.A. Įvardinkit bendradarbiavimo su socialiniu pedagogu galimybes.

M8. Tai galimybė tai tas prieinamumas tikrai yra ir nu gali kada... Nu jis pamokų lygtais labai neveda. Ten nebent kokias klasių valandėles... Nu tai pasiekiamas tikrai yra bet kada, galima sakyti yra... Ir telefonu galima susisiekti...

D.A. Ką siūlytumėte keisti, gerinant vaiko teisių įgyvendinimo galimybes pradinėje mokykloje?

M8. Keisti... Čia taip greitai kažką pakeisti... Na nebent dabar jeigu tas eitų kažkiek, tai norėtūsi ir psichologo mokykloje, nes, kadangi nėra... Nu tai vistiek kažkiek dar abipusė tokia...nes kartais socialinis ne visada gali kai kuriuos klausimus irgi išspręsti. Tai toks va būtų nebent - pagalba dar plius specialisto.

D.A. Kokios yra jūsų pareigos?

M8. Aš pradinių klasių mokytoja.

D.A. Koks jūsų darbo stažas mokykloje?

M8. Tai pirmi metai.

D.A. Ačiū Jums labai už išsamius atsakymus.

SOCIALINIO PEDAGOGO S1 INTERVIU PROTOKOLAS

Sutartiniai ženklai:

D.A. – darbo autorius

D.A. Laba diena. Klaipėdos universiteto Socialinių ir humanitarinių mokslų fakulteto Socialinės pedagogikos magistrantūros studijų programos studentė Jurgita Taurinskienė atlieka empirinį tyrimą, kurio tikslas – atskleisti socialinio pedagogo ir mokytojo bendradarbiavimo galimybes įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje. Prašau Jūsų dalyvauti interviu, kurio duomenys bus pateikti baigiamajame darbe. Užtikrinu Jūsų dalyvavimo tyrime konfidencialumą. Iš anksto dėkoju už išsamius Jūsų atsakymus.

D.A. Kokias įvardintumėte pagrindines vaiko teises?

S1. Mano manymu, pagrindinės vaiko teisės - tai pirmiausia gal... Mhmm... Gal tas pagrindinė teisė, gal laisvas tas bendravimas. Pirmiausia, ta prasme, su mokytojais, su pagalbos specialistais, bendravimas vieniems su kitais. Tada dar viena, gal viena iš tokių teisių - teisė į mokslą, į pagalbos gavimą. Tai va, gal būtų tokios pagrindinės tos teisės.

D.A. Kokius žinote pagrindinius vaiko teises reglamentuojančius dokumentus?

S1. Na manau, kad pats pagrindinis dokumentas tai yra Švietimo įstatymas, tada Vaiko teisių konvencija yra. Šitie pagrindiniai įstatymai, bent jau aš savo darbe šitais dviem pagrindiniais vadovaujuosi.

D.A. Kokie yra socialinio pedagogo bendradarbiavimo su kitais mokyklos specialistais tikslai pradinėje mokykloje?

S1. Pagrindiniai, tai man kaip socialiniam pedagogui, tai yra suteikti vaikui pagalbą. Tiesiog ir ne tik, kad vaikui, kartais ir šeimai reikia suteikti pagalbą. Tai vat būtų tokie pagrindiniai.

D.A. Ar turite galimybę bendradarbiauti su mokytojais įgyvendint vaiko teises pradinėje mokykloje?

S1. Taip. Visą laiką ištisai bendraujam su mokytojais ir tėvais, ir vaikais. Bet pagrindines tas visas žinias aš sulaukiu bendraudama su mokytojais, apie vaiką viską sužinau.

D.A. Koks yra socialinio pedagogo vaidmuo įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

S1. Socialinio pedagogo vaidmuo... Gal būti kartais tuo tarpininku tarp mokytojų, tėvų, kartais atrasti tą ryšį, suteikti pagalbą. Ir dar tarp kitų institucijų bendraujant irgi yra vaikui pagalba.

D.A. Kaip dažnai bendradarbiaujate su mokytojais įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje? Kaip dažnai tenka bendradarbiauti?

S1. Labai dažnai bendradarbiauju - per dieną po kelis kartus. Ieškome įvairių sprendimo būdų ir ateina mokytojai į konsultacijas. Ir šiai dienai vat turiu apie 250 konsultacijų per šituos mokslo metus.

D.A. Supratau. Kokius bendradarbiavimo metodus, formas taikote įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

S1. Ai, tai dažnai dažnai pirmiausia tai individualūs pokalbiai ir po to įvairūs grupiniai užsiėmimai po kelis, tarkim, vaikus. Užsiėmimus darau... Tada klasių valandėlės ar šiaip į pamokas tiesiog nueinam, jeigu mokytojos prašo. Tai va, va tokie būtų.

D.A. Kaip siekiate bendradarbiavimo tikslų su mokytojais įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje? Jau su mokytojais.

S1. Ta prasme, kad kaip, ką aš būtent darau su tais mokytojais ar kaip..?

D.A. Na ką jūs kartu nuveikiat vardan vaiko teisių įgyvendinimo?

S1. Kartu su mokytojais... Tai pirmiausiai, tarkim, mes, jeigu iškyla kažkokia tai problema, mes matom. Tai pirmiausia su mokytojais kalbam ir bandom atrasti tą vaikui, kaip mes galim padėti. Tada ar mokytoja, ar aš

susisiekiame su tėvais, jeigu to reikia. Ar, jeigu vaikas turi tai, tarkim, kažkokių elgesio problemų, tai sutariame kažkokį tai planą - kiek dirbs mokytoja ar, ta prasme, ar mokytoja dirbs individualiai su vaiku, ar tas vaikas tiesiog ateis pas mane į konsultacijas. Nes kartais vaikui nu, jeigu kažkokia tai problema, ar jisai susinervina, tai reikia paimti jį iš klasės. Nu ateina pas mane ar pamokos metu, ar po pamokų. Jam tiesiog reikia nusiraminti. Vieni labiau nori šnekėti, kiti nori mažiau šnekėti - elementariausias dalykas, kad ir kokių mandalų spalvinimas koki 10- 15 minučių ir tas vaikas nusiramina ir, tada pradeda šnekėti ir viskas būna gerai.. Nu labai labai daug tų problemų visokių tarp vaikų būna.

D.A. Gerai. Kaip vertinate bendradarbiavimo su mokytojais rezultatus įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

S1. Na gal šimtu procentų tų rezultatų neišsina pasiekti, bet manau, kad neblogai sekasi. Neblogai sekasi, nes pirmiausia aš rugsėjo pirmą savaitę visų mokytojų prašau, kai jau būna, kai visi vaikai susirenka nu ne pirmą, per pirmą – antrą savaitę kažkur, kad jie apžvelgtų. Vis tiek žinot tą maždaug situaciją. Aišku, pirmųjų mokytojų gal mažiau kol įsigilina į tas šeimas, kol susipažįsta, bet antrų, trečių, ketvirtų klasių mokytojų jos jau pilnai žino ir prašau, kad man, nu maždaug, kad kur jau matysim problemą, kad labiau, kad stebėtų. Ir aš tada susidarau stebėtinų mokinių sąrašą ir tada jau žinau kaip ir kam, kiek daugiau to dėmesio reikia skirti.

D.A. Kokias įvardintumėte bendradarbiavimo su mokytojais problemas įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

S1. Problemas? Kartais būna, aišku, kai mokytojos, tarkim, kai kurios pradinių klasių pačios gal neįsigilina, nepamato tos problemos, gal didumo, sakykim, ir galvoja, kad, jeigu tas vaikas tarkim, pavyzdžiui, neatėjo vieną dieną ten į mokyklą, gal čia gal čia nieko tokio arba ar tenai tėvai kažką slepia... Nu, ta prasme, man nepasako, tada ir aš pati aš negaliu sužiūrėti visu vaikų. Tai pirmiausia aš sakau ir prašau to iš mokytojų - va tos pagalbos, kad pirmiausia sakyktų man, nes kai jau yra ta problema ar vaikas nelanko, ar šeimoj kažkokių turi problemų, jau mes tada... Jau yra sunkiau išspręsti.

D.A. Įvardinkite bendradarbiavimo su mokytojais galimybes.

S1. Su mokytojais pliusai... Nu galim pirmiausia pažinti geriau vaiką, kai mokytoja pasako, nes aš tai aš esu mokykloj viena, man yra sunkiau, o kai mokytojas, tada ir su tuo vaiku daugiau susipažįsti, mokytojas daugiau papasakoja apie jį..

D.A. Ir padeda Jums įgyvendinti tikriausiai visus projektus?

S1. Taip taip taip taip taip!

D.A. Ką siūlytumėte keisti, gerinant vaiko teisių įgyvendinimo galimybes pradinėje mokykloje?

S1. Mhm.. Keisti.. Nu net nežinau... Nu net nežinau ką čia būtų galima keisti, aišku gal daugiau to bendradarbiavimo, aišku reikėtų daugiau ir iš tėvų tos iniciatyvos, nes kartais mes sukames savo tuose darbuose, kad ir, o tėvam atrodo nelabai didelę reikšmę kelia, kad mes matom problemą. Tėvai kartais nemato.. Bet taip tai... nu nežinau, viskas gerai.

D.A. Kokios yra jūsų pareigos?

S1. Aš esu socialinė pedagogė.

D.A. Ir koks yra jūsų darbo stažas mokykloje?

S1. Mokykloje mano darbo stažas yra septyni metai.

D.A. Labai ačiū už išsamius atsakymus.

SOCIALINIO PEDAGOGO S2 INTERVIU PROTOKOLAS

Sutartiniai ženklai:

D.A. – darbo autorius

D.A. Laba diena. Klaipėdos universiteto Socialinių ir humanitarinių mokslų fakulteto Socialinės pedagogikos magistrantūros studijų programos studentė Jurgita Taurinskienė atlieka empirinį tyrimą, kurio tikslas – atskleisti socialinio pedagogo ir mokytojo bendradarbiavimo galimybes įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje. Prašau Jūsų dalyvauti interviu, kurio duomenys bus pateikti baigiamajame darbe. Užtikrinu Jūsų dalyvavimo tyrime konfidencialumą. Iš anksto dėkoju už išsamius Jūsų atsakymus.

D.A. Kokias įvardintumėte pagrindines vaiko teises?

S2. Tai vaiko teisė į mokslą, kad vaikas mokytųsi pagal galimybes, kad būtų suteikta visapusiška specialistų pagalba.

D.A. Taip. Kokius žinote pagrindinius vaiko teises reglamentuojančius dokumentus?

S2. Tai Vaiko teisių konvencija. Tai va tokie įvardinčiau... Na, Švietimo įstatymas mokykloje.

D.A. Gerai. Kokie yra socialinio pedagogo bendradarbiavimo su kitais mokyklos specialistais tikslai pradinėje mokykloje?

S2. Tai...suteikti... Tai gauti visapusišką informaciją. Būna, kad su tuo pačiu vaiku dirba ir kiti specialistai. Pasidalinti patirtimi, kokius pagalbos būdus, formas naudoti.

D.A. Ar turite galimybę bendradarbiauti su mokytojais įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

S2. Tai taip.

D.A. Koks yra socialinio pedagogo vaidmuo įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

S2. Mmmm... O, ta prasme, koks vaidmuo, ar ne?

D.A. Taip.

S2. Tai individuali pagalba teikiama vaikam. Tai ieškoma irgi va būdų kaip padėti tam vaikui. Bendradarbiavimas su mokytoju, individualūs pokalbiai su vaiku. Ir būtent nu... Sakiau pagalbos būdai kaip...

D.A. Gerai. Kaip dažnai bendradarbiaujate su mokytojais įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje? Kaip dažnai?

S2. Jeigu yra problemų, tai žinokit pas mus yra Vaiko gerovės komisija, kurioje yra aptariamos problemos. Ir taip skaitosi bendraujam su tuo mokytoju. Tai žinokit įvairiai. Priklauso nuo problemos pobūdžio, nuo pagalbos būdų.

D.A. Ar tenka bendradarbiauti nors kartą per mėnesį?

S2. Tenka. Tai būna, kad per mėnesį ir keliolika kartų.

D.A. Kiek kartų per savaitę?

S2. Per savaitę, pavyzdžiui, du, tris kartus.

D.A. Aišku.

D.A. Kokius bendradarbiavimo metodus, formas taikote įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

S2. Tai stebėjimas, individualus pokalbis tiek su vaiku, tiek su mokytoju ir pagalba mokiniui mokymosi procese. Pagalba mokytojui pamokų metu.

D.A. Kaip siekiate bendradarbiavimo tikslų su mokytojais įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

S2. Tai būtų...Pačioj pradžioj...Kaip pasakyt? Sudaromas socialinis pasas būna klasės, paskui, kokias problemas, tarkim, mokytojai pastebi, su mokytojais aptariam. Arba būna mokytojų kreipimasis, mokytojai kreipiasi.

D.A. Kai išsikeliate tikslus, ką nuveikiate juos įgyvendindami?

S2. Tai būtent būna tiriamaoji veikla būna su mokiniiais ir klasės valandėlė, ir socialinių įgūdžių būtent įvedimas. Arba mano individualiai, arba kartu su psichologe.

D.A. Kaip vertinate bendradarbiavimo su mokytojais rezultatus, įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

S2. Aš sakyčiau, kad... jie gerai, nes, pavyzdžiui, kiek aš esu susidūrusi, tai žinokit pakankamai gerai, yra pasiekta... Būna, kad problemos sutampa, kaip pasakyt..? Ir ta situacija gerėja

D.A. Pasiekiate išsikeltus tikslus?

S2. Iškeltus tikslus... Taip.

D.A. Gerai. Kokias įvardintumėte bendradarbiavimo su mokytojais problemas įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

S2. Kad jie iš tikrųjų, kaip pasakyt? Kad jie nebijotų kreiptis.

D.A. Mokytojai bijo kreiptis?

S2. Būna kartais, žinot, nu... Baimės jausmas - aš nesusitvarkau..., kad nedelstų.

D.A. Supratau. Įvardinkite bendradarbiavimo su mokytojais galimybes.

S2. Tai va, yra geriau pasiekiamas rezultatas, būtent. Nu kaip pasakyt? Kartu ieškome pagalbos formų ir būdų. Paskui kas dar? Nu tiesiog aptariamos tos situacijos, kaip... Nu geriau yra.

D.A. Gerai. Ką siūlytumėte keisti, gerinant vaiko teisių įgyvendinimo galimybes pradinėje mokykloje?

S2. Kad iš tikrųjų baimės mažiau liktų, kad nebūtų uždelsta spręst problemų.

D.A. Ar pakeitimai susiję tik su mokytojais?

S2. Aj čia būtent, kad vaiko, vaiko...

D.A. Ką siūlytumėte keisti apskritai, gerinant vaiko teisių įgyvendinimo galimybes pradinėje mokykloje?

S2. Aaa, kaip sunku sugalvot... Ką siūlyčiau keisti... Gal daugiau tų specialistų pagalbos, nes mokykloje trūkumas būna.

D.A. Gerai. Kokios yra Jūsų pareigos?

S2. Socialinė pedagogė.

D.A. Koks Jūsų darbo stažas mokykloje?

S2. Trys su puse.

D.A. Tai ačiū Jums už išsamius atsakymus.

S2. Prašom, viso gero.

D.A. Viso gero.

SOCIALINIO PEDAGOGO S3 INTERVIU PROTOKOLAS

Sutartiniai ženklai:

D.A. – darbo autorius

D.A. Laba diena. Klaipėdos universiteto Socialinių ir humanitarinių mokslų fakulteto Socialinės pedagogikos magistrantūros studijų programos studentė Jurgita Taurinskienė atlieka empirinį tyrimą, kurio tikslas – atskleisti socialinio pedagogo ir mokytojo bendradarbiavimo galimybes įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje. Prašau Jūsų dalyvauti interviu, kurio duomenys bus pateikti baigiamajame darbe. Užtikrinu Jūsų dalyvavimo tyrime konfidencialumą. Iš anksto dėkoju už išsamius Jūsų atsakymus.

D.A. Kokias įvardintumėte pagrindines vaiko teises?

S3. A, viena pagrindinių, tai aišku, vaiko teisė į gyvybę ir saugumą... Tai tikrai tokią kaip pagrindinę įvardinčiau, taip pat teisė į mokslą. Kadangi esu vis tiek švietimo įstaigos atstovė tai, žinoma, į mokslą, kuris yra privalomas iki 16m. Tai kaip pradiniam ugdymui tai tikrai visi mokiniai privalo lankyti mokyklą. Taip pat į saugią aplinką namie, į saugią aplinką ugdymo įstaigoje. Iš tikrųjų tų teisių yra tikrai labai daug, bet tas tokias pagrindinės...čia turbūt būtų.

D.A. Taip. Kokius žinote pagrindinius vaiko teises reglamentuojančius dokumentus?

S3. Mhm, tai Vaiko teisių apsaugos įstatymas pagrinde, taip pat Švietimo iš tikrųjų įstatymas irgi. Čia daugiau su savo specialybe sieju, taip pat. amm... Nu iš tikrųjų beveik visi yra susiję su Švietimo įstatymais, vis tiek reglamentuoja pagrindines vaiko teises. Turbūt pagrindinis - Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymas.

D.A. Gerai. Kokie yra socialinio pedagogo bendradarbiavimo su kitais mokyklos specialistais tikslai pradinėje mokykloje?

S3. Mmm socialinio pedagogo tikslai?

D.A. Na, Jūsų bendradarbiavimo tikslai su kitais mokyklos specialistais.

S3. Tai, jeigu konkrečiai mano kaip specialisto tikslas bendradarbiaujant su kitais, tai teikti kokybišką, kryptingą socialinę pedagoginę pagalbą, taip pat užkirsti kelią kažkokioms problemos kylančioms, vykdyti prevenciją iš tikrųjų tai kokybiškas ir kryptingas darbas, apskritai kalbant, tiek ir dirbant su mokytojais tiek ir dirbant su vaikais tiek su tėveliais nes bendradarbiavimas yra čia esminis

D.A. O ta darbo kryptis kokia?

S3. Teikti kokybišką pagalbą. Kokybiškos pagalbos tiekimo kryptis, nes mūsų socialinių pedagogų ir yra paskirtis.

D.A. Gerai. Ar turi galimybę bendradarbiauti su mokytojais įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

S3. Taip turiu.

D.A. Koks yra socialinio pedagogo vaidmuo įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

S3. Vaidmenys, manyčiau, tikrai yra, m... Vaidmuo yra tikrai ne vienareikšmis, yra tikrai iš daug vaidmenų, bet turbūt vienas iš tų pagrindinių, kad socialinis pedagogas tai yra tarpininkas. Tiesiog, jeigu sprendžiant tam tikras problemas jis atlieka tokio tarpininko vaidmenį, jeigu mokyklos lygmeny ir problemų sprendėjo vaidmenį, žiūrint kokia yra ta problema. Iš tikrųjų apie tas vaiko teises kalbant, ar tai susiję su mokyklos lygmeniu ar tai jau yra plačiau, šeimos problemos, tada net jau kiti specialistai, apskritai, jau nebe mokyklos yra įtraukiami į tą bendradarbiavimą. Bet su mokytojais - pagrinde, tarpininkas, padėjėjas, pagalbininkas, problemų išsiaiškintojas, prevencijos vykdytojas. Šie tokie būtų...

D.A. Kaip dažnai bendradarbiaujate su mokytojais įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

S3. Su mokytojais bendradarbiauju beveik visada, kai yra problema. Tai beveik absoliutus, tai yra, bendradarbiavimas, kai iškyla kažkokia problema. Tai aišku, pradinėj klasėj yra tas vienas pagrindinis mokytojas vis tiek, tai su mokytoju yra bendraujama tikrai glaudžiai išsiaiškinant aplinkybes šeimos kažkokias.

D.A. O kaip dažnai tenka bendradarbiauti?

S3. Su mokytojais?

D.A. Taip.

S3. Tikrai ne su visų klasių. Jeigu yra problema, sakykim, problemiškesnė, galbūt išsireikšiu, klasė, tai tikrai tenka į savaitę kartą tikrai susitikti. Bet, kadangi tos technologijos yra, kaip žinia, mūsų visuomenėj labai parankus mums dalykas, tai tikrai labai naudojam dieną, kartais net neprivalau susitikti, mes galim telefonu tą patį pasikalbėti arba per Tamo dieną.

D.A. Dažniau bendradarbiaujate pasitelkus technologijas?

S3. Taip taip taip, nes netgi, manyčiau, jis vyksta greičiau, jis yra greitesnis, efektyvesnis. Net, jeigu reikia čia ir dabar kažką susižinoti, o vis tiek pamokų metu pas daugumą yra toks nusistatymas, kad mes netrukdom, tik pertraukų metu, tai vėlgi atsiranda didelis barjeras, kad kai pamokų metu neini sakykim, jeigu kažką susižinot tai yra geriau Tamo, tada ar kita priemonė kuri leidžia greit sužinot kas yra .

D.A. Supratau. Kokius bendradarbiavimo metodus, formas taikote įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

S3. Mhm, tai iš esmės, visi metodai, kurie yra darbo metu. Tai individualus pokalbis, pokalbis grupėse, stebėjimas. Iš tikrųjų, stebėjimo metodą labai mėgstu, nes maži vaikai pradinių mokyklų nepastebi, kad kažkas yra, sakykim, pašalinis klasėje. Būna tokie kokie yra ir tu matai tokią pačią problemą, kai, sakykim, ir klasės vadovas gali pastebėti. Mmm, taip pat minėjau individualų, grupinį, stebėjimo. Tyrimų, iš tikrųjų, nedarom šita vat problema, nes jiems reiktų ilgiau laiko, tokios problemos turi būti sprendžiamos čia ir dabar, labai greitai. Jeigu yra problema su vaiko teisių pažeidimu, jeigu dėl lankomumo tai šiek tiek ilgiau, tai bendradarbiavimas jau su kitom institucijom. Jei atsiranda, tai individualūs, grupiniai pokalbiai dalyvaujant tėvams.

D.A. Kaip siekiate bendradarbiavimo tikslų su mokytojais įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

S3. Kaip siekiam bendradarbiavimo tikslų? Tai naudojant tuos metodus.

D.A. Kaip vertinate bendradarbiavimo su mokytojais rezultatus įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

S3. Tai kaip vertinu? Vertinu kaip pasisekė ta prasme?

D.A. Taip.

S3. Tai aišku pagal tam tikrus kriterijus, kokius tu buvai išsikėlęs, kad kaip ta problema bus išspręsta, jeigu atitinka visus tavo lūkesčius dėl problemos sprendimo tai vertini gerai, jei yra problemos...

D.A. O kaip dažniausiai būna?

S3. Dažniausiai gerai, tiksliau tu darai tol kol yra gerai, nes kitaip negali būti, tu negali tos problemos palikti, tai galutinis atvejis būna taip.

D.A. Gerai. Kokias įvardintumėte bendradarbiavimo su mokytojais problemas įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

S3. Mhm... Problemos... labai čia... Nuo situacijos priklauso, galime nebent pasvarstyti, kad tikrai galėtų priklausyti nuo charakterių tiek mokytojo, tiek darbuotojo, specialisto, socialinio pedagogo. Taip pat nuo situacijos. Yra tikrai situacijų, kurios, sakykim, yra skaudžios, ne visada gali kalbėti atvirai, stengiesi nepažeidžiant kito žmogaus teisių į privatumą, tai va tokie dalykai, kai situacija yra šiek tiek aštresnė tai irgi gali būt tam tikras keblumas. Tai turi ieškoti būdų kaip subtiliau išsiaiškinti tą patį dalyką. Ir charakteriai manyčiau, temperamentai labai skirtingi.

D.A. Mhm... Įvardinkite bendradarbiavimo su mokytojais galimybes.

S3. Tai, kaip ir minėjau, socialinis pedagogas mokykloje yra savotiškas tarpininkas, jis be tų kitų pusių tiesiog egzistuoti negali, jis yra žmonėms dirbantis, galimybės ir yra tokios. Bendradarbiavimo pagrindinė galimybė ir yra kokybiškas ir kryptingas darbas socialinio pedagogo, daugiau tokių galimybių nesusijusių su darbu aš nematau, nes tai yra tikslas pagrindinis pasiekti darbo rezultatus, o tikslus išsikeltus ar ne, tai manyčiau va tokios ir galimybės yra.

D.A. Ką siūlytumėte keisti gerinant vaiko teisių įgyvendinimo galimybes pradinėje mokykloje?

S3. Mhm, čia galbūt jau aš norėčiau išeiti iš mokyklos lygmens, tai į teisinę bazę, kuri galbūt kartais sudaro problemų vykdant ar įgyvendinant vaiko teisių kaip ir apsaugą mokyklos lygmenyje tai vat iš tikrų kartais trūksta tos teisinės sistemos tobulumo.

D.A. Kokios yra jūsų pareigos?

S3. Socialinė pedagogė.

D.A. Koks jūsų darbo stažas mokykloje?

S3. Pusantrų metų.

D.A. Labai ačiū už išsamius atsakymus.

SOCIALINIO PEDAGOGO S4 INTERVIU PROTOKOLAS

Sutartiniai ženklai:

D.A. – darbo autorius

D.A. Laba diena. Klaipėdos universiteto Socialinių ir humanitarinių mokslų fakulteto Socialinės pedagogikos magistrantūros studijų programos studentė Jurgita Taurinskienė atlieka empirinį tyrimą, kurio tikslas – atskleisti socialinio pedagogo ir mokytojo bendradarbiavimo galimybes įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje. Prašau Jūsų dalyvauti interviu, kurio duomenys bus pateikti baigiamajame darbe. Užtikrinu Jūsų dalyvavimo tyrime konfidencialumą. Iš anksto dėkoju už išsamius Jūsų atsakymus.

D.A. Ar galime pradėti?

S4. Galime pradėti.

D.A. Kokias įvardintumėte pagrindines vaiko teises?

S4. Sakytčiau, teisė į mokslą, teisė į sveikatos priežiūrą, teisė turėti savo tėvus, teisė būti neskriaudžiamam, teisė į nediskriminavimą dėl savo religijos, dėl savo tautybės, dėl savo išvaizdos, teisė į saugumą. Teisė.....

D.A. Gerai, ačiū. Kokius žinote pagrindinius vaiko teises reglamentuojančius dokumentus?

S4. Tai vienas svarbiausias būtent yra Jungtinių tautų vaiko teisių konvencija, a tada Lietuvos Respublikos Vaikų teisių pagrindų įstatymas.

D.A. Taip, gerai. Kokie yra socialinio pedagogo bendradarbiavimo su kitais mokyklos specialistais tikslai pradinėje mokykloje?

S4. Tikslai būtent Vaiko teisių konvencijos klausimais... Jūs turit omenyje, ar apskritai socialiniais..?

D.A. Apskritai, kokiais tikslais socialinis pedagogas bendradarbiauja su kitais specialistais mokykloje?

S4. Tai būtent jei taip apie socialinio pedagogo darbą, tai socialinis pedagogas atlieka šviečiamąjį darbą, atstovauja vaiko interesus, gina vaiko teises, pareigas, siekia, kad nu vaikai būtų prižiūrėti, aiškinamasi priežastys, jeigu, tarkim, vaikas matosi šeimoj yra apleistas, nesirūpinama, konfliktinių situacijų sprendimas.

D.A. Tai visas šias funkcijas Jūs atliekate bendradarbiaudama su kitais specialistais mokykloje?

S4. Su specialistais.

D.A. Taip, gerai. Ar turite galimybę bendradarbiauti su mokytojais įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje.

S4. Taip, turiu galimybę.

D.A. Koks yra socialinio pedagogo vaidmuo įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

S4. Vaidmuo, tai žodžiu, kaip ir šviečiamasis vaidmuo, ir taip aš kaip idėjų generatorė, kuri pasiūlo kokią nors idėją, kaip mes galim paminėti vaikų teisės konvencijos dieną ir vykdom su mokytojais minėjimus ar akcijas.

D.A. Mhm, taip. Kaip dažnai bendradarbiaujate su mokytojais įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje? Kaip dažnai tenka?

S4. Koks terminas būtų kaip dažnai?

D.A. Nu į mėnesį ar bendradarbiaujate nors kartą?

S4. Nu aš manau taip, nes kiekvieną kartą, ta prasme, kiekvieną mėnesį...

D.A. O jeigu smulkiau? Savaitėje nors kartą susitinkate? Ar pagal reikalą?

S4. Nu būtent kad Pagal reikalą, pagal poreikį, žiūrint kokias klausimais.

D.A. Supratau. Kokius bendradarbiavimo metodus taikote įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

S4. Aš manau, kad pokalbis. Ane? Jeigu tarkim su mokytojais, su vaikais, grupinė diskusija kažkokia, tada žaidybinė veikla, tai ir darbas su grupe, nu pagrinde šitie.

D.A. Gerai. Kaip siekiate bendradarbiavimo tikslų su mokytojais įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje? Jau kartu su mokytojais ką Jūs nuveikiat?

S4. Konkrečiai ane? Kad ir ta pati tarptautinė konvencijos diena kiekvienais metais minima lakričio 20 dieną. Išdalinu mokytojams knygutes apie vaikų teises, kad jie su vaikais pašnekėtų vaikų teisės konvencijos tema. Vyksta piešimo tokios kaip ir akcijos, kad pasirenka teisę vieną ir ją iliustruoja. Taip pat kviečiami vaikai į koridorių bendrai veiklai, kaip ir žaidimo pertraukos, piešimo ant didelio tapeto ir tada klijuojam ar ten atskirai ant vatmano lapo, kad kiekviena klasė...

D.A. Tai čia projekto metu?

S4. Jo, čia tokia kaip ir akcija organizuojama Vaiko teisių konvencijos konkrečiai dienai paminėti. Tada iškabinami plakatai klasėse, kad vaikai žinotų savo teises ir pareigas, kad susipažintų su jomis. Tada tokios akcijos organizuojamos kaip "Sausainis" vietoj patarimo, patarimas.. nu žodžiu, vaikai galėjo ateiti ir parašyti žodžių, kaip kovoti prieš smurtą, prieš vaikus, tai irgi, kad vaikai turi teisę būti skriaudžiami, jei reiškia savo mintis ir...

D.A. Čia ant sausainio rašot ar duodat sausainį?

S4. Vietoj sausainio, ant lapelio ir paskui duodam sausainį už tai.

D.A. Smagu labai.

S4. Origami lankstė ir teises vienoj pusėj... nu žodžiu, lapelis prikabinas – rašė savo teises.

D.A. Mhm, įdomu. Kaip vertinate bendradarbiavimo su mokytojais rezultatus įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

S4. Nu aš sakyčiau, kad neblogai vertinu, pavyksta įgyvendinti kažkokį užsibrėžtą tikslą, ar suorganizuoti akciją ta proga vaikų teisių konvencijos.

D.A. Mhm, patenkinti rezultatais...

S4. Taip.

D.A. Kokias įvardintumėte bendradarbiavimo su mokytojais problemas įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

S4. Nu galbūt, mokytojai užsiėmę kitais dalykais, savo ugdomąją veiklą ir kartais nelabai spėja atlikti ar nelabai įsigilina į tai ką nori jiems perduoti, bet stengiasi prisijungti.

D.A. Supratau. Įvardinkite bendradarbiavimo su mokytojais galimybes.

S4. Galimybes? Nu tiek, kad... Dabar galvoju, kaip čia apibrėžti.... Nu, kad pasitelkiant mokytojus yra vykdoma platesnė švietėjiška veikla.

D.A. Ką siūlytumėte keisti, gerinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

S4. Integruoti į ugdomuosius dalykus, aš manau, kad tikybės pamokose yra ta problema nagrinėjama, daugiau kalbėti. Pamokose daugiau apie vaiko teises kalbėti.

D.A. Kokios yra jūsų pareigos?

S4. Socialinė pedagogė.

D.A. Koks yra Jūsų darbo stažas mokykloje?

S4. Devyni metai.

D.A. Labai ačiū už išsamius atsakymus.

S4. Prašau.

SOCIALINIO PEDAGOGO S5 INTERVIU PROTOKOLAS

Sutartiniai ženklai:

D.A. – darbo autorius

D.A. Laba diena. Klaipėdos universiteto Socialinių ir humanitarinių mokslų fakulteto Socialinės pedagogikos magistrantūros studijų programos studentė Jurgita Taurinskienė atlieka empirinį tyrimą, kurio tikslas – atskleisti socialinio pedagogo ir mokytojo bendradarbiavimo galimybes įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje. Prašau Jūsų dalyvauti interviu, kurio duomenys bus pateikti baigiamajame darbe. Užtikrinu Jūsų dalyvavimo tyrime konfidencialumą. Iš anksto dėkoju už išsamius Jūsų atsakymus.

D.A. Ar galime pradėti?

S5. Taip, galime.

D.A. Kokias įvardintumėte pagrindines vaiko teises?

S5. Pagrindinės vaiko teisės, tai realiai tas įstatymas yra vaiko teisių apsaugos konvencija, konstitucija ir kiti įstatymai, tiesiog susiję su vaiku ir švietimu.

D.A. Bet, kokias įvardintumėte pagrindines vaiko teises, ne įstatymus?

S5. Tai teisė į išsilavinimą, aš manau, būtų vienas iš pagrindinių. Teisė į gyvenimą... Kaip čia dabar išsireikšti... Į gyvenimą... kokybės užtikrinimą, į socialinę integraciją, į teikiamą pagalbą, kad vaikas augtų pilnavertis Lietuvos pilietis.

D.A. Kokius žinote pagrindinius vaiko teises reglamentuojančius dokumentus?

S5. Tai kaip ir atsakydama į pirmą klausimą, tai būtų vaiko teisių apsaugos konvencija, Konstitucija ir kiti švietimo įstatymai.

D.A. Gerai, kokie yra socialinio pedagogo bendradarbiavimo su kitais mokyklos specialistais tikslai pradinėje mokykloje?

S5. Kad būtų vaikui užtikrinti... Užtikrinamas ugdymo kokybės tiekimas, pavyzdžiui, tai tiesiog, ar reikia vaikui pritaikyti bendrąją programą, ar kažko toliau imtis, kad orientuota į patį vaiką, kad jis gautų bet kokią atvejų puikų išsilavinimą.

D.A. Gerai. Ar turite galimybę bendradarbiauti su mokytojais įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

S5. Taip, tikrai turiu galimybę ir visada bendradarbiauju su klasės auklėtojais ir kitais pedagogais.

D.A. Koks yra socialinio pedagogo vaidmuo įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

S5. Vaidmuo yra vienas iš pagrindinių, kadangi kaip socialinis pedagogas turiu užtikrinti, kad būtų laikomasi įstatymų ir vaikas gautų visapusišką pagalbą būtent ugdymui.

D.A. Kaip dažnai bendradarbiaujate su mokytojais įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

S5. Faktiškai bendradarbiaujame kiekvieną dieną su klasės auklėtojais ir kitais pedagogais, kadangi būna įvairių situacijų, kada reikia pasitarti man su pedagogais arba pedagogams būtent su manim dėl vaiko teisių.

D.A. Kokius bendradarbiavimo metodus, formas taikote įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

S5. Tai būtų individualūs pokalbiai su pedagogais ir mokiniais, įvairiausių projektų rašymas ir įgyvendinimas, savišvieta, informacijos pasikeitimas, edukacinių programų vykdymas su vaikais.

D.A. Kaip siekiate bendradarbiavimo tikslų su mokytojais įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje? Kartu mokytojais ką Jūs nuveikiat?

S5. Su mokytojais dažniausiai yra Vaiko gerovės komisijos posėdžiai tiesiog vyksta mokykloje, susitinki su pedagogais ir sprendi problemą. Iš pradžių mokyklos specialistai ir administracija, jeigu reikia pasitelkiant ir kitas institucijas kurios yra susiję su vaiko teisių apsauga.

D.A. Kaip vertinate bendradarbiavimo su mokytojais rezultatus įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje?

S5. Pakankamai gerai.

D.A. Kokias įvardintumėte bendradarbiavimo su mokytojais problemas įgyvendinant vaiko teises pradinėje mokykloje? Kokios problemos?

S5. Kartais pedagogai norėdami gero pačiam vaikui, nuslepia vienus ar tiktus faktus ir nesikreipia pagalbos į socialinius pedagogus ar kitas institucijas, norėdami išvengti kažkokių nesusipratimų. Tai kartais trūksta to bendradarbiavimo iš mokytojų, kurie galvoja, kad nieko nesakydami padeda vaikui.

D.A. Įvardinkite bendradarbiavimo su mokytojais galimybes.

S5. Daugiau sužinome apie vaikus, pasikeičiame informacija, bendrauti su kitomis institucijomis jeigu prireikia ir pasitelkiant mokyklos visą bendruomenę, kada reikia bendrauti su tėveliais, nes kadangi pedagogai ir auklėtojai pažįsta kiekvieną savo vaiką ir gali puikiai apibūdinti vaiko charakteristiką siekiant bendrų tikslų.

D.A. Ką siūlytumėte keisti gerinant vaiko teisių įgyvendinimo galimybes pradinėje mokykloje?

S5. Ką siūlyčiau keisti? Manau labiau įtraukčiau į visą procesą ne tik mokytojus bei specialistus, bet ir vaikų tėvelius, nes kartais tėveliai būtent, kadangi yra antraeilis dalykas mokykloje ir kartais visą atsakomybę palieka ant pedagogų, nors ir jie turėtų būti įtraukti.

D.A. Kokios yra jūsų pareigos?

S5. Socialinė pedagogė.

D.A. Koks jūsų stažas mokykloje?

S5. Mokykloje dirbu pirmi metai.

D.A. Tai labai ačiū Jums už išsamius atsakymus.

S5. Ačiū Jums.